

KRONIKA
OBCE
JAKUBANY

Motto:

Nech večné je dielo,
čo ľudská ruka stvorila,
by dobrá myšlienka
nad slou višazila.

Michal Klundla

———— Počet strán v kronike : 472 ————

Prvá myšlienka o vzniku tejto kroniky sa rodila na počesť 30. výročia oslobodenia našej obce, ktoré pripadá na deň 14. január 1945.

Vedením kroniky bol poverený Michal Kundla, učiteľ ľudovej školy, rodom z Jakubian. Narodil sa v 1936 ako syn malodivníka Pochádea z početnej 12 člennej rodiny. Gymnázium ukončil v Starý Ľubovní a pedagogické vzdelanie nadobudol na Pedagogickej škole v Kečmarku. Od svojej mladosti stále žije v Jakubianoch, takže história Jakubian je mu pomerne dobre známa.

Pôvodná kronika zo starších čias sa stratila asi v roku 1960, keď vtedajší riaditeľ školy Michal Kollár vypozítoval ju v Kečalkov, docentovi Filologickej fakulty v Prešove. Keď sa po dlhšej dobe spamätalo, že kroniky nie, bola mu daná píska zistiť, kde sa nachádza. V dvoch prípadoch, ktoré som nepochybné jeho stole v kancelárii spomínanej fakulty poriadal s Kečalkom o informácii, ale odpoveď som nedostal. Bol to rok 1962. Potom som ho navštívil osobne, ktorý mi povedal, že táto kronika bola zaslaná do Jakubian na školu. Doklad o tom nemal. V ďalšom rozhovore tvrdil, že ju nemal, ale školskú na moje požiadanie mi poskytol niekoľko údajov, ktoré odpísal, ale po návrate do Jakubian som porovnal zápisy vo všetkých školských kronikách, čo môžem konštatovať, že nikde som sa s podobným zápisom nestrelol, teda ide skutočne o obecnú kroniku.

Táto záležitosť zostala nedoriešená a nám neostalo nič iné len konštatovať, že sa stará obecná kronika stratila. Preto dejiny Jakubian začínajú celkom od začiatku. Potrebné údaje som zhromažďoval ani 10 rokov a to zo Starého archívu v Starý Ľubovní, v múzeu v Starý Ľubovní, zo Starého archívu v Levici, písomného materiálu dr. Jana Olypníka (CSc., pracovníka TANAPU v Tabu. Lomnici „Hajkobenú

zápisna Myzen ykpaínckou kypmzpa b Cbugnyy, daly
zo zbornika píev M. Lubniá, "JAKUBIANY" z. v. 1946 a vysoede
Filipava Jakubasteka, toho času neteker, ktorý vlastnil darova-
ciu listinu písanú na pergamente od vojích pra-parodičov.
Zahlene tejto listiny uvidzeme:

Augustus II: Dei oratio Rex Polonia
Magnus Dux Lithuania Russia prussia
masovia Samogitia Klouia Volinia podolia
podlachia Livania Smolencia seviria
Czernichoviag nesno Marcditanus Dux et
Elector Saxonia.

Podpisany: Augustus Rex
MDXC

Prvé riadky tejto kroniky boli začiaté 25 februára 1948
na počesť 30 výv. Vládného februára 1948.

Jakubany sú najsmi obyvateľmi maxymane Jakubiany
sa nachádzajú na juhu od okresného mesta Hlavý Lúbrove vo
vzdialenosti 7 km

Osidlenie Jakuban.

Osidlenie Jakuban je dielom valašskej kolonizácie na roz-
hraní XV a XVI stov, ktorou boli zalúdnene do tých čas riedke
osídlenie a hospodarsky nevyužitú horskú oblasť severného Spi-
ša. Prvé osídlenie Jakuban je však staršie, ale prvotná osada
z neznámych príčin zanikla. Základ pre toto osídlenie bol
daný r. 1322, keď majiteľ ľubovianskeho hradu, Filip
Drugeth, župan spišský dal akimun Stefanovi, synovi
Petra z Lomnický (de Parva Lomnicka) na osídlenie
pôdu, na ktorú mal založiť osadu, pomenovanú podľa
svojho mena "Stefanov", ktorá je známa pod menom
Štefanovce (Stephanisau)

Osada mala byť založená na práve škultiskom, ako hovoria listiny (secundum iura Cypriensis). Tato kolonizácia bola roľnícka a obyvateľia boli Slováci a Nemci (per Theutonos et Sclavos antea possessa). Roku 1408 spravuje sa tá osada pod menom Horní a Dolní Jakubiany.

Roku 1497 dochádza k novej kolonizácii Jakubian a to pastierskym obyvateľstvom Jakubian od r. 1412 do r. 1442 sú v rálche na dlh, ktorú dal kráľ Žigmund hradu - panstvu v Hlavy Libovni (Poľská rálcha) Majitel libovnianskeho hradu dal jakubianskú škultiskú valašskému škultiskovi Petrovi, aby tu osadil Valachov a uložil im všetky povinnosti (a práva), ktorí mali aj iné valašské osady. Wenkel o tom podáva časť správy tohto znenia: „ - quod attendentes destructionem villae nostrae Jakubiany in Distractu Lublioniensi quae fuit per Theutonos et Sclavos antea possessa, volentes (statui) huius villae nostrae Jakubiany providere, provido Petrus scultetus Valacho ibidem Valachos locare admittimus et per praesentes admittimus tali conditione, quod quilibet eorum de quolibet domo et quolibet agro unum florenum solvere tenebitur, (et) praediales, prout moris est in villis nostris Valachorum, omnes simul solvere tenebuntur, videlicet unum florenum et unum temlo (m) etiam quis eorum gregem habeat, datiam, uti moris est in aliis villis Valachorum, ab iisdem viribus et grege nobis solvere tenebuntur.“

Krátke po r. 1497 prevzal úrad konerzja (škultiska) o jakubianoch „Jacko Valachus“ On a jeho nástupcovia dostali od poľského kráľa Žigmunda povolenie mať na horách dva košiare, slobodní, o ktorých môžeme pási slobodne stáda.

„ - concedimus ipsi Jacko Valacho eiusque successoribus advenas et damus duas curias in silva alias Koszary liberat, in quibus ipse et eius successoris greges libere

panani; item plebanus in ipsa villa jakubiany existens -
Ludová tradícia v jakubianoch hovorí, že predkovia jakubiancov
boli sem prevedení ako pastieri zo susednej Halice. Podľa
ne pomery vnyhodnosti tradície poukávajú, lebo jakubiany boli
súčasťou územia, ktoré kráľ Sigmond uhorský dal
v 1412 do zálohy Poľsku.

Dnešní jakubiany sú teda produktom valašskej koloni-
zácie. Ak i tu zotrvalo až do znovuzariadenia jakubian na
počiatku XV a XVI storočia niekaki iní obyvatelia, muselo čor-
skoro splynúť s prisťahovalcami. Niektorí starší báda-
telia pokladajú príslušníkov valašskej kolonizácie za Ru-
munov. O valašskej kolonizácii na Spiši sa hovorí, že bola
rusínska. Táto kolonizácia v Karpatoch (od) postupovala od
východu k západu, postupne nachvačovala Rumunov, Lukov
a Slovákov. Obyvatelia, ktorí sa na kolonizáciu zúčastnili,
menilo postupne svoje národnostné zloženie.

V pastierskej terminológii jakubianskej lemkoviny sa
vykysuje aj niekoľko slov pôvodu rumunského, ako: podôiseu,
koliba, xentica, kočerha, klaz, košar, strunga, ako aj názvy
vrchov: Kečura, Hagurii a iné.

Názov Jakuban:

Názov sa niekoľkokrát menil

maďarsky	Jakabvágy
nemecky	Jakobraw
neskôr	Jakubiany
od r. 1948	Jakubany (aj dnes)

Poloha Jakuban:

Poloha obe k vode a k chotáru je veľmi výhodná. Leží
na nízkej úľstrovej terase s porývkou vlnatých kĺm, je
dobře chránená pred povodňami riekou Jakubianky, ktorá
túto popu dedinu v jej bezprostrednej blízkosti.

Nitka sľahkou terasa zabupiuje ľahký prístup ku rdennej pitnej vode vykopaním studne.

Dedina leží uprostred poľnohospodarskej časti chotára, čo umožňuje najpriaznivejší styk s ňou. Vzhľadom na veľkosť jakubian čo do roľníkov, majú jednotliví roľníci niektoré role vzdialené od dediny až 3 km. Luky sú takmer výlučne na horských, alebo na vzdialenejších poliach. Roľníci obrábajú veľkú pôdu, ktorá sa dá obrobiť. Na neurodných poliach je vidieť tvrdé medce charakteru kukky. V arastených medci je pomerne dosť veľa. Možno sú nechalí medci jednotlivými roľníkmi ako hranicu proti susedovi. Obec má dobrú polohu aj vzhľadom na horskú časť chotára, lebo z nej výhodne vychádzajú veľké cesty. Najvýznamnejšia je cesta, ktorá vedie horskou dolinou. Táto je najprav udržiavaná.

Ľudnosť

Jakubiany so svojimi 2261 obyvateľmi v 1940 sú najväčšou dedinou severného Spiša. Tento počet nie je najväčší v dejinách dediny, lebo najväč obyvateľov mali jakubiany v 1825 a to 2846 obyvateľov. Vid' prehľadnú tabuľku.

Rok sčítania	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1940	1950	1961	1970	1976
Prírastok za minulé desaťročie		421	444	439	402	265	279	312				
Vystáňovalctvo za minulé desaťročie		282	462	707	979	370	78	3				
Počet obyvateľstva	2634	2773	2755	2487	1911	1746	1946	2261	1667	1781	2218	2166
Vzrast - úbytok v percentách	100	105,3	104,6	94,4	72,5	66,3	73,9	85,8				
Doplňok k roku 1844: Práči obyvateľov bol								2958				

Od r. 1869 obyvateľstva celkom ubudlo, hoci sa vyskytli dve periody menšieho vzrastu a to od r. 1869 do r. 1880 a od r. 1921 do r. 1940. Čo je príčinou takeho nápadného úbytku?

Prvou príčinou je vysťahovalctvo do Ameriky, ktorá zachvátilo celé severné Slovensko. Od r. 1869 do r. 1930 sa z jakubian vysťahovalo 2878 osôb, čo je priemerne 48 ľudí ročne. Druhou príčinou úbytku je pomerne vysoká úmrtnosť.

Tento úbytok sa rýchlo nahradzoval až 16% prírastkom narodených detí na demokraciu. V r 1901 - 1910 odišlo z Jakubian temer 40% všetkého obyvateľstva. Keby nebolo vysťahovalctva, mali by Jakubian v 1940 asi 7200 obyvateľov. Dôležitou príčinou vysťahovalctva je ranoknutie jakubianskych maňi, ktorí pracovali asi do r 1870 v horskej doline Jakubianky Tam, kde dnes sa nachovalo meno "Maša", nájdemé už len pozostatky múrov "maňi" - menšej soviace na ľavom brehu rieky, neskôr aj sklamie, z ktorej vyjebky ako pozostatky sú v múre v Hlave Ľubovni na hrade.

"Maša" bola vykurovaná dreveným uhlím, ktoré uhliari pátili v jakubianskych lesoch, no časť uhlia išli v jakubianskych horách. Železnú rudu pre "maňu" vozili až z Keompan a Glonnok, cez Ľavov a Ľavovské pohorie po starej ceste cez Jankovec, Propstnecko (lebo ju udržiavali Propstnecko, majitelia jakubianskych lesov). Turmanky zamestnávali značný počet ľudí. Vozilo sa vozmí a kouskym zaprahom.

Po raniku "maňi" preľudnenie obyvateľstva muselo vypracovať ornú pôdu aj na horách, ktorú prestali orať, lebo bola veľmi (úrodna) malo úrodna. Hlave "Maša" pracovali od r 1760 asi do r 1870. Voda sa hvala z Niv Torcia, popod Kohutovku.

Po r 1890, v čase veľkej vysťahovaleckej horúčky, emigrovalo veľké množstvo ľudí do Ameriky, že sa následky zjavili aj inde, nelen v radikálnom poklese počtu obyvateľstva. Ľudia prestali obrábať pôdu v horách, zmenil sa počet kolieb a mnoho domov ostalo prázdnych.

Po svetovej vojne (prvej) smeroval značný prúd vysťahovalcov do USA, Francúška, Belgicka a Čech. Telo vysťahovalci sa však obyčajne vracali domov, preto počet obyvateľov stúpol. Roku 1945 bolo z Jakubian prevádznených do vrad opustených spíšskymu Nemcami asi 300 obyvateľov. Vidieť, že kedykoľvek sa Jakubiancom naskytne príležitosť vysťahovať sa, odchádzajú, lebo ich brada žije z rodnej orady.

Inakou jakubiancov vždy bolo najst' vychodisko z braty a zabepičit chlieb pre svoju rodinu. Taka pitečnosť sa im rozkytla v 1947, kedy opusťovali do ZSSR asi 150 rodin. Bolo to posledné tromadné vyštákovalecť. Tieto občania sa usadzovali v okolí Ťichorodu, L'vova a Dubna v Ťukrajnckij sov. soc. republike.

Po roku 1945 sa postupne zlepšovali hospodarske a politické pomery, čo sa prejavilo aj na životnej úrovni obyvateľstva. V našej vlasti sa začína po oslobodení "červenou armádou" nový život. Vzhľadom na to, že okres Hlava Ľubovňa je veľmi málo priemyselný, znáčaj časť mladých ľudí z jakubian (viac chlapcov ako dievčiat) odchádza za prácou do priemyselnejších krajov našej vlasti, no hlavne do Čiech. To sa deje v zimných mesiacoch a v jari vrachádzajú späť na svoje ešte pichromní polnohospodárstvom. I keď niektorí mladi sa pienia a vyštávajú mimo jakubian, kde potom zostávajú na trose, nakoľko nachádzajú tam lepšíu pracovnú možnosť, toto percento je nízke a je možné hovoriť o stabilizácii osadenstva. Teda od r. 1947 neboli zameraný tromadný odchod za jakubiancov zo svojej rodnej otci.

Narčie

Narčie jakubianske narčie ku skupine najzapadnejších Lemkov. Jazykovi vplyv slovenský i goralský sú však také silné, že sa o nich hovorí ako o rečové poslovenčených, alebo i popolštených Lemkoch. I keď jakubian susedia s lemckým dedinami Repašami, Šambornom, Ošarcom a Blačivom, jazykove je im bližšie narčie orod Kamienky, Šimantovej a Jarabiny, s ktorými jakubianci tvoria v rámci krajiny Lemkov etnograficky osobitnú skupinu. Na to poukazujú i ich spoločný pôvod. Dôvody historické a národopisné nás svedčia, že táto skupina Lemkov bola kolonizovaná zo susednej Halickej Narčie. Narčie v jakubianoch je rusínske (ukrajinské).

Národnosť

Keď mienime národnosť sú rozhodujúce dve stanoviska:

- a) objektívne (a stanovisko)
- b) subjektívne.

Objektívne stanovisko, ktoré má vplyv pre určenie národnosti je jazyk, náboženstvo, národopis a pod, ktoré im prienali národnosť ukrajinskú či ruskú, pričom vplyv slovenské a goralské nemôžu byť stávkou vplyvnúť.

Subjektívne stanovisko berie do úvahy osobné národné úctenie, ktoré je u Jakubancov vo veľmi malom miere vypracované. Už sa ho len nadošker, nadošker samu poznávajú svoju odlišnosť a najmä odlišnosť vreckajšej formy svojej náboženstva od susedov. Ťažký boj s timolnou bradou jakubancov nedovolil v minulosti rozmýšľať o ťažkých duchovných otázkach ako je národnosť. Prijem náboženstva a národnosti sú mu najčastejšie pojmom jediným (ja ruskak, bo ja ruskoj vjery). Inokedy zasa pojem štátnej príslušnosti splyva s príslušnosťou národnostnou tie ruskak prijímajú oboje. Preto sú ťažké presuny národnostné pri jednoduchých sčítaniach ľudu, ako obyčajne na styčných územiach málo diferencovaných slovanských kmeňov, u ktorých ešte nedozrel kryštalizačný národnostný pochod, kde národnosť nie je ani ťažkým problémom ako kultúrnym. Ďalšie hľadisko musíme poruďovať aj národnostnú štatistiku jakubancov.

Rok	Rusini - ukrajinci	%	Slováci	%	Iní	%	Spolu	%
1910	1798	94,1	10	0,5	103	5,4	1911	100
1921	149	10,3	1527	87,4	40	2,3	1746	100
1930	950	48,8	941	48,4	55	2,8	1946	100
1940	330	14,6	1833	81,1	98	4,3	2261	100

Táto tabuľka pracoval M. Lukniš:
"Jakubiany with an english summary"

Štá tabuľka, ktorá uvádza Lichovú zo dňa 21. nov. 1941
Lichová v jakubancoch pôsobí ako učiteľ. Prehľad ziskal z údajov
zo štatistického úradu v Bratislave.

Rok	Slovenská	Ruská	Nemecká	Maďarská	Židov	Čig.	Iná
1890	—	2659	61	6	—	—	29
1910	10	1798	43	17	—	—	43
1921	1527	178	13	1	13	—	14
1930	941	950	5	2	26	—	24
1938	546	1481	13	—	40	44	6
1940	1899	301	—	—	—	—	4

Štá tabuľka je spracovaná len do roku 1940 je treba po-
vedať, že narodnostné povedomie v ďalších rokoch nestúplo
naopak postupne klesalo. Veľký pokles rusínskej či ukrajinskej
narodnosti nastal pred rokom 1968, kedy aj v tejto oblasti
naplno pracovali rozvrátnické nepriateľské sily našej
vlády. Okrem toho na povedomie jakubancov v negatívnom
zmysle pôsobila tá skutočnosť, že ich deti nemali možnosť
pokračovať v učení na veľkých odborných smeroch so vyučova-
vacou jazykom ukrajinskou. Pravdou je, že to nebola opod-
statnená argumentácia, lebo zo slovenských škôl ich nikto
nevylučoval. Život v našej vlasti sa menil zo dňa na deň
k lepšiemu. Karstky na život sa tiež menili, preto nemoh-
lo ani školstvo stagnovať. Štruktúra školstva v oslobodených
socialistických oblastiach sa niekoľkokrát zmenila a s ňou aj po-
žadavky na vedomosť našich žiakov jakubancov a oni
neuviedomovali, že veľký hľad zmeny zasiahli aj ich uč-
delo. Venovali sa poľnohospodárstvu (sukromnému) a pad-
aniu hovädzieho dobytku a oviec. Dochádzka do školy bola
nepravidelná, takže sa to masovo prejavilo na oddelen-
iach žiakov, ktorí im potom chýbali na odborných škô-
lach. Rodičia prekladali vinu ukrajinskej škole, že ich
deti sú opovrhované na slovenských školách. Preto sme

po roku 1963 sa na každom ZAPS (zdraviční rodičia a praxitóri školy) otvorili klasy „my chceme slovenskú školu v Jakubčanoch“. Táto požiadavka bola na žiadosti rodičov splnená v školskom roku 1964/65 sa všetky predmety vyučujú po slovensky. Do tej doby ani od r. 1958 sa vyučovali len ^{hlavne} odborné predmety (mimo ľudovej výtahy, občianskej výtahy, dejepis, pracovný výtah) na slovenskom jazyku.

V dôsledku týchto zmien v škole aj rodičia a deti si píšú národnosť slovenskú. Pri viťaní v obci k 1.1.1976 je v Jakubčanoch 10 ľudí ukrajinskej národnosti a 2176 slovenskej národnosti.

Na záver tejto časti chcem sa zmeniť ešte o výslovnosti a pravopise Jakubčan. Uradne sa hovorí „Jakubany, Jakubanie“, ale u občanov je zaračovaný nároz aj názvy „Jakubiany, Jakubianu“. Pretože aj ja som Jakubianec, píše mi slovo Jakubany znie cudzo a aj v predchádzajúcom zápise som často používal názov Jakubiany, ale teraz z dôvodov, aby som zachoval taký nároz, v ktorom čase som opísal dejiny Jakubčan.

Poznámam ešte aj v jazyku ukrajinskom a ruskom píše „Джубанки“ ako je poznávané v spisoch Д. Ломоносова: „Напогнута несна ламукоу и Гропскоу Речу“ в Москве 1878, стр. 725, разб. I.

Náboženstvo

V náboženskej štatistike sa javí do roku 1940 celkovo slabotou. V r. 1930 z celkového počtu 1946 obyv. bolo 1731 gréckokatolíkov (88,5%), 126 rímskokatolíkov (6,5%), 35 evanjelíkov (1,8%) a 4 iných vyznaní (0,2%). Gréckokatolíci majú vlastnú faru s krásnou murovanou cirkvou vyšešenou pred prvou svetovou vjnovou v byzantskom slohu, ktorá vyzna mohutnosťou a architektúrou veľmi odlišná od okolo nahustených drevených domkov. Cirkva bola postavená v 1911. Projektoval ju J. Bolula ml.

Vidí tabuľku náboženstva podľa Lichvara zo 1941 roku podľa údajov zo štatistického úradu v Bratislave

Rok	gr kat	rim kat	evan	inacel	Doplňky:
1890	2662	43	6	44	R. 1844 bolo 175 rim kat
1910	1777	96	1	37	2783 gr kat
1921	1531	140	2	21	R. 1884
1930	1781	126	4	35	113 rim kat
1938	1999	96	4	40	2605 gr kat
1940	2129	96	5	31	12 evan 43 židov

Veľké zmeny v zložení a počtoch náboženstiev nastali počas 2. svetovej vojny, kedy veriaci boli Nemcami vysťahovaní a zobrať do koncentračných laborov. Súčasne sa odsťahovali aj evanjelici a rím. katolíci, ktorí tu žili ako zamestnanci lesov a učelia. Po oslobodení v 1945, keď sa mení aj politický život v našej oblasti, cirkvi sa postavila na stranu tých, ktorí chceli zmeniť pomery v štáte v prospech nepriaznivej situácie, ktorá sa vyvíjala pre kresťanov. V r. 1948 burcovala cirkev voľch veriacich proti spravodlivému boju robotníckej triedy, proti KSC. Za túto podvratnú činnosť stihol farárov spravodlivý trest. Mnohí boli porazení, oni slúžiť slub, že budú slušní a konat tak, aby nerozvrátili našu vlasť a socialistické spoločenské zriadenie. Bolo to v r. 1949.

Farar-pop je tiež význačná osoba v dedine, ale nie voľko, ako inde v predtým dedinského ľudu. Každý farar mal voľch privrátenov aj odporcov. Preto prítomnosť farara je poznačená časťmi svadami medzi ľuďmi, ktorí končia obyčajne bitkou a opovrhovaním farara. Kládrom týchto nepokojov je to, že ľudia - veriaci odia, že farar ich klame a vykovsluje. Náboženstvi predstavujú v veľkej časti hmlistú a skomolenú vec, sa zamieňa

časť s porokou, s vierou duchov, v strašidla a pod. Kto im neverí, je tak isto neveriac, ako ten, kto neverí v Boha. Do kostola sa chodí pomerne málo, práve iba starší. Niekto sa tomu diví. Esenciálny chov dobytku, drvia sa tradične zdedených valašských tradícií, odvádza z dediny vysoko na hory od úmy do úmy veľkú časť mladíci už od šiesteho a často do dvadsiateho roku a to bez rozdielu pohlavia, kde je zverená výchova samoty, tvrdy prírody a samej seba.

Bohoslužby sa konajú východným obradom na jazyku ruskom. Roku 1949 sa mení grckokatolícke náboženstvo na pravoslávne. Nie všetci veriaci túto zmenu prijali s rovnakým pochopením. Väčšina ľudí chodí do cirkvi, ďalší sa postupne pridávajú a iba malá skupina ani 10 rodín sa modlia doma. Veľkú túto zmenu prišla bez protestov. Toto náboženstvo trvalo až do r. 1968, teda 19 rokov.

Rok 1968 je známy ako rok rozvratnej innošty, ktorá bola organizovaná tak domácimi, ako aj zahraničnými silami, namierená proti socialistickému spoločnosti v ČSSR. V jakubovoch síce neboli žiadne profesijné spolky a predsa po dedine bolo pár reakčných ľudí, ktorí napísali a vyzvali mladíctvo v nočných hodinách. Tento rozvrat naznačovali v jakubovoch náboženstvo. Po cele dni a noci sa rozkupovali ľudia po domoch, po dedine a rozpravali o tom ako zmeniť náboženstvo pravoslávne na grckokatolícke. Reakcia opanovala rozhlas, televíziu a ostatné kultúrne ustanoviené. Veľký rozruch urobil prítomný rozhlas, ktorý vo vlnčianu pre ukrajinských spoluprácnikov priamo nabalal k aktívnej innošty proti pravoslávnej náboženstvu. Poukázal na boj ukrajinských občanov s farmou. Preto ani jakubanci na seba nechali dlho čakať. Porovali bývalého farára Gulovicu, ktorý bol v r. 1949 rekonštruovaný (do tej doby bol na fare v jakubovoch), aby išiel slúžiť omšu do jakubov. Obyvatelia rozdelili Sakmer na dve rovnaké časti. Jednu

šli s Gutorovcom vyššie sela ku kapličke na bohoslužbu a dru-
hí s pravoslávnyim farárom do cirkvi. Ti čo chodili do cirkvi
hovoreli, že nech už je jak chce, ale keď im bola dolízať do-
ra, tak aj nadšty budú chodiť len do „čeramu božoho“.
Te druhí chodili ku kapličke niekoľko nedelí. Za ten čas sa
rozdelili ľudia na pravoslávnych a gréckokatolíkov. Teľau
záčínalo vzájomným vysvetľovaním, neskôr hadkamú medzi
rodinami. Zaujímavé je, že aj rodiny sa pohadali a potme-
vali. Dokonca bratia a sestry sa miedeli „hodnut“, preto
nebolo zvláštností, že jeden brat bol gréckokatolík a dru-
hý pravoslávny. Obe strany sa medzi sebou nenavideli a
ak mali medzi sebou ešte aj iné súkromné nedorozumenia,
vnikali prenasledovania, kadarky a prerýoky na každom
kroku. Jedného ránu gréckokatolíci v snahu vyhnúť pravosláv-
nych z cirkvi v spúevode proznie pobrali sa od kapličky
z vyššie sela smerom do cirkvi. Pravoslávni v snahu si vo-
ju veru uchrániť, spolu s farárom Beloruským zamkli cu-
kľu aj vchodové dvere. Gréckokatolíci do cirkvi nevošli, pre-
to sa museli po kadky odprave rozísť. Potom nasledovala
velká svada medzi pravoslávnyimi a gréckokatolíkami. Na
druhú nedelú slúžili bohoslužbu gréckokatolíci pri cirkvi a
na ďalšiu vyvolali pravoslávneho farára Beloruského, aby
im odovdal kľúče, ten však odmietol, preto ho násilne
prepadli v byte na fare a kľúče mu zobrali. Potom u ot-
vorili cirkov' a omšu slúžili v nej. Pravoslávni zase cho-
dili na faru, kde konali bohoslužby. Trvalo to zase niekoľ-
ko týždňov. Potom u gréckokatolíci vybrali farára na
biskupskom úrade v Prešove, ktorý sa mal nastáňovať na
faru. Pretože toho času nebol ešte pravoslávny farár
z jakubau odvolaný, nemal sa kde nastáňovať. Grécko-
katolíci u to riešili samu, násilne vstúpili do bytu fary a
nabytok pravoslávneho vynosili do jedného starého domu,
kde nikto nebyval. Pretože pravoslávni bránili aj sekera-

si došlo k silnej vzájomnej túžke. Väčšinou túto vzájomnú túžbu
ženy, ale ani muži, nestali tokom, keď videli, že jeho manželka
je napadnutá. Farár (pravoslávny) musel pod tlakom kres-
ty rudiť z fary a schovávať sa v svojich stienach. Naby-
tok pri násilnom sťahovaní bol dosť silne poškodený. Žene
bolo akurát sa odohrávať na vide. Vyhľadok? Bolo ratro-
vených niekoľko grécko-katolíkov. Pravoslávni sa ešte
určitý čas zdržiavali na fare, konali tam bohoslužby, ale
farár tam nebol. Grécko-katolícky farár z obavy, že
aj jeho bnovi, nebezpečenstvo na fare zo strany pravosláv-
nych, sa na faru nerástali, ale do súkromných bytov.
Riešenie urobil ONV v Hlave Ľubovni, ktorý v snahe kontro-
lovat a predísť ďalším trékam, ktorí nemali konca, rozhodol
takto: obidvaja farári museli sa z Jakubov vyťahovať.
Od tej doby ešte dlhý čas až do r. 1978 nemali Jakubany
žiadneho stáleho farára, ba dokonca, poci 3 roky vôbec
ničoho. Farár puchádzal len na požiadanie o povolenie
ONV v prípade, že niekto zomrel. Kresť sa presťahovali na
okolitých dedinách, aj sťahovali a to pravoslávni na pravosláv-
nych dedinách a grécko-katolíci na grécko-katolíckych dedi-
nách.

Kakolko takí náboženski nešary mali nepriaznivý
vplyv na prácu MNV v obci, lebo sa nedala dobre organi-
zovať, rozhodlo vedenie ONV o povolenie grécko-katolíckemu
farárovi riadne konať bohoslužby v cirkvi. Ale ešte len
stále dochádzali rôzni farári. Vyhľadalo sa ich neure-
kom. Ani jeden, neboli bez chyby, každého vedeli pooto-
rať. Všetci mali však jednu spoločnú vlastnosť: obrali
zakubancov v peniazach a odišli. Za tých 10 rokov ušli
sa ich vystriedalo viac ako desať. Postupne v radosť pravos-
lávnych puchádzali do cirkvi a dnes v r. 1978 je už iba
malá časťka tých, ktorí nechodia do cirkvi. Očakávam

ostava či ni pravoslávni, alebo grécko-katolíci, lebo myslím, že to nevedia ani tí grécko-katolíci, ktorí od r. 1968 chodia do cirkvi. Chodia tam predovšetkým, lebo to je chrám božiy, ktorý postavili ich dedovia za veľmi ťažkých podmienok. Pre veľkých občanov je potešiteľné, že prestalo vzájomné osočovanie, ľudia žijú v rzhode a porozumení a to aj tí, ktorí sa v r. 1968 pohnevali na život a na smrť pre neveru.

Vývin pôdorysu Jakubany.

V pôdorysu dediny možno dedukovať štyri fázy vo výstave Jakubany.

Prvým významným záložením po r. 1322 Jakubany boli volnou kolonizačnou osadou ľánovcov. Sopeční o tom nelen dnešné rozšírenie, ale aj správa, v ktorej sa hovorí, že osada bola založená ako ľánová osada. Dnes predstavuje tento pôvodný pôdorys prebiehajúcu hlavnú ulicu, na ktorej je cirkva. Často počujeme z úst sunajských občanov ak chce povedať niekto, že ide na hľenu ulicu "idem na selo". Teda pojem "selo" to nie je iba "náxor", "dedina" podľa ukrajinského dialektu. Pôdorys Jakubany je zhodný s pôdorysom ostatných dedín na Spiši.

V nasledujúcom období tento pôdorys pozmienila kolonizačná vlna ruských Lemkov. Tu nej sa pôvodné usporiadanie ľánovcov už nemenilo, ale osada sa pozmienila na rozvetvenú kolonizačnú osadu, akí obyčajne máva táto skupina Lemkov, na rozdiel od osád goralských.

Kedže feudálne predpisy bránili zaberať pôdu mimo usadlosť na zakladanie nových usadlostí a priestor pri vzrastajúcom počte obyvateľstva vo vnútri osady ubúdali, pozmienil sa v ďalšom smere pôdorys osady tým, že pribral na hľbke záložníom dvoch vedľajších, so "Selom" rovnoběžných ulíc, s ktorými boli nospájané krátkymi priečnymi uličkami. Tým vznikol pôdorys seľový, aký je dnes.

Na výjmu podorysu jakubian male vplyv aj ine okolnosti jednu
v nich usádecam v doslovnom odpise z uradny listiny uložený
v okresnom súdnom archíve v Hlavy Ľubovna

Urbária on aneb sli jakubiansky jarnosti kralovskej
Uherskej krajiny korune k panstvom Ľubovianskemu prinešeli
Časť I. Co sa prvi jeden poddanský, alebo sedliacky dom
ma rozumiet

Gaedovra majú povolenie stavať domy nie veľky rovnake, ale
podľa chotára a polohy kde chce stavať. Na stavbu môže
dostať toľko pozemku, aby mohol postaviť dom, stodolu,
máštak a dvor o veľkosti, aby sa na neho mohlo stavať
z Prešporské merice. O toľko by sa mu dalo viac pozemku
na stavbu, o toľko dostane meny na ornú pôdu a opäť
k staršiemu pozemku sa pridavalo 26 roľ, (1 roľa na
jednu Prešporskú mericu) ľubky na 12 korcov, ktorí v jed-
nom roku koncu môžu len jeden kral (4) taký kus, aby
za 1 deň pokosili 12 korcov. Ak niektor toľko ľub nedostal,
potom toľko dielov schadvať prepočítane na jedného korca
mohol si vynahradiť takým dielom ornú pôdu.

Časť II. - o dôchodkoch a úrokoch, ktorí poddaným
patria

Podľa článku 36 z r. pána 1550 Globodu majú poddani
od sv. Michala Archanjela až do hod (Viano), svoje vlastné
vino v šenku predávať. Kto si sám vykult, vykult pôdu tak,
aby sa dala orat, nesmie sa odobrať ani k chotaru sa propu-
sovať. Ak by sa mu mala tá pôda odobrať, potom sa za
jeho prácu musí vynahradiť peniazmi. Drevo na opať mô-
že sa brať len suché, na čomu líviať. Na stavbu len
také, ktoré mu grantovj pan vyenáci a len podľa potreby
Kanámba. Vino si môže dorobiť z prirodzených plodov

Časť III - o robotách a iných službách poddaných.

Každý gazda svojmu gruntovému páňovi povinný je pracovať jeden celý deň v týždni (každý týždeň) od východu slnka do západu slnka. Príchod a odchod z práce sa do toho nepočítajú. Pracovať je povinný aj zo záhradom svojimi, alebo prišitými svinými, ale dva dni (jeden deň na seba a druhý za toho svinu sa sprisahol). Ak z odôvodnených príčin tak robotu vykonať nemôže, musí ale 4 dni v mesiaci hoc aj naraz vykonať (neodpúšťa sa). V mesiaci novembri až februári do roboty chodiť pred východom slnka a odísť po západe slnka. V čase leta môže pán nariadiť 2 dni spolu pracovať raz za 2 týždne. Ak sa robotu pre klie počas vykonať nemôže, zostáva sáto do podliacosti voči páňovi. Prácu za peniaze sa odkúpiť, neda. Okrem toho 1x do roka je každý povinný podľa požiadavky pána ísť na šľachtu cestu, ale 4 spolu sprisahnúť a jeden furmanku vykonať. Cesta nesmie byť dlhšia než 2 dni a nesmie sa rozkašovať počas cesty. Okrem práce odovedať deviatok zo svojej úrody.

Časť IV - o poddanych daniach

Od jedného gruntu jeden platý Cyngs a to pol na žuru a pol na Michala (kto má svoj dom, inak nie). Okrem toho sa rok 2 kusy kur, 2 kapuny, 12 vajec, 1 goltka, 1 lopieného masla, 2 30 gruntov 1 teľa, alebo 1 platý a 30 grajcarov.

Po vstupe do mancielstva svojho pána zabezpečiť mu veľkú na svadobnú hostinu (celá obec).

Také robotovanie na páňov a dane veľmi kľe doliehal na chudobný ľud, preto svoju nespokojnosť vyjadrili zakázaním zbúrrov proti robotam Bolo to roku 1822. Vtedy obec mala 393 domov a 2846 obyvateľov.

Len pre porovnanie úradcom, že dnes k 1.1.1976 majú zakázaný 2186 obyv. a žijú v 560 domoch.

Krušením vchramenských předpisů začínají další změny ve
vytvoření Noví volinyje rozkupení usadlosti pozdě sedly
ze Glary Látovne do Levicie na obcích koncích dediny Tak na-
dobudla osada dvojně brany

Nahradení domkov v osade je matematické, na dedině ať
rozkládají Dvory si obmedzení na najnutnejší priestor;
si otvorění a neokradení. Hkoro všetky domky sú z dreva.
V dedině má ovocných ani iných stromkov, čo sa zhoduje
s vrodennou úctou pastierskeho obyvateľstva ku stromom

Typy domov (v minulosti do r. 1945)

Dedina je takmer celá drevná, okrem vlnitých budov,
kostola, školy, fary a niekoľkých domov. Všetky spomínané
budovy - murované boli postavené ať za veľkých počiarok, ktorí
uvádzajú na inom mieste, teda po v 1292. Vo všeobecnosti je
tu jeden základný typ domov s trocha obmenami. Základný
typ predstavuje len dve obytné miestnosti - iznu (otvorený
pútor) a chýžu (miestnosť, v ktorej žijú, t.j. spia, varia a
zdravujú sa). Domy majú k ulici štítovú polohu, ktorá
je obvyklá v lemko-vských dedinách severného Spisá

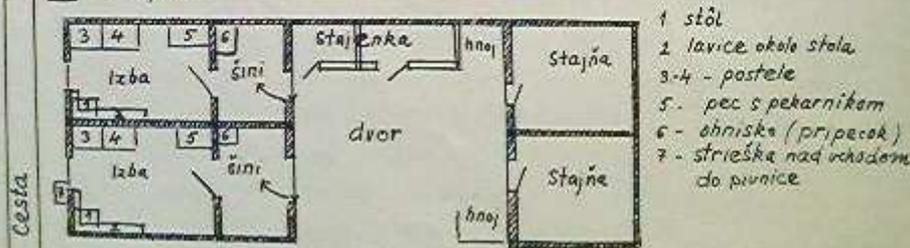
Len niekoľko domov je v polohe frontálnej. Vchod do pútoru
je riešený dvírkami spôsobom, z toku, alebo zo zadu. Vyni-
močne sú aj dva vchody. Izna (pútor) sú bez okien, zato
však priestrannejšia chýža má ich dve a obe obrátené do ulice.
Okna sú v pomere k chýži dosť malé. Steny z olivanej brevy
smekovej alebo jedľovej šoja na niektorom kamennom mú-
re základnom. Medzery medzi jednotlivými trámami vypl-
ňajú mackom, ktorý je do šerbin nabitý a ten potom maltou,
prípadne žltou hlinou (ktorá sa dá dobre vymiesť). Potom
beto medzery sú vyfarbené na bledo modro, čo dodáva
domkom pôvodný pôvab. Strechu pokrývajú šindľami (zontami).
Štít domu je lomený a takto vznikávajú úzka dolná časť
strechy sa menuje „šar“. Pod domom býva pivnica, do

hlavy ukládají krmivky a kvasení kapustu, dále repu (runklů) a kořene z kapustných hlávek (kořany). Vchod do pivnice bý-
 va obyčejně zvonku, z ulice se kamenný múr a překrytý je
 před nepochodou typickou stříškou (budka). V rímě býva vchod
 obložný hnogom, aby nemrzali v pivnici krmivky. Tu však vcho-
 dy do pivnice se šiní krmivky do pivnice v jeseni se sypu
 robať pre tento účel upraveným otvorom „lochorom“ o veľkos-
 ti asi 40x40 cm. V rímě sa tento nakladá tiež hnogom.
 V rade pri obyčejnej časti, býva k domu prístupná dreváreň
 „stajenka“ a stajňa (maštalia). Hned za ňou, často len
 úzkou medzerkou oddelená, stodola, rozdelená na dve časti
 v prednej na „bojisku“ sa pripravuje krm pre statok, tu stava
 voz a pluh, v zadnej je uložená slama a seno. Často býva
 stajňa spojená priamo so stodolou. Keckedy sú obidve hos-
 podárske budovy a obyčejná časť pod jednou strechou.

Spomenuté typy vznikli zdvojením (dvojdom), ktorý je
 však zriedkavý, alebo pripojením komory k základnému typu.
 Komora býva pripojená dvoráko, vedľa chýže smerom do ulice
 a z okienkom do ulice (okienkom je obyčajne vyplávaná diera
 cez dva dreva, zasklenená, alebo len silnejším pleťcom namo-
 ŕovaná, aby nikto nemohol vopí dnu), alebo vradu na šinami.
 V obidvoch prípadoch sa do komory vchádza zo šiní, ktoré ne-
 majú povahu, alebo len časť je zakrytá. Je to preto, aby dym
 z ohniska (pripecka) mohol voľne vchádzať na pôjd a od-
 ťiaľ cez šindle von.

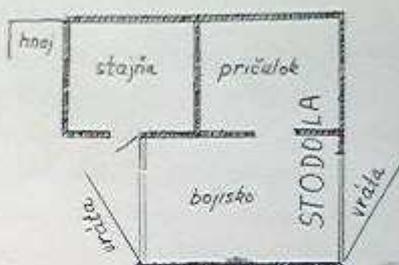
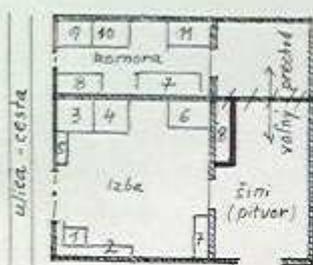
Pôdorys budovy

Č. 1 - dvojdom

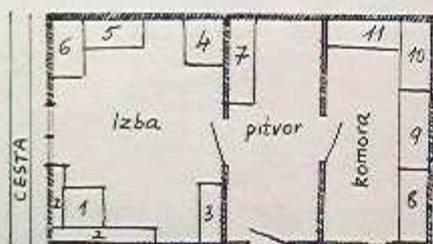
Dvojdom patrí dvom hospodárom

Č.2 - jednodom

1 stôl	7 rám (kredenc)
2 lavica okolo stola	8 pripecok (ohriško)
3-4 postele	9-11 kasty a fajstruny
5 lavica	(kasty na šaty - lady), (fajstruna - lada na múku)
6 pec	

Č.3 - jednodom s komorou vradu

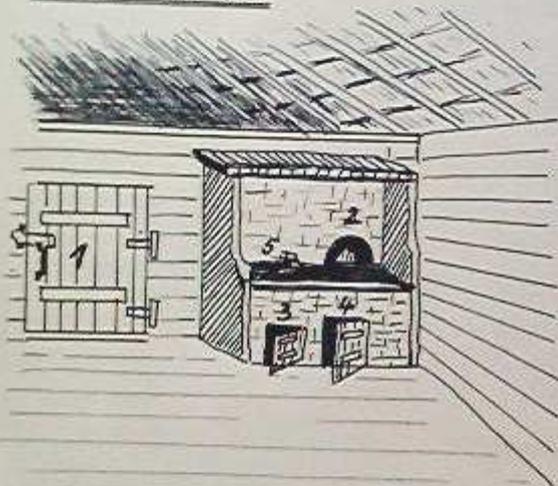

1 stôl	poznámka
2 lavica	Stodola je ako
3 rám (kredenc)	u predchádzajúceho
4 pec	typu.
5-6 postele	
7 pripecok	
8-9 kasta	
10-11 fajstruny	

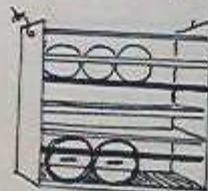
Vnútorné zariadenie všetkých domov sa skladá z dosiek, zatvárajúce sa drevenou zámkou v tvare klámska, ktorá sa otvára pohybnou zámkou napríklad zhotovenou z kože, alebo čreva. Na noc sa zamýkajú dvere dreveným „vzhlom“. V šinách je pripecok, ktorý ohrieva ohniisko, na ktorom sa vari obilniny v lede na trojnožke, nazývanej „draffus“ (nem. pôvodu). Ostatné zariadenie v izbách a komorách je veľmi jednoduché - typický domov. Na stenách visia obrázky (sväte), ktoré sú buď pod rámom poralou odklonené a husto pri sebe, alebo niešiel voľne visia a to na dvoch stenách (po nad okna a susednej, ktorá je voľná, tak aby tvorili roh - kút, v ktorom je stôl). Pod obrazmi sú v rade zaväsené samice, alebo po dva pod sebou meda

obrázku brzd samotnou (ktoré má zdobené ľudovým ornamentom),
 vlna ozdoby keramiky. Tieto samore a keramiky sa na jedlo
 nepoužívajú, alebo len v zjednotenom prípade. Na jedzenie sa
 používajú misky, z ktorých sa je spoločne a to nie za stolom,
 ale lavičke uprostred ulky. Jedlo sa zjedlo. Hlo však, ne-
 muselo sa mať upí. Lyžice sa ukladali po umytl do špa-
 uálne, pre tento účel zhotoveného rámu, ktorý bol prú-
 ty nad dverami.

POHĽAD DO ŠIŇ

1. Dvere do izby
2. Otvor do pekárnika
- 3,4. Kurníky
5. Ohnisko (prupecok)

Rám (predchodca dnešného kredenca)

Rám (kredenc) slúži na odkladanie mis a hrncov na va-
 renie. Je to vlastne regál. V pekárniku sa pečie chlieb.
 Pekačnik je umiestnený v peci, ktorá je v veži, takže pri
 pečeni chleba sa vykuruje veža.

Do komory sa vchádza z pivora. Hlavným nábytkom
 sú kasky, ktoré slúžia na odkladanie šiat a fajstruny
 sú na mlieku a iné potraviny. Komory nemajú okno, ale
 otvor v podobe diery, ktorý slúži na ventiláciu. Na pôde sú
 uložené "šušiky", to sú väčšie ladv na obilie. Dole sú sú
 šindly (gonty) ako rezerva na pokrytie strechy a ostatné
 drobné hospodárske náradie.

Podnebie

Krátko je pomerne chladné. Na základe vlastného pozorovania je možné povedať, že najchladnejší mesiac je január, ktorý má priemernú teplotu $-5,3^{\circ}\text{C}$ a najteplejší je mesiac júl s priemernou teplotou $+16,5^{\circ}\text{C}$. Ročný priemer je okolo $+6,1^{\circ}\text{C}$. Dedina je vystavená severným vetrom, preto je také chladné počasie. Prvé snežné mrazy sa objavujú asi okolo 10. septembra, niekedy aj skôr. Posledné mrazy sú v máji. Krátke letné obdobie má vplyv na celkovú vegetáciu a dĺžku pastoviska kráv. Prvý sneh sa objavuje začiatkom novembra a podieci sa na poli až do konca marca a vo vyšších horských polohách aj dlhšie. Snežadajúci smer vetrov je od juhovýchodu a západu na juhovýchod a východ a potom smer opäť západné vetry do najvyššie najčastejšie vráčky bdeliá púchadza vočšinnom zimného počasí. Roku 1962 sa dajú veľké snehové fújarce. Bolo to od 18. februára asi týždeň, keď do obce sa po celý čas nedostalo žiadne auto. Do H. Ľubovne sa dalo cestovať jedine na saniach. Všetci so snehom okamžite zarovnali stopy, takže aj konštruktívne záprahom sa dostali ľahko cestovali.

Hydrografické pomery

Temer celý katastrálny územie obce odvodňuje Jakubianka, ktorá z pohoria puamo na sever do rieky Poprad. Jej vodné stavby cez rok značne kolísajú, lebo voda spadnutá ako dažď neprejde do zeme, ale neprepustný podklad vytláča na povrch, ktorá potom sa zhrmáždí do rieky a táto ve navštívil občanom neraz veľké starosti. 1958 bola veľká povodeň, rieka bola silne rozvodnená, prešla cez obce okrajové stodoly a domy. Tam som videl ako prud vody porušil murované základy stodoly a celú ju neporušeni ako loď (aj so senom v nej) niesol asi 500 m. Stodola bola drevená, s pevným väzbaním drev po jej obvode.

Trvájúce hladiny vody spôsobujú ťažké dašide, topenie snehu, ťažké ľadové lepkavy. Rieka prúdiť so sebou štrku a piesok, ktorý sa usadzuje po celej dĺžke jej toku od Kečery až po Hlavu Ľubovník. Tento väčší stavebný materiál sa stava kresťanov jakubčanov v čase rozvinutej výstavby 60. a 70. rokov. Niekdedy po povodni je holová bítka na kámenoch, lebo každý, kto piesok potrebuje si dáva na kôpky a potom odváča domov. Preto v tých časoch by bolo dobre, keby väčší tok prechádzal častejšie. Rieka v dôsledku máva so štrku a piesku musí si meniť svojú cestu. Preto sa smeruje smerom do polia a berie ľuďom s koncov ul. pozemkov, inokedy zase smeruje na Jakubany, čím spôsobuje horšie chvíle hlavne tým, ktorí byvajú na kámenoch. V takom prípade si pokladajú za povinnosť všetci jakubčania pomáhať zachraňovať. Aby voda jakubčany nerobila nikdy škodu a strach občanom, bola v 1958 urobena hrádza v dĺžke celej dediny až po mlyny, medzi ploty t.j. nižšie cintorína. Hrádzu na jej výstavbu činilo 1,5 mil. korun. Od tej doby bola ďalšia väčšia povodeň v 1973 kedy voda čiastočne poškodila hrázu, ale neohrozila väčšie jakubany. Vtedy smerom od „Doliny“ zobrala väčší kus pozemku, obišla pozá nový most, ktorý je naproti „Kupčovej ulici“ a zobrala cigánske domy pred povodňou vzdialené od rieky asi 100 m. Po domoch neostalo ani stopy, iba jeden ostal od nich vzdialen asi 25 m. Rodiny sa zachránili. Potom tento most bol nepoužívateľný, ale opäť opravený, zobratý náryp domy do pôvodného stavu, lebo ľudia nemali inej cesty než „Bereky“ a na „Doliny“.

Spomenuté v Ľaslíku mimo jakubčan zaviezla vrane „Baňur“ vo Voškovom pod Ripuskami. Doba jeho veniku je neznáma, preto ľudia majú rôzne povesti. Jedno je iste, že zaviezla vonuklo zomnom pody, ktorá

je možné aj dnes identifikovať. Táto voda zahatila tiež po-
lčiek, čím vzniklo jazierko o hĺbke asi 50 m. Postupne sa
nánosom zaplnovalo a dnes je už iba neobscúrná kaluž.
Podľa výpovedí starších občanov sa hovorí, že sa tu v dávnej
minulosti ulopili furmani z vozom a zaplnili. Pôvodne
bolo jazierko asi 115 m dlhé a v dolnej časti asi 25 m šir-
roké. Jeho plocha bola asi 1790 m². Dnes je asi 200 m².

Keď človeka majú väčš významu pramene. Pôda je málo
priepustná, preto iet polčiekov je hustá a dobrých prame-
ňov je mnoho. Voda tieč v horských dolinách a to z pod Pa-
šička po pod Jankovcu, z Nižného Toráča, Vyšného Toráča a
Lipkoveky. Tu pramene nikdy nevysychajú. Hladničky aj vo
vysokých položených miestach sú dobrou zásobárnou pitnej
vody. Preto ľudia, ktorí pasú ovce a kravy, na koňari us-
dejú sa v blízkosti vody. Ešte dnes môžeme pozorovať v ko-
rach chodníčky vyšlapané dobytkom k prameni vody.

Rastlinstvo a živočíšstvo.

Vegetácia je celá oblasť pomerne jednotvárná. Lesy
sú prevažne ihličnaté. Rastie hlavne smrek a jedľa. Menší
je možné pozorovať borovicu - sosnu a červený smrek na-
rievaný podľa miestneho dialektu "škvirk". Listnaté stromy
sú zriedkavé a to len vo vyšších horských polohách, (ktorý)
z nich je najviac zastúpený buk, ktorý sa sám vyreva
a rozmnožuje. Badať ho na okolí Jankovca, na Mag-
ričov, na Šiminách z južnej časti od Šchošarok, na Ba-
nisku a Lipiskách. V dolinách sa s ním málo stretá-
vame. Druhým listnatým stromom je javor, ktorý na
rozdiel od buka je vyradený. Dnes sa vysádza aj buk.
Jelša sa vyskytuje veľmi málo a to okolo rieky v dolinách.
Z ostatných drevín je možné spomenúť: vrbu, brezu, ra-
kytu, brest a jarabinu.

Hlav hŕb bol veľmi neuspokojivý. Na najvyšších miestach, patrných už dávno, nebolo prakticky hranice medzi horami a panenkou. Flora v boji s pasienkami, ktorým pomáha nielen dobýtok, ale aj pastieri, podlieha. Lesy sa udržiavali len na miestach, kde sú stromy, vrchy. Na pasienkoch sa stretávajú s liestkovými krami, ale hlavne s boulekov - jalovcom. Na lúkach a pasienkoch rastie čučoriedka (zafiry) a brusnice len vo vysokých polohách (v jakubanoch ich nazývajú "čierne zafiry"), na kyslych pôdach aj v les.

Na pasienkoch rastie hrava psica (pšica). Pôvodne som tak ani nebolo, ako je vidieť z horských lúk, kde rastú aj iné druhy hrav. Bol to dôsledok vypásania ovčami, ktoré spomedzi pšice vyberali každú bylinu a lepšie druhy hrav. Kvalita horskej hravy bola podmenená, ak táto nebola kŕmarovaním pohnovaná. Preto niektoré okresy (Sabinovský) chov oviec úplne vykašali.

Z väčších zvieročkov žijú na poli zajac, v lesoch je leň, vneč, diviak, liška, kuna a severička. Zmedza veľkým je vlk. Medved' žil do r. 1918, ktorý narobil na škodu veľkú škodu. Posledného rysa zastreliť polovník - veľmi dobrý strelec r. Kolačková Bolesť r. 1950. Z vtákov zovše je sa tu na poli prepelica, v lesoch (na Lominčik) žijú ešte hluchan a r. jari aj sluky. Polok jakubanky je bohatý na pstruby, ktoré boli čiastočne vyhynuté v čase, keď sa začala (bola povolená) výstavba, t. j. pred rokmi 1960. Vtedy jakubanci vyberali kamene z vody na pstruby, sluky a pstruby sa nemali kde zdržiavať. Na pstruboch je hojná zmija.

Hospodársky život

Katastrálne územie Jakubov s plochou 6577 ha, toto jedná z naj-
rovnahlejších na Spiši. Z týchto plochy zabierajú jednotlivé kultúry
do roku 1940 takúto časť v ha a v %:

KULTÚRA	POĽNÁ ČASŤ				HÔRNA ČASŤ				SPOLU	
	ha	% ¹	% ²	% ³	ha	% ¹	% ²	% ³	ha	% ³
ROLE	1301	19,8	80,8	100	-	-	-	-	1301	19,8
LUKY	119	1,8	7,4	7,-	1590	24,2	32,-	93,-	1709	26,-
PASIENKY	80	1,2	5,-	13,9	497	7,6	10,-	86,1	577	8,8
HORY	23	0,3	1,4	0,8	2800	42,6	56,4	99,2	2823	42,9
ZÁHRADY	2	-	0,1	100,-	-	-	-	-	2	-
NEPLODNÁ	85	1,3	5,3	51,5	80	1,2	1,6	48,5	165	2,5
SPOLU	1670	24,4	100	-	4967	75,6	100	-	6577	100

%¹ z celého katastrálneho územia

%² z poľnej (hôrnej) časti

%³ z príslušnej kultúry

Zarúčujeme, že nízke percento roli (19,8%), ako v porov-
naní s okolitými (37,9%), tak s Slovenskom (32,27%). Vysoké je
percento lík (26%), najmä proti priemeru Slovenska (7,69%).
Veľmi nízke je percento pasienok (8,8%), čo je v pastierskom
prostredí temer neuveriteľné. Zastúpenie hôr (42,9%) prevyšuje
je priemer Slovenska (38,5%) a ešte viac priemer hôr v kultú-
rach Starolúbovianskeho okresu (30,2%). Záhrad, čo je
v zhode s pastierskou tradíciou, temer nie. Omnoho
málo je neplodnej plochy, ktorú predstavujú štrkovská
imundálného územia Jakubovky, cesty, výjady a za-
stavaneé plochy.

Príčinou nízkeho percentuálneho zastúpenia roli je
nedostatok vhodnej pôdy. Nevyužitelné nízke percento
pasienok pri vyvinutom pastierskom živote zapríčiňu-
jú dve okolnosti. Všetka na pasienky síce pôda na ho-
rách je rozdelená medzi drobných majiteľov, ktorí ju
premenili pre nedostatok inej nanej plochy na líky, aby

v záberpětili pre svoj ročný statok a orez na zimnú pôrodnú množstvo krmív. Okrem toho časť plochy úhľinatých hôr, najmä v oblasti zmladačovania, používajú a proti rúbanu a časťým neprijemnosťami na pasienok. Luky sa kosa len raz do roka a aj na nich sa pásu asi 6-7 týždňov pred kosbou a potom po dave až do zimy. Jakubianske hory sú lukami v pasienkami. Tým sa vysvetľuje aj vysoké percento luk. Katastrálne územie jakubian sa delí na dve časti: hory a poľnohospodárska pôda mimo hôr.

Pôda mimo hôr predstavuje 24,4% z celého územia jakubian (1610 ha) z nej je až 80,8% ornéj pôdy. V horách medľu polí ani luky a pasienky nie sú po celom chotári obe rovnomenne rozložené. V časti poľnej zaberajú luky len 7,4% plochy, čo predstavuje len 7% všetkých jakubianskych luk, pasienky 5% plochy, čo predstavuje len 13,9% všetkých jakubianskych pasienkov. V horskej časti luky kryjú 32% plochy (z 93% všetkých luk) a pasienky 10% plochy všetkých pasienkov. Vyššiu výšnosť pasienkov stupal, lebo aj časť hôr najmä urbarných (zmunských) roztrúsených medzi lukami a pasienkami sa používa ako pasienok a podobne aj luky nemajú taký charakter ako luky iných krajov Slovenska, ale zmiešaný, lebo sa na nich aj pred kosbou páslo.

Veľak jakubianov k horám a poliu je vidieť z rozdelenia výnosnosti ako ukazuje prehľadná tabuľka.

Kultúra	POĽNÁ ČASŤ			LESNÁ ČASŤ			SPOLU			
	Kčs	% ¹	% ²	% ³	Kčs	% ¹	% ²	% ³	Kčs	% ³
Role	4031	29,3	90,7	100	-	-	-	-	4031	29,3
Luky	284	2,1	6,4	7,-	3796	27,5	40,7	93,-	4080	29,6
Pasienky	68	0,5	1,5	13,9	421	3,1	4,5	86,1	489	3,6
Hory	43	0,3	1,-	0,8	5104	37,1	54,8	99,2	5147	37,4
Záhrady	18	0,1	0,4	100	-	-	-	-	18	0,1
Spolu	4444	32,3	100		9321	67,7	100		13765	100

%¹ z celého výnosu

%² z poľnej časti hôr

%³ z príslušnej kultúry

Vedeli, že hodnotnejšia pôda bola okolo domov. Predstavuje 24,4% plochy celého územia, ale tesne tretinu výnosov (32,3%)
Cena pôdy predstavuje 90,4% z pôdy Horzkej oblasti poskytuje 63,7% celkového výnosu celého územia. Toto číslo dostatočne vyjadruje veľkú jakubiancov k pohoriam. Chápeme teraz pislovi, ktoré hovoria, že jakubianci nemôže byť bez hôr a „moloka“.

Rozloženie chotára na dve časti ukazuje na dvojaký hospodársky život na území jakubian. Pôvodne je sa jakubianci delí na poľnohospodárov a pastierov. Neskôr sa toto rozdelenie vybratilo, lebo väčšina roľníkov obhospodaruje pôdu doma aj pasú dobytok a ovce, na horách väčšinou pasú dobytok deti, alebo starší členovia rodiny, ktorí sa menšie uplatňujú na poľnohospodárskych prácach doma, na poli. Gaedova na poli nemajú tie pracovné podmienky. Dobre podnieh s krátkym vegetačným obdobím a plytká, na ťuvinu chudobná pôda, dovoľuje sadiť iba krmivky a sial jačiny ako je ovos, jačmeň a žito (iba pre stamú do postele). Tunajší hospodár sa veľmi namáha, ale dosahuje slabé výnosy, lebo nevedel pôdu dobre obrobiť. Situácia sa zmenila so zavádzaním jednoduchých roľníckych družstiev (TRD), ktoré začali pôdu obriať novou technikou a využívaním pokročilejších metód práce. Súkromne hospodariace roľníci v jakubianoch odporovali od TRD spôsob obriatania pôdy, ovšem nemali také stroje, preto hocu dosahovali opäť minulosti veľmi pekné výnosy, nemohli sa tieto vyrovnat družstevným výnosom. Nedostatkom jakubianskych roľníkov bolo, že obhospodarovali malé roľníky roztrúsené na veľké vzdialenosti po chotári. V drobnej majetkovej dráhe nelo veľkých rozdielov. Bohatých a chudobných je málo, väčšinou sú to strední poľníci, lebo celková pôda (role a lúky) majú od 5-10 ha. Aj keď jakubian ležia v nadmorskej výške od 600-780, táto nemôže ospravedlniť biedny stav úrody.

Len 23,9% gazdov má výmeru obrábanej zeme, menšiu ako 5 ha. V tomto sa rda bý situácia nakoľko dobrá v porovnaní s okresným priemerom, kde je takých gazdovstiev do 54,7% a na Slovensku 27,6%. Poveríme sa na priemernú úrodu, spotrebu obilnín, ich nedostatok, alebo zvyšok u jednotlivých gazdovstiev:

Veľkosť hospodarstva	Orná plocha	Výnos z obilnín	Spotreba obilnín	Ostáva	Nedostatok Prebytok
do 2 ha	0,82	3,2 q	1,9 q	2,2 q	- 11,3 q
do 5 ha	1,94	7,25 q	2,25 q	5,9 q	- 8,3 q
do 10 ha	3,76	14,9 q	4,5 q	9,5 q	- 3,8 q
do 20 ha	7,91	29,75 q	9,25 q	20,5 q	7,2 q
do 30 ha	8,30	31,25 q	9,75 q	21,5 q	8,2 q

Úhrn výnos zo žaloz obilnín v Jakubčanoch je 5100 q z toho sa vyseje 1500 q. Pre spotrebu dediny ostáva asi 3600 q. Spotreba obilia na múku je však oveľa vyššia. Okrem toho sa časť ovsu skrmí koňmi, osipánymi a hydinou. Preto by bolo treba započítvať prinajmenom ešte 2500 q obilia na chlieb. Pri nedostatku obilnín má úroda krmiviek pe výim Jakubčanov základný význam. Priemerný gazda ich má asi 85 q. Ich dobrá úroda zachráni obyvateľov pred hladom. Jedľa ich varene i pečené, rano, na obed a večer, zlo reťujú ich do cesta na chlieb, aby šeluli múkou. Na stole sa často objavujú „grule s molokom“ a „kapusta s grulami“. V nedeľu na raňajky pripravujú „džatky“ zhotovené zo krmiviek, do ktorých keď sú už uvarené sa dá trošku múky. V inom národnom jedle v nedeľu sú peroty, do ktorých sa pripravujú krmivky (sane, alebo pomiešané s tvarohom, popredne s bryndzou). Čičas sa jedľa kalmisky zo krmiviek ešte ešte Takmer každá domácnosť má ľan, z ktorého si

semí škali plátno. Ovosný plom je v Jakubanech zriedkavosť.

Príca na poli.

April až máj je obdobie pre ošbu, vlnu a sadenie zemiakov. Veno kúrajú koni "po jani". Žatva račína sa ani v polovici augusta a trva do 15-30 septembra. Potom nasleduje vyber. právka zemiakov, ktorá trva ani do 20 októbra. Nakoniec je mláča, ktorá trvá niekedy až do víťazov. Niekedy sa mláča vylučuje cepami. Mláča dvoja, "na dvojičku", kraja, "na trojičku", alebo štyria, "na štyričky". Lepší gazdovia mláču ručnou mláčačkou, ktorí vlastnil Hrebík, nepočítajú Schadicha. Podľa mláčačky - bendeinky ho nazvali "bendeik". Pred 2 sv. vojnou, ale aj po nej až do čias kedy bolo založené TRD v obci (1978, 20 januára) sa mláča uk len strojom, mláčačkou. Celá deň jedna mláčačka vymláčila 4-5 gazdov.

Lialo sa na tzv. tri šily. Prvou šilou boli zemiaky, druhou jačmeň a tretiou ovos. Hnojilo sa len pod zemiaky, ale od r. 1950, keď začali používať aj umelý hnoj, tak aj jačmeň, nakoniec aj ovos. Tým sa dosahovala väčšia úroda. Hnoj na poli sa vozil väčšinou v zime, keď bola dobrá sanica, tak na vlakoch. Menej sa vozil hnoj v jeseni a na jar. Tie role, ktoré sú vzdialené od domu, alebo ťažko prístupné, hnojili sa kôňarovaním v jeseni. Táhna nľa boli kravy, kone a menej byky, ktoré po 2 sv. vojne sa prestali úplne užívať.

Pastiersky život.

Obrábaniu pôdy sa jakubianu nemohli užívať, preto využívali hory na pasenie hov. dobytku a oviec. Tieto po odchovaní predávajú. Dlhý pobyt v horách sa vyjadroval aj vzorným obydím. Pastierstvo sa tu začalo asi v XV. stor. V dôsledku vydrákovania kôňarov, museli platiť vojnu škulesov "baxanuv daň" R. 1497, nim bol Peter (z Lomničky), neskôr Janko (Petus Amibande Vernice Regni Marcescibus Supplicatus et Sandecensis Capitaneus.)

Na jekubianskych horach videti 3 typy sídel, ktoré majú názvy:
 1. KRAM 2. KOLIBA 3. CHÝŽKA.

Všetky majú obdĺžnikový pôdorys. Najstarším typom sú kramy.

Kramy sú stavané na spirov zemiakov, tak, že len strecha vystupuje nad zem. Keď je kram umiestnený na svahu, bokom ako len, úplne v zemi je len jedna stena. Zadná stena a dolná je podmurovaná z kamienka a potom dreva. Boky sú prikladzani klinom. Strecha je z okrúhleho dreva pokrytá šindľami, alebo doskami.

Druhý stupeň je koliba, je celá z dreva nad zemou. Imrekové kmeny, z ktorých sú steny, bývajú obývané nepriberaní. Strecha je taká ako na krame. Kramy i koliby sú rozdelené na dve, prípadne na tri časti.

Vpredu pred vchodom do koliby je podpričinka, ktorá je z jednej strany celkom otvorená. Tu novyč sediakko, alebo výpasa, alebo pes, ktorý stráži koňar i kolibu. Za podpričinkou je obytná miestnosť pre pastiera, do ktorej sa vchádza nízkymi dverami a vysokým prahom. Ak je miestnosť rozdelená ako na obrázku, potom prvá miestnosť je na odkladanie rôznych prádca a druhá je obytná miestnosť. V kolibe je malé okienko. Vybavenie vo vnútri obytných miestností je zjednoduché. Ako postel slúži z dvoch

akéto pričo vedľa toho je laura je to vlastne doska na kolieskach, ktoré sú narezané do rezu. Vostrel narezané pričo, alebo "vyrok" (zapis po rusky je lepšia výslovnosť "buprok") je vydlabané reťom, kandeami a kuňom, na ktorý sa spiera. Na konci vyřku v prostredku koliby je kamenná obložka valca, alebo na vyřšnom muriku ako prapček, ktorý chráni kolibu pred ohňom. Hlavy sú niekedy obložené "ľubom" - smrekovou kôrou. Keď v kolibe je viac ovč, líhajú si na reť, na ktorú sa dáva čičina a na ňu seno.

Iné riešenie koliby je, ak je prvá miestnosť obytná, druhá je "podšer", kde je vyššia laura, na ktorú sa dáva mlieko. Táto miestnosť je odhradená od obytnej drevkami, alebo ľubom. Je to vlastne komôrka na potraviny, ale aj ofleka najpoužívanejšia stolička v kolibe, ale aj pri dojení v kôňsi je "capok", to je nízky stôl so samostatnými nočkami.

Nepotrebované mlieko sa spracováva na syr, potom na bryndzu. Zo smotany sa robí maslo v "bodenke".

V bodenke sa maslo "kolodit" (robi). Väčko čo pastier potrebuje n. photoví z dreva, teda me je rávstý na niekom ťba kmeč - kolík má z liatiny.

Chyčka je určitým pokrokom byvania. Podoba sa domácom domičkom, ale je zjednodušená. Chyčka má vchod z boku. Prvá miestnosť je seno. To seno sa ochladzuje do vrbiky. Táto už má povalu a dlážku z dosák. Miesto vrbiky je murovaný pešik, ďalej postel niekedy tiež polijaná z dosák ako "vyrok". V chyčke je aj jama na nemuaky, prípadne na mlieko.

Okrem týchto miestností je ešte ďalšia, ktorá má ostrý bity vedľajší vchod. Táto slúži ako stajenka, do ktorej

sa stáva dôležitok v prípade zlého počasia

Posledným typom obydlia je "kolibka na dnu". Tento typ používali málo, ale predsa ich bolo dosť. Obyčajne to boli pastieri, ktorí sa stahovali do hŕb len na leto, keď mŕtva šaštra, alebo v jeseni po šaštre. No boli aj také prípady, že bývali v nich po celý rok.

Koliby a chyžky sú rozložené (do) po celom štátnom hŕb. Vid tabuľku rozloženia.

Nadmorská výška v metroch	Plocha v km ²	Číslo obydlí	Na 1 km ² padne kolíb
660-700	0,37	—	—
701-800	3,93	19	4,83
801-900	9,90	45	4,54
901-1000	14,32	62	4,32
1001-1100	13,90	64	4,60
1101-1200	6,29	12	1,91
1201-1291	0,96	—	—
660-1291	49,67	202	4,07

Najviac pastierskych obydlí je v nadmorských výškach od 800-1100 m, v ktorých sa sústreďuje jadro zakubran-
ského pastierskeho života. Poloha obydlí je najprerom-
nutejšia. Nemožno tu hovoriť o vplyve vody a iných vply-
vov. Príčin je viac. Travnaté plochy sú najekonom-
nejších jednotlivcov. Zatiaľ čo, spojené s obhospodarová-
ním horských lúk sa prejaví individuálne najväčšou
hustotou dosahuje samy, kde je veľa lúk. napr. v Toraču

Výšnou i Nižnou, Šipkové, v doline pod Mazyrovkou, na
Šemberovke, na Ripskaku a na Keicrou Šipkové patří Gíax-
dam (lexax Hmiedne), ďalšia časť Polánova Kory Lúbovi
Olom ako ziskalo Hmiedne Šipkové sa hovori, že Gíaxdanie
dávali past' dobytok do jakubianskych hôr pastierov, ktoré-
to platia urbária jedného čaru pri sly pohode mu vz-
kaplo takmer celé stado následkom zimy a nemoci.
Pastier musel túto tácku rvať spolu s urbáriou jed-
notlivým gazdom z Hmiedneho museli zaplatit' odškod-
ni, ktoré neskor' poprel' a, riadali ďalšiu náhradu. Pri
súdnom pojednávaní tvrdili, že čiadne odškodni v penia-
koch nedostali, ale urbária im dala ako náhradu vrch
Šipkové. Troje tvrdenie potvrdili prisahou na Šipkovej
(keda na mieste, kde sa pasol ich dobytok) podvodom, že
prisli si kaplaty na kolena, pod ktoré si naložili svogu
zem z Hmiedneho a pokľakom na zem prisahali, že
si od tej doby, čo im jakubianska urbária dala na svojej
zem. Skutočnosti ich zem bola iba pod kaplatou na
kolenách. Tým boli jakubianci nútení uenat' ich, prav-
du".

Počet pastierov a druh paseného státku

V jakubianoch bolo v 1930 celkom 144 pastierov, čo predsta-
vovalo 7,5% celkového počtu obyvateľstva. Z toho bolo na star-
ších salašoch 8 ovčiarov a 132 kravárov, na cudrích sa-
lášoch len 4 ovčiaru. Čísla sú len približným odhadom.
Každý gazda-pastier mal na horách priemerné 10 kusov
hovádzieho dobytku a 15 oviec. Gíaxdine sa pasli ove, na
urbárnom majetku a to na Šipkovej, Polánovej, Čáricku
a na Školárke. Tu sa pasli pľadovoľkym (len) dojné ove.
Farky a jahňate sa pasli samostatne, ale aj individuálne
v čieľach "krdeloch" ani po 100 kusov. Tím sa hospiti lí-
ky sákonnikov. Savol len, kto mal pkyu.
Bača pasol so svogu rodinou a valachmi (jubarmí),

ktorých si pojednal (nagrac dvoch). Zuhasto vyplacal táča podľa dojednanej odmeny. Požil oviec, ktoré pasol táča bol približne 300-500 kusov.

V ias leba sa na hory odsťahoval so veľkým, čo mal doma, aby nemusel od kosenia seno utekať každý deň do mor. Teda maltu husi, šlepty, pranalka. Niekedy ich mal na horách až do jesene. Kravy a ovce prichval domov až keď prišiel prvý sneh. V prípade, že sneh rýchlo rešiel a zase bolo teplo, opäť sa odsťahoval na hory.

Mlieko nosil aj domov do dediny a to v tom prípade, že bola početnejšia rodina a mliekoni členovia boli aj doma. Nosil ho v roľníkovi pre tento účel, nosenia upravených nádobach „boklačkoch“. Tieto boli z dreva. Nosenie sa prevádzalo denne, alebo každý druhý deň a to v jednom, alebo dvoch boklačkoch rôznej veľkosti. Obrak jedného bol priemerné 10 litrov. Bol to dosť ťažký náklad, najmä ak ho bolo treba niesť z Jankovca, alebo z Braniska, ktoré sú vzdialené od Jakubian 10-14 km.

Ženy nosili mlieko v zapkách, chlapi v mechu. Niekedy sa stalo, že kým prišiel domov s mliekom bolo už v ňom maslo.

Na horách sa pásli asi 1185 kusov hovädzieho státku a 1360 oviec a to počas celého roka a sezóny, t.j. iba v lete keď sa kosi seno asi 660 kusov státku.

Žaroby krmiva cez zimou.

Vzhľadom na veľký počet státku a oviec, ktorú časť z nich pred príchodom zimou popredal, nebolo možné zabezpečiť toľko sena, aby sa mohol krmieť senom spokojne do jari. Nejedni gazdovia z obvy, ako to bude, keď sa zima preliabne počerá do stodoly ako mu krmiva ubúda. Preto nebezpečenstvo čaká novú jar.

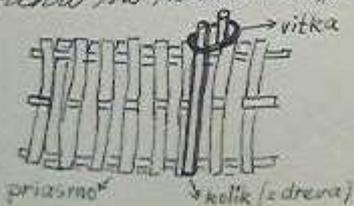
Herce musí dávať prax len slamu. Iná slamu má ručne „sekarňom“ na sečku, do ktorej dáva ruskli, ale už len v čase krmenia, alebo ocier a spolu pomie-

járni a sparenú pomyjami dáva rano krasom. Lečku v záfle
ce noc má s veče, aby sa dobre spala.

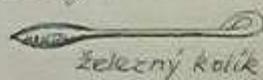
V miestnosti, kde sa spalo sa cez rano (ale vyznímkou
nebolo ani leto) po dobu až s týždňov zdriavali teliatka
a jahniata keď sa vyliakli. Tak tomu bolo až do oslobode-
nia 1945 roku. Potom postupne sa od toho upuštalo až
nakoniec okolo r. 1948 úplne prestalo. Starí ľudia tvrdili,
že sa teliatko, či jahňa nachladi v mäsťaku. Take spo-
loční kúbi človeka s dobytkom v jednej miestnosti bolo
pod úrovň. Vied teliatko narobilo spiny, je pravdou,
že sa ho muselo strihnúť, aby sa nepomôulo, alebo
ináč nespínalo, preto rýchle sa podkladal mu hranice,
ale kto ho každý raz vypracoval? Jahniata sa už tak
nestrehlo, vied lo boli predsa, milé, zvieratka. Trus sa
iba porametal a mokré miesta poutierali. V miest-
nosti bolo smradu a dlážka ako navosťovaná, ale
rodičom nebolo možné nič povedať, lebo lo bol základ
života. Poznámennam, že telä bolo na rebiatke uvo-
pani a uploneni na prostredku izby. Ba dokonca sa
do izby vodilo aj staré kravy a to vtedy, keď sa ju kupi-
lo, tak sa jej zo stoličky dalo lieat sol, aby vedela, že
nový gazda sa bude o ňu dobre starať.

Košiarovanie

Dobytok a ovce sa na horách cez ošed a na noc ošahali
do košiaru. Košiar bol postavený z jednollujých dĺžok
zvane „priasma“. Priasma sa spajali dvoma kolíkmi
z jednej a druhej strany na konci (priasma), na ktorých
z vrchu sa naradila „vitka“.

Košiar sa prekladal / prestavoval
každý druhý deň. Iny sa vybijali
železným kolikom.

Pri prekladaní koňara sa predstavujú iba 3 steny. Prestavovaním sa trnpi ľavá, takže priemerné, ca 5-6 roky prejde koňar na pôvodné miesto. Prôhadi gaida má viac lík, väčší počet státek, väčší koňar, preto aj viac kachny.

Ke som spomenul, že líky v jakubancoch sa neoddelujú od pavienky, lebo po líkach sa pavie veľmi dlho, prestáva sa pasť 6-7 týždňov pred kosťou, preto aj tráva je slabá. Pavie sa tiež po cudzom, voze sa okáňa. Preto na iných miestach mimo koňarovania je treba veľký kus pokosť, aby mal na jednu furu seno. Najviac ľúbia tí, čo oškeru, nekotarujú, lebo orade im vypru.

Kravy sú väčšinou aj za dlhého počasia vonku v kôšani, preto vymenutí dávajú aj malo mlieka. Je pravdou, že celkové gaida má mlieka nadostať, ale dojí 5-7 kráv. Dobytok je otučilý, rebne urastené aj edvaz, veď pastoz má dosť. Ak nestačia líky, tak sú tu kribaniska, polianky v lese, ba aj samotný les, lebo je pichľavý, príkrovitý, takže tráva bujne rastie.

Život na horách vrcholil po 12 júli (po ruskom Petre). Vtedy nastáva masové sťahovanie do hôr. Chlapci berú kory, riny, hrabie. Pasia na horách so stromi sa páchia. Ale po kôni od srtu do lmy. Volný čas vyučivajú na pomoc ľuďom pri kradaní a skladaní sena, ale iba so zvláštnym prípadom, lebo to je ženská pátčičnosť. Prorany je muí nábožní furu (ako práca na fure) a žena muí pr reme, podava, seno. I furou domor idu spolu, muí vidie kraoz, alebo pohaňa kôni a žena oškeruje po celý čas jachtý okolo voza, ale sa jednému a potom druhému sťahujú, aby pridržala voz na kľu ceste, aby sa neprevrátil. Keď sa stane, že aj cieľo veľko sa prevráti, potom je táto dvojaká. Ak je fura iba opäť na bok v úvoze, potom pokračuje na koliva, nie je veľký problém. Ťerine je, ak sa to stane na rovnej ceste. (Rovná cesta bola v mi-

nulosti také kabalala, že voz na něj len podotekoval) Převrátění
fury dvakrát tak, že dali cizí furu xilku, kterou uvrátili na spod-
ný okraj rebung a táhali s kravami, alebo kořmi, na tu stran-
nu, na kterou bylo podruhé postavit voz na kolese. Při dvakrát
pomáhali z lidí. Zaprah sámočnyje vypruabli z pře-
stěny fury a s ním dvakrát tu furu. Éste štáste, že v tom ča-
st byla tak silná přemávka, že dole dolinon inel zeden voz
zakmer na druhým, přeto v lidia navrájom pomáhali. Slov-
ně to bolo, ak při převrátění sa polamal dyšiel (ofe), alebo
sa rozsypalo koleso, vtedy musel odstavit voz bokom, aby ne-
prekážal ostatným a utekal domor, alebo na hory ka kobile
pre náhradu, ktorú musel mať vždy pripravenú. Čo sa týka
vozena seno, tak najsilnejšia přemávka bola pred včelom
a ráno. Práedne vozy išli na hory v noci - niekoľko ráno,
alebo od jedny po polnoci. Přeto je treba povedat, že v lit-
nom čast (kedy sa kosilo seno) nemal pracovný deň kon-
ca. Z práednym vozom na hory išiel muž, alebo žena, pri-
padne staršie dieťa. Ak muž išiel z vozom, žena od druhý
po polnoci varila puchy (tu sa počas kosenia seno varila
denne) a vni jedla (ako dnešne polievky), z ktorým po-
tom spoločne všetky ženy z dediny išli už od štorby hodiny
ráno na hory. Z jedlom sa musela ponahliat, aby bolo tep-
le keď pride na hory, ináč bolo zle. Dále sa musela sna-
žiť tak príst, že keď sa slnko ukázalo na ľuke, nes-
mela už tam chýbať. Nezáb bolo vidieť ženu ako išla so
kajdow na chrbte, pred sebou malé dieťa v plachti (po
rusky písane vzhľadom na lepší vyobrazení „to nájke“) a
ďalšie za rukou vedľa. Vnu ľachy, veľmi ľachy bol život ja-
kubianskeho pastiera, či polníka. Múč ho potkopi
jedine ten, kto so sam skuzil a přčil. Veselo bolo
sta párode, lebo jakubianske hory okrem včelca rozit-
sloval aj vzražny pekny spiv koscov x hrabáčik a
pastierov, ktorý vôbec nepřestával (ani v noci).

Niektorí lepší gazdovia, ktorí mali viac lúk okolo koliby, aby mohli lepšie využiť pekné počasie a nepohody, ukladali seno do "šopy". Keď šopa bola plná, alebo bolo také počasie, že sa nedalo pokosiť trávu sušiť, vozilo sa seno zo šopy domov. Prípadne, keď vedel, že sa mu doma veľko seno z horských lúk do stodoly netreba, nechal seno v šope až do zimy a potom využíval tú voľnú čas na križanie srnca na vlakoch domov.

Výroba syra

Od jednej kravy sa nadojí priemerné denne 6 l mlieka. Od veľkých kráv (dojných) sa priemerné nadojí 12-16 l. Z mlieka sa vyrába maslo. Neuväčkovanie masla sa čerstvá, sa pretopí a ponecháva ako masť na zimu. V menšej miere sa z kravskeho mlieka robí bryndza (z tvarohu).

Pravý syr sa vyrába z ovčieho mlieka. Ovce sa doja 3 razy denne. Priemerná dojka dá denne 8-10 dl mlieka. Dojí sa do "gelieb", z nich sa cedi do "putyry" cez hadnú tkaninu, "cička" a čičku, aby sa zachytila voda. Do preceďného mlieka sa hneď vleje "klag", ktorý mlieko kysne. Pracovní sa pripravujú klag z detáčikmi žalúdkov, ktoré kupujú od miestnych. Bača žalúdok vyplakne vo vode, zasolí, nafúka a vysuší. Vysušený žalúdok vloží do leňvej vody v sklenenej nádobe a močí ho tam asi 6 hodín. Tak vzniká tekutina, "klag". Na jeden žalúdok sa dáva 2 l vody. Pracovní to vystráži na jeden a pol týždňa. Ako postupne klagu stráda, pridáva do sklenice so žalúdkom trochu žínice, dokiaľ klag príliš neoslabne. Po olúpaní klagu do mlieka, mlieko sa s ním rozmieša, putyria sa pútkyže a nechať asi 15 minút postáť. Mlieko sa kvasí, syr telesne ku dnu nadojí a žínica vyštípe na vrch. Prvý raz kvasene mlieko sa pochrvačkou rozmieša a opäť sa dá urobiť po desiatich minútach, keď syr padol ku dnu putyry od herce. Tá sa zo žínice drevkou sberáčkou do kosa z

ohýčajal povara, táčov pomocník rukami utiera v pulyci mäkky
syr do gule - "krudky". Tieto gule sú asi 10kg a obkeda ich do
handry "krudanky", ktorú zaväzú a zaviažu v komorníku
(odtlačej miestnosť v kolibe) na drevené klony, aby syr stia-
kol. Tlačný syr ukladá na poličku - podošer.

Boznanenavom, že žaludok telata je len vtedy vhodný
na kľaz, keď bolo zarezané okom kým začalo žuť seno,
alebo past sa, teda len do tej doby, kým pilo vane mlieko.
Taký žaludok sa nazýva "ryndra" (Vozor, to nie je chyba
písma, teda to nie je bryndra) To syra sa robí bryndra.
Odozrená žinica je sladká a chudná je v nej aj trošku sy-
ra. Rovnako sa jej husta žinica, alebo "kurda" ak potopi
žinica dnu, je trošku kyslá, ale sa ešte dá jesť. Hrná
žinica sa leje prasiatom, ktoré táča má vždy okolo
seba pri kolibe v počte 3, 4 - 5. Praná sa napuší žin-
icou a chodia sa past po lúke. V jeseni už ich táča doma
len lepšie pútkmi, lebo na horách iba narastli, ale sú
chudšie.

Aký bol táčov plat? Väčok syr, ktorý mu oštal po odov-
zdani dojednaneho syra majiteľovi oviec. Majiteľ oviec za
pasenie nič neplatil, naopak dostal od táča asi 7kg
(na ovce) syra. Táča vyšný syr predal a to bola jeho od-
mena. Dalsou odmenou je pasenie svojho dobyška a vrba-
na mu povolí nekosiť seno, čo je preňho väčšia odmena
ako syr. Okrem toho môže past v menšom krdeľi zarky a
zahŕnata, za ktoré dostava od zvedy na každý kus prame-
nané množstvo rolu, chlieb a vyživu pre chlapcov, ktorí ich
pasú, dáty korunami a kepeľ. Tuto odmenu si dáva kaž-
dy zved, ale kto čo môže, alebo ako sa s ním dojedna
táča.

Ovce s hŕou pruhádeagú domov ohýčajal na "Kriča"
(t.j. mestom vialok v jeseni).

Tabuľka majetkovej drěby dor 1953

Veľkosť hospodárstiev	Oráčina				Lúky		Poľnohosp. pôda		Hory		Neužitky		Neurodne pôda		Spolu	
	počet	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
do 2 ha	13	3,8	10,7	0,8	6,7	0,5	17,4	0,5	-	-	0,4	0,2	0,4	-	17,8	0,3
od 2 ha do 5 ha	69	20,1	133,8	9,6	91,4	7,6	225,2	6,4	-	-	2,7	1,7	2,7	0,1	227,9	3,5
od 5 ha do 10 ha	209	60,9	725,9	56,6	686,2	56,7	1436,1	42,1	-	-	60,5	38,1	60,5	2,-	1596,6	23,5
od 10 ha do 20 ha	43	12,5	340	24,5	255,-	21,1	601,-	17,1	-	-	37,5	23,6	37,5	1,2	640,5	9,7
od 20 ha do 30 ha	5	1,4	41,5	3,8	66	5,5	127,6	3,6	-	-	12,1	7,6	12,1	0,4	139,6	2,1
nad 30 ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pôda celospojných hospodárov	5	1,4	46,5	3,5	104,2	8,6	1069,1	30,3	289,17	100	45,8	28,8	293,68	96,3	400,6	60,9
Spolu	344	100	1388,4	100	1219,1	100	3526,3	100	289,17	100	159	100	3050,7	100	6577	100

V tabuľke nie sú zahrnuté pasienky, ktoré vlastní garddori
 od 5 ha do 10 ha v počte 209 garddor ato 14 ha čo je 1,5%
 od 10 ha do 20 ha -" - 43 -" - 6 ha 0,6%
 od 20 ha do 30 ha -" - 5 -" - 20 ha 2,1%

Tabuľka oseva hlavných plodín a výnosy:

Plodina	Plocha v ha	Plocha v %	Výnos z 1 ha	Výnos z celej plochy
Raž	59,56	4,3	6,5	387 q
Jačmeň	279,77	20,2	8,2	2294 q
Ovos	360,10	26,-	6,8	2448 q
Zemiaky	587,24	42,4	53,3	31300 q
Spolu	1286,67	92,9	-	-

Karadie jakubiánskych pastierov a salašov.

Katastrálne územie Jakuban

(do vzniku vojenských lesov, do r. 1955)

- polia
- imundačné územie (kamence)
- obec Jakubany
- lúky
- lesy
- pasienky
- rieka Jakubianka s prítokmi
- hranica vojenských lesov

Práce na poli.

Do rybníku i vlna s jakubánochi zarahují práce, spojené s obráběním poli. April a máj je obdobím orby, seby a sadenia zemiakov. Z jarnými pracami sa veľmi nepokračujú, lebo rýchle doručenie obilia by im narobilo veľké ťažkosti. Vreme, keď končí seno sa rána až po 7 júli, ktoré sa predlžuje skoro do konca augusta a včasnejšie žatva by znamenala previesť nie kosenia, sena a stáchnutie sa opäť domov. Hlavajú sa aj také prípady, ale iba ojedinelé. Po skončení žatvy sa začínajú kopat zemiaky, ale až koncom v septembra a začiatkom (augus) oktobra, preto sa tieto práce predlžujú do neskorej jesene. Hlavní ľudia hovoria, že niekedy im veľko napadal na konia, ky a po prvom mchu keď zisil pokračovali vo vykopávke. V čase po 2. v rybníku už tomu tak nie je. Ľudia verili, že ak skôr kasejú a kradia, tak skôr môžu zberať úrodu. Preto využívajú v jare každú príležitosť, aby previedli jarné práce, skôr. Hoci im žatva narúša kosenie sena, ale previesť tieto práce a odchádzať na žatvu. Potom po jej skončení asi okolo 1. septembra začínajú kopat zemiaky. Zemiaky sa v prvom týždni (často aj v druhom) práci 1. j. okolo 15. septembra sa nie lupia, ale nemá to vplyv na ich skladovanie. Väčšinou sa tak ich potom zúžitkujú (prve zemiaky) na krmivo dobytkom. Po skončení vykopávky zemiakov odchádzať opäť ešte do hôr končí seno a to na krmivo aj na podstielku pod kravy. Asi o týždeň po zemiakoch nasleduje zber kapusty a repy. Niekedy je nie kapusta ešte nezrelá, nie sa hlavy dobre stvrdnute, ale ľudia ničakajú. Hlavní zjednému začínajú so zberom kapusty, alebo repy z dovozom, že mu, zúžitkujú niekde husy, ostatní ho rýchle nasledujú hoci by nemuseli. Treba číu im skôr skúsiť ťažké poľnohospodárske práce. Rozhodne nie so všetkou prácou, lebo sa nekonečí až v zime. Co robia v ďalších mesiacoch, diano to nám prve ďalšie časť. Hoci sa o prácach na poli už hovorilo na str. 35, je tento príspevok rozšírením poznátkov

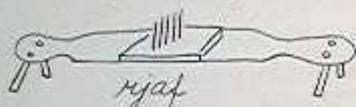
Zemiaky sa za dávnych čias kopali jedine ručne. Asi od r. 1960 postupne sa aj vykopávka zmenila na vyorávanie pluhom. Bolo to určitým pokrokom v tejto práci, ale spôsob práce nebol ešte dobre premyslený, lebo niektorí zemiaky za pluhom len vyhadzovali (len) na prioranu rem vonku z trávy, aby ich pri ďalšom priorovaní sa neakrylo remom a potom nakoniec sa ich zbieralo a ničrne prioraniu remi opäť prekopávalo. Tu zemiaky (priosané) zbierali do košov veľky spolu a vypali na jednu kôpu, prípadne viac kôp v určitej vzdialenosti. Potom rem prekopali a nakoniec zemiaky z kôp preberali - brútili do vriec. Tiež už používali ktorýkoľvek spôsob, bolo to potáhanie na ruky a vychlôvala sa tým práca. Počnám namávaním, že sa prac-nieho počasia, keď nebola rem tvrdá a boli pekné slnečné dni, vtedy sa väčšinou kopalo ručne len motykou.

Asi od 1960 roku sa zmenil aj spôsob obrábania zemiakov. Zatiaľ, čo v minulosti sa veľká práca ako je „ošikovanie“, „bíbeľ“, „skyb“ a okopávanie „prevádzala“ len motykou, v týchto „časoch“ väčšinou asi po 3 týždňoch zemiaky - „skyb“ pobránu, potom keď začínajú vychádzať zo zeme zase sa brama a ešte raz, keď už sa pekne riadkujú. Kope sa „skyb“, alebo ošikuje iba vtedy, ak sa videlo, že je rem veľmi tvrdá. Nakoniec sa zemiaky „plútkom“ (špeciálnym pluhom na oborovanie) oború na riadky. Ľudia sa mávia vyžiť poľnácky práca poľnohospodárov iných oblastí, alebo TRD. Vedia, že ak majú mať lepšiu úrodu potrebné je rem v jeseni a na jar dobre hlboko prioráť, prebrániť a samovoľne dobre pohnojí a to nie len maštalným hnojivom, ale aj umelým hnojivom. Keď umelým hnojivom ani trošku nepohnoji, ten nemá dobrú úrodu. Starší ľudia hovoria, že niekedy mali takú úrodu zemiakov, že z jedného vrecu, ktorý predtým, zbrali najväčšie 2 vrecia. V terajšom čase sa to nestáva. Lebo ak sa neurodí na jednom kusku (pre plé prioranie), potom ho akhradi druhý na inom mieste.

Práca slanom.

Restoranie ľanu patulo v minulosti k nevyhnutnosti keď nemal ľan zamenalo, že nemá čo obliecť. Z ľanu sa vyrábalo plátno, z ktorého sa šil veľok, odev, posteľná bielizeň a veľko čo do domu bolo potrebné.

Ľan mal v Jakubaniach dobre podmienky. Danilo sa mu lakmer na každom mieste chotára. Každá gardina si ho počal rásť niekoľkokrát obzerla. Po dozretí hlavok sa ľan kvá ľan ruine trhal. Keď bola hrst plná ukladalo sa ľan kvá ľan (), na jednu kôpku a to dovtedy, kým nebola jedna matanka. Potom sa začalo ukladať na novú kôpku. Vaxanky sa kladli do dvoch, alebo troch radov po celej dĺžke role. Gardinky sa len pochvalovali, ktorá koľko matanok ľanu nabrala. Večer si už pochaňala usedov, alebo z rodiny pomocníkov, ktorí pomáhali „ryafať“ ľan. Ľan sa ryafal na ryafe. Bola to lavica, na prostriedku ktorej boli železné zubý vysoké asi 15-20 cm a od seba vzdialené asi 5, mm, aby hlavky pri ryfaní neprechádzali, ale sa oddihavali.

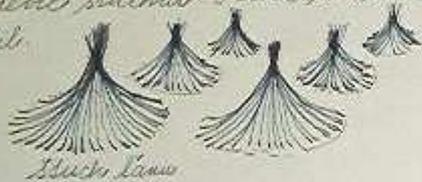
Hrstky ľanu sa potom kladli na kôpky a to 3-4 spolu a triko sa varali do „snopkov“. Pri práci bolo veselo. Ryfalo sa v stodole na 3-4 ryafoch, na ktorých sedeli 2 osoby. Okrem týchto boli pripravení ďalší ryfači. Títo varali snopky, podávali ľan, aby práca išla rýchlejšie. Celá práca „ryfanie ľanu“ trvala jeden týždeň. Pri práci sa spievalo, takže pekný spev sa rozliehal po celej dedine. Pri týchto prácach nesmeli chýbať chlapi - parobci, ktorí vedeli svojím humorom rozveseliť, ale aj pomôcť v speve, lebo ryfanie bolo väčšinou ženská záležitosť. Jakubanci boli a sú národ spevavý. O tom sa ešte zmiením na inom mieste.

Na druhý deň sa ľan namočil do močidla. To bola

pana v pecnicoch asi 3x4 do hĺbký až 50-70cm, doktory bola napus-
tena čistá voda. Prieč močidla sa trali na kamenici a to po
celý dĺžke za dedinou podľa Jakubianky. Väčšou hlavne samu, kde
Jakubianka svojou silou ich nemohla poškodiť. Najväčším
miestom bolo za cintorinom od Kúpiovej ulice dole po mlyn.
Potom nižšie mlyna, "Medzi ploty", za Rybnícom (Antekom) jak
ide voda z Lascaného jarku, tak nižšie po celý Carianke a
potom už nižšie carinského mosta poza mlyn až po ľudov-
ransku hranicu. Každý gazda mal svoje "močilo", ktoré ude-
ľoval z roka na rok. Vždy pred močenie ľanu si ho vyčistil
od nároku hlata, glenu (riasy) a trávy. Prieč močidla boli
hlavne v jari dobrou ľahnou šab, ktoré potom sa rozvili po
celom poli. Ešte šťastie, že v tom čase 1. a 2. svetovej voj-
ny, ale aj po nej ani do r. 1950 sa ťažily v Jakubianoch chytali
a jedli. Jedli len zadné nohy, ktoré sa odrezali po každej ťa-
žby udreším o zem. Vtedy sa deti, nebali ťažily, ale ich chytali
do rúk aj z pod drniov močidla, kde sa najväčšou schovávali pred
vojny, nebezpečím. Deti sa priam pretekali kľo viac bude ich
mať. Odrešané nohy sa prepichovali na drôt. Na jeden plný
diel sa naviesalo až 200 párov nôh (to si vyjadrovalo 200 ťažil).
Ťažily sa chytali od "Blahovisčian" 1. a 2. kned na jar v rozpätí
dvoch týždňov. Potom sa už nechytali. Za ten krátky čas sa
stačilo tak ťažily vyčystiť, že bolo ľahko nájsť v močidle
hoci len jednu. Nohy ťažil sa doma očistili stáknutím kôšce
a potom sa vareli, usmažili, alebo podlievali kapustným
"vroum", čím sa pripravili na kyslo. Boli veľmi chutné.
Vtedy sa nikto nehanbil ani chytať, ani jesť. Dnes by bolo
hanbou a potupením chytať a jesť ťažily, ale určite by
to bola pochuťka.

Namočený ľan bol v močidle 3-4 týždne podľa toho,
aká bola teplota vody. V teplejšej vode stačilo aj 2 týždne.
Po vymočení sa ľan vymyval. Z ľanu schádzala dole
"kôšca", stebľa a to len len, celkom zemný povrch.

Bo vymyši ľanu sa tento "šuchal" na stranisku nasadzuje. Pri šuchaní sa bralo do rúk no sнопka ľanu sa hrst' a sta-
 viali "po jednom šuchaní pekne husto do rador po celych ľanách. Ľan sa
 mal "na mačulu rady vyrovnávaní, aby ju nikto nešohoval, in-
 nevie šuchalí. Ľan sa musel tak postaviť, aby sa nepre-
 ťel.

Šuchá ľanu

ako je vidieť šuchal mal tie-
 vskovité švan. Keď bolo pekne
 počasi, tak ľan sa po 4-5 dňoch
 nobral domov. Teda keď bol
 úplne suchý. V prípade, že ho

popisalo, tak musel opat' uschnuť. Ľan sa viazal do viackov,
 v juncovom období, keď remiaky, kapusta a repa bola doma,
 ráčias sa ľan šiel. Ľan sa na kameni dreveným, "lovčkom"
 ako je volný čas, môže sa šiel' cel' deň, ináč' včev v skupinách
 sa splovné. Skupinové sa práve aj pri trení. Ako sa schádzajú
 usedky spolu, tak každá si doniesie svoj ľan a to viacko, ale-
 to dve. Ľan sa šiel' dovedy, kým nie je mäkký, teda pokiaľ
 sa šiel' včev časť nerozdví. Vyšľený ľan sa ničame aj keď

TLČENIE ĽANU

TRLIČKA

Trilo sa na ľan, čím sa por-
 dero lepšie drvilo a stáhovalo
 dole. Tým vznikol ľan, ktorý
 po opracovaní najprv na
 "odiračke" a potom na počes-
 "vačke" sa mohol už použiť
 na poverky. Odiračka bola

švanom taká, ako počesovačka, ľan odiračka mala priedšie sú-
 by. Odpad, ktorý vznikol pri odiraní sa volal "klača", ale toto sa
 používalo iba na povričky, lebo malo v sebe ešte trochu paderca.

odiračka
 (počesovačka)

Odpad z počesovačky bolo tiež "klača", ale sa používalo
 na pradenie nití, ktorých sa robilo "pašné"
 plátno. Najkvalitnejší ľan po včevaní sa volal
 "ľan", a kláča sa robilo "senke" a drelichoví
 plátno. Nit z ľanu boli jemné senke.

Ľan sa viazal do, malok, jedna mačka mala 6-8 hrstí.

Jedna kúška bolo také množstvo lena, koľko sa zmesilo do jednej kúšky (do jednej ruky). Kúška sa dávalo do "trulok" jedna kúška bolo toľko kúška, koľko sa dá na kúdel (krendiel), na jeden rae. Len sa priadalo v tase, keď už nebolo v poli roboty, obyčajne v pome. Priadalo sa cez deň aj večer do 10-11 hodiny. Priadali všetci členovia rodiny, teda aj deti, ktorí sa prúvali od 4 rokov. Priadali však ani od 10 rokov. Vyššieškolskou neboli ani chlapci. Chlapci priadali sloty, ak nechodili nikde do práce (do lesa). Väčšina chlapcov niekto sa nikde. Vydaté ženy sa schádzali spolu po niekoľko do jedného domu a to podľa pribrúsenstých vťahov, alebo kamarátky, či sa sedky. Priadky chodili rae do jednej, inokedy do druhej, aby sa star-dalo, lebo sa priadalo pri "lampi" (petrolejke). Teda aby sa nepáčil petrolej (gajs) jednej gazdinej. Alebo, ak chodili do jedného domu, potom prúpuovali petrolejom.

"VEČURKY"

Mladé dievčata (často aj školopovnné) chodili tiež spolu. Také schádzame sa nazývalo "večurky". Na večurky chodili staršie, niekoľkopovnné dievčata vždy do jedného domu, ktorý sa vyhľadali pred 21. novembrom 1, pred ruskyon Michalom. Od to-ho času sa začínali večurky. Do tej doby sa schádzali slúctavoj po domoch, aby sa kamarátky dali dohromady. Večurky sa deli-li podľa vekových skupín. Najväčšie vekové vekové bolo 2-3 roky. V prípade, že niektorá z dievčat nebola prúgata medzi rozej povnné, musela sa opýtať mladších, či ju prúgna me-dia seba. Po ich spoločnej dohode, mohla k nim chodiť, ale to bola pre ňu hanba. Každá veková skupina chodila inde. Hala sa, že niektorá skupina nechodila celú rannu do jedného domu, lebo si nenašla takú gazdinu, ktorá by ich na brala prúgala. Prúgnou mohla byť aj nie spravanie sa v minu-lom poku, lebo aj o tom sa v dedine vedelo, alebo jednoduchor nenašla takú gazdinu, ktorá by (dievčata) večurky potrebovala. Večurky si brala len tá gazdina, ktorá mala väčšiu vetu a mala veľa ľanu prúsi, takže by sama se rozejou rodnou prúgnou nevládala. Dievčata sa vydrúavanie v dome

museli z domu a večery prasiat. Ráno začali prasiat od 5 hodiny a
večer do 11 hodiny. Okrem toho každú robotu vydržovali dlážku
v izbe a lavky. Dievčiny nosili poporiadku (na koláčom) sami
dievčata. Na večierky chodili aj chlapi, ale nie prasiat, ale zaba-
vat dievčata, aby im nebolo smutno. Keď chlapiov nebolo, dievča-
ta im spievali. Keď osmeieme občas vybehli vonku, alebo išli **sta-**
dom kúpiť haluzku a čajiny pamúlkami a krepoveho papiera
a išli k druhým skupinám dievčat (na druhé večierky), aby ich videli,
a potom pomúdlu, ktorá kolko má napradené, ako je obliečená,
alebo aj s dobrými umytlom a spoločne patacovoat. V tom čase
dievčata často chodili aj v zimnej bosi. Preto keď išli z darom
museli rýchle utekať po ceste, lebo im bolo v nohy zimno. Nieke-
dy išli dosť ďaleko aj 1 km. Tu tomu ich chlapi vyplašili, tak
že utekali po hájoch, kde im bolo bližšie. Krepce a kopcovy
boli pekná obuv, preto sa ich chranili. Keď jedne krepce sa nosi-
li rok aj dva, ba aj viac a to denne. Kopcovy vydržali menej.
Krepce boli šité z kože, kopcovy z ovčieho sukna (z postavu).
Chlapi bosi nechodili ale v krepcoch, menaj v kopcových. Až
počasne od 2. sv. vojny t. j. po oslobodení táto obuv sa kame ni-
kla na topánky.

Keď prišli do domu, na večierky z darom, jedna z nich ho-
vorila: „Prinesli sme vám darček malý a vďačný, aby
ste ho prijali za najlepší.“ Za domácku jedna odporada-
la: „Darček je milý, a vaše slovo je sto raz milšie.“ Všetci
potom odobrali. Dievčata chodili do kola po izbe a spievali
presta: „Ej prišli sme dievčata, ej ku vám poskakati, ej a jak
oddejdeme, ej bdele (budele) ohvarjati. Potom sa k nim
pupopili aj domáce dievčiny a spolu tancovali karicku. Medzi
tým prišli za nimi chlapi a pri istnej harmonike „gajdici“
tancovali tanec krou, drabnu, na dva kroky, rumbus.
Chlapi tiež chodili len ku svojim rovesníckam, alebo v určitom
mladším (Rozhodne nie ku starším, lebo dievčata mali
radi len starších chlapiov). Potom sa pobrali na svoje
večierky pokračovať v prasadu. Aby mama doma nekváčala,

či dieťa malo napriadla, musela sa ešte poponáhlať a dlhšie prúť
až do 11 hodiny. Zakryť sa nič nedalo, lebo mama každé ráno
motala na molovidlo. Priemerne sa jeden vlies napriadla jed-
na osoba 2 vtedenaj, čo po zmotaní bolo asi 5 pasidomí. Na mo-
lavidlo sa namotávalo dovtedy, kým neboli jedny loketí "Lo-
ketí" mal 20 pasidom. Priemerne gerdina sa celú ženu na-
priadla 15-20 loktiov. V niektorých rodinách museli prúť aj chlap-
ci. Čarobok ak chcel ísť na výučku, musel najprv napriadť
jeden vteden. Kto spriadol veľok ľan, mohol začať spria-
rovu na výjtku platna. Práca sa najprv vyravala v ľahu,
vyšila a potom ruzala na "fajfy". Loket sa natrahol na
"smelku", alebo "šarla". Keď bolo veľko zmotaní na fajfy,
mohlo sa snovať na mrvadlnách. Po osnovaní sa navilo
na kroma. Tu sa nabralo do "ničelnie a terda". Tým bolo
veľko pripravené na tkanie (robenie) platna. Páči sa a
tenke platno sa robilo na dvoch "podnožajach", "drelich"
na štyroch podnožajach. Vyrotene platno sa v lete bielelo
na kamenci. Miesto, kde sa pravidelne platno pokladalo
sa nazývalo "blechy". Boli to vlastne nahádzané kamene
seme vedľa seba, aby sa platno neopínalo. Či deň sa ho nie-
koľkokrát polievalo a to vždy po uschnutí. Tým sa vybielilo.
Platno sa monto každý deň na kamenci a vlies sa ho bralo
domov. Ak sa človek popozeral hore kamencom okolo vody,
veľko bolo biele. Práca s platnom bola celú ženu, pretože aj
výrobky z neho mali veľkú cenu. Z platna sa nilo spodni-
ca, krama, bendlačka, oplúča, suna (sa dal vyfarbiť do farbarne
v Starý Ľubovní), kabaty (modrošlá), obliečky na peuny a to
modrošlá (v H. Ľubovní) a červené, prestieradla do postele,
ručníky, obrusy a porčky (plachty na každý). Pre chlapov ko-
šele a spodky (dlhé) ak boli sme do voľby stravený čas na
výrobu platna počnúc pestovaním ľanu, prácu s ním až po
všetku prácu, potom v niektorých by sa na ten čas dalo ka-
novid loket peniace, že by sa dalo isto veľko kupiť, vybra-
* jeden pasidom mal 35 nití.

vovai celú rodinu a ešte niekoľko ľudí úsebnú. Nehovoriac
o tom, že celá rodina by išla bez akýchkoľvek šachrovi

Spracovanie ovčej vlny a kože.

Doce okrem syra dávajú aj iný úžitok. Vlna sa po otru-
haní opala, vyčistená a rukami preberala, i z. roztrhávala, aby
stapene kusky (od vlastnej mastnoty) sa rozdrobili a mohli
sa lepšie „kramľovať“. Kramľovaná vlna sa privadla na
krubšiu mlie, z ktorej sa robili povrásky do kopcov a tie
sukenné plátno - postlav - sukno. Sukno mohlo byť čisté bi-
le, alebo čierne. Mimoriadne sa pri suvení a potom pri ska-
ni miešali mlie biele a čierne, čím vznikly šachovité biele
a čierne stovce. Takti sukno sa navyvalo plav. Plav sa pou-
žíval ako prikrývka na postel. Z bieleho a čierneho sukna
sa šli kopcovy a „chološni“, a takti „huvni“.

Z kože sa robili po opracovaní „buislaky“ a košuchy, kto-
re boli pekne biele ozdokené červeným remienkom.

Foliš

Pracovníci sa zaslúžili foliš na Lustrčke v horách,
ktorý bol až do roku 1911. Vyrobené sukno na krosniach sa
muselo spracovať vo foliši. Pretože toto sukno bolo plet-
ke, vo foliši ho vo vode zbýjali, čím sa sukno pracilo na
silný teply a hustý postlav.

Po likvidácii foliša na Lustrčke, ľudia chodili do
Kolačkova, ktorý pracoval až do r. 1960. Pretože nový život
prinesol aj nové obliekanie, chlapci prestali nosiť kros-
sukna a to im šlo v jakubaniach, ale aj iných dedinách v
téhož okrese, foliš aj v Kolačkove prestal pracovať.

Požiare

Na pokles obyvateľstva v jakubaniach mali vplyv aj požiare.
Mnoho rodín sa hľadalo po požiaroch noviz domov, lebo v ja-
kubaniach boli domy veľmi nahustené, nové nebolo kde pos-
taviť, lebo by sa musela použiť orná pôda a tá dávala

Ľudom život.

13. augusta 1882 bol požiar v nou a zhorelo 93 domov a stodoly a maštale. Teda boli likvidovani s celou poľnohospodárskou usadlosťou. škoda sa odhaduje na 42.590 kľatých. Horelo od fary (starý) po Kupčiovu ulicu. Stará fara bola na mieste terajšej školy.

Roku 1907 bol jeden z najväčších požiarov v histórii Jakubian. Zhorelo 250 domov, stodoly a maštale. Horelo od terajšej fary po Brakovú na záhrádke. Vtedy zhorela aj stará drevená cirkev, ktorú postavili za 4 roky. Teda na mieste, kde zhorela stará cirkev postavili potom novú terajšiu cirkev. Bolo to v roku 1911.

V septembri 1927 bol požiar od terajšej fary po Mačugových (Haladejčinych) na brehu oprú terajšiu učiteľskými bytovkami Mačugoví, nezhoreli. Fara bola ešte v tom roku postavená nová.

V r. 1928 zhorelo od Mačugových (Haladejčinych), ktoré nezhoreli 1927 roku až po Mikalášu Žilku. Teda vyšiel Mačugových (oni zase nezhoreli) celý breh.

V r. 1903 zhorelo od Strachanovej ulice po (Cepiakov) Hošegu, ničil školy.

Nie sú evidovani menšie požiare, ktoré v tom čase boli. Všetky požiare vznikli z nahustenia drevených domkov, v ktorých sa rozkladal ohň na voľnom ohnisku v široch rvanom priestore.

Roku 1951 v apríli zhorelo 4 domy, stodoly a maštale. Boli to: Ryboví (Vanočkov), ktorý je teraz postavený na mieste konci pri zastávke, ďalej Šašalov (teraz tyragín pri vateovni), Varga (Kolánica) a Hrebík, ktorý sa z Jakubian odsťahoval. Veľku spomínanú ruku na kamenu za Gulčovou ulicou. Teraz tu tam už zostávajú. Na rozvoz porozumu sa postavila len dieťa Vargu (teraz Mačugoví) požiar vznikol od blesku. Veľké domy boli drevené, palat sa ušiel, nedalo. V tom čase bola bleskom palatá Eva Gulčanova rod Rybovičová.

R. 1977 5 mája deň (niekoľko proune) an 5 a 6 ročné a to Cepiakov (Jurrov) a jeho bratranec (po matke) Jančík.

napadl v Hodole un. Požiar sa rozšíril a zhorl Hodoly,
maštale a ostatné hospodárske budovy okrem domov
Čopiakov (Jurov), Čopiakov (Begalov), Furičov, Michňov,
Complov, Vargov, Nemančíkovi, Hnašovi a Buičkov (gleňko-
vi) ten dom Požiar bol by sa rozšíril ďalej, lebo oheň priar-
nivi podmienky, ale zneškodnili ho požiarnici celého okresu
v počte asi 15 družstiev a z družstva z Polška, ktorí boli v rámci
si družstevného okresu na výcvik na Milane. Nebýl tento
pomocou všetkých požiarnikov, bolo by určite zhorlo veľko-
ak po faru, lebo tam je veľa nahustených drevených staviek
Tieto premiesol iskry až za kultúrny dom do Mruzovského dvo-
ra za Krájanov dom, ale malý ohniček sa drevke bol
chrad' ukazujú.

Vzhľadom na to, že požiare boli najzávažnejší nepriateľ
Jakubčan, žiadalo sa postaviť požiarnu zbrojnicu a vybudovať
stúkačkov Požiarna zbrojnica postavená v. 1870.
Hodnota budovy 42.000. K 31. 12. 1975 boli z pluckačky a 1. mr-
torové vozidlo Hodnota strojárskoh parku 245.000 Kčs.

Národopis Jakubčan.

Idie o vzšky, spevy, tance a obličenie zo starších
časí až po rok 1945.

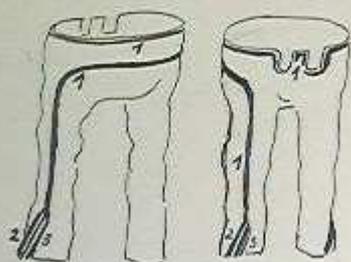
Jakubčanec miluje voľný život na horách i keď je to pô-
vod ľudný kraj - to sú možnosti pasienca, kvas, ovies i zarot-
ku Horami sa vyžaroval ľudný ľud z kvas, na ňom spadá-
nják a to o vojarský ľudovej piesni Ľudia z Jakubčan sú rda-
vi, telesne pekne vyvinutí. Vojarský a vkusný je kraj, ktorý
vojnami doplnkami sa delí na svätčný, pracovný a púte-
krotký. Cel pracovné dni sa nosí obnovený svätčný kraj, ale
leu ľovany (a čier), bily obliki ako je, kabit, ľanduch,
sátky a hlavou - šafky sa v vieduť ^{leu} vobec nenoní.

Rôznych materiálov, z ktorých sa zhotovovali odevní súčasti,
 boli z kôže, stromová kôra, drevo, jalovcové kôstky, hrubé páčenie,
 plátat, sukot a kožušiny z týchto materiálov sa zhotovovali
 odevní súčasti pre základný odev (kočle, plášta, spodnice
 a pod.) a pre vrchný odev (fartuchy, surce, kabáty, labky, hu-
 re, trusláky a pod.) Základným odevom boli odev kožišiny,
 preparovaný, zhotorený zo sukna, koží a kožišiny. Koži odevní
 súčasti ošetrované špeciálne sa uplatňovali k telu, nohavice,
 ušlami, ihlicami. Základný odev zhotovovali sa v každej dr.
 macedóni. Ba v niektorej súčasti vrchného odevu, šerom
 kožišiny sa zhotovovali po domácky. Odevní formy a ko-
 že a sukna sa odlišovali od okolitých Strihom a dekorom.
 Od nájatkov zo stromovej kôry sa jakubcami zhotovovali
 zimné kožušky do Novej Lúbrone, kde ich rýli aj pre Koláč-
 kos. V minulom storočí sa v rume, neme ošetrovali kožušiny
 aj guby. Ošetrovanie podobne ako v iných dedinách sa diferen-
 covalo. Nie obliečenie bolo bratých a nie chudobných. Šerom-
 nejším bol odev uhliarov, (2) pracovníkov, ktorí patili uhlie
 pre "mašín" ktorí tu pracovali do roku 1870. Zmeny odev-
 ní boli podmienené pracovnými podmienkami, spôsobom
 života, pohybov ľudu po celej ČSSR, vplyvom priemyselných centier,
 ktoré sa začínali budovať po 2 svetovej vojne. Preto k tradičnému
 materiálu pridávali aj umelý olakat, hodváb, ktorý slúžil na
 vyhotovenie kápliekov, šerom, pančiek - ináčto do vlasti na
 zmeny v teplotných doplnkoch ma, vplyv aj fúzie a bábiky so
 pátrami.

Odev mužov

Muži nosili priliehavé biele, alebo žlté sukňane chološne
 (sukenne, nohavice). Chološne sú zdobené s obrámkou rebe-
 nou, žltou a červenou na bokoch. Prvý popis chološne má
 v obe na druhej strane. Biela tvrdá dlešková kočľa s plát-
 na sa hrubým dlhým rukávom je na rúpešti černo
 zdobená. Obliečky na rukavoch sú robené na kroskách,
 alebo (zmedkavie) zjivani, ale až po 2. sv. vojne.

Na hlavu nosia pletený klobúček s rukou hore vybraudou
 plúškou rovný kapelúš - kvisak. Krátky kočítko bez ru-
 káv rovný brušák je zdobený červenou kočennou lalkou
 rovnou "karmaxia" na nohach nosia kypce, alebo kopc-
 ny so sukna, ktoré postupne menia. Na miesto suchy sa
 začínajú nosiť topánky - baľochy. V chladnejších zimných
 dňoch nosili aj hune.

Chološine zo zadu a z predu
 1 - červená obramka (ocidoba)
 2, 3 - doplnok zo žltej a zelenej obramky

Mušská košeľa

vzor obšivky
 na rukavoch

Košela okolo krku a obrubky na rukavoch sú ozdobené kut-
 kami (rovné uskámu), ktorí sa dodatočne obšivali ihlou.
 Húka boli malé a štriedali sa z červenej a z bielej.

brušák z predu

brušák
 zo zadu

kvisak - kapeľuš

húša
 ozdobená červenou obramkou

Brušák sa nosí povrchu košele.
 Košeľa bola sprava na dochološien. Húša nemala gombiky ale
 sa v dĺžku puzičavala rukou a to najmä tým, že sa splo-
 tom, že jedou (pravý) koniec aj rukou (pravou) sa každú

pod drubky (šarf) a tento sa zo spodu podhnuť a prútil sa k telu
keď sa vzpaľ sa postupne mužsky odoť vyhráť. Toho času 2. j. roku 1918
sa už vtedy nenosí, iba starší chlapi veľmi vzdelané chystali. Keďže
bavlny a chlóne sú odložené (ale chlóne, je už málo) a oblie-
kajú ich mladenci (paroti) ako na paradu na polnočné omša
na kánon, alebo na vystúpenie v súbore "Klára", ktorý očeruje
ľudovú tradíciu Jakuba.

Oder ženy a dievčať

Ženský kraj bol v niektorých prípadoch než mužský. Tento sa zhotov-
ovali same ženy. Oder možno rozdeliť na zimný a letný.

V lete nosili "korotki oplicá", rukavy šité z drešičku a drúk
z tenkého plátna. Na pracovné dni sa nosilo oplicá, ktorého
rukavy boli z tenkého plátna a drúk, z pánskeho plátna.
Oplicá malo na konci rukava obšívku robenú na kromách
čiernej farby s bielymi kostkami (odotami). Na konci obšívky
boli účky + otyčky robené tiež na kromách, alebo hčkované.
Na povrch oplicáta nosili ľazbiky. Prvé boli z domáceho plá-
na zdobené modrotlačou, ríškov z látky továrenskej vý-
by a to z hodvábú a šafolu (kašmír). Ľazbiky boli ozdobené
jednofarebným (niekedy dvojfarebným) šnurkom a po kraji
rubkami obramky. Obramka bola tenka plátová látka to-
várenskej výby. Šnurik a rubky sa doladzovali odlišnou
ale prelíchavou farbou podľa toho, aký farby bol ľazbik
kaps. K zelenému išiel šilý šnurik a rubky a opačne. K čie-
rnému sa dával šilý, alebo modrý, prípadne veľko šilý
šnurik. Šnurik bol asi 3, mm široký a plochý, pevný, aby sa
pri ťahu nekrútil. Vzhľadom k tomu, aby keď kraj sa postupne
prestával nosiť aj v iných obzích a možno povedať, že v celú
našiu vlasť, prestali sa niekto krojovi doplnky vyháť
a aj ženy z Jakuba, museli ich nahrádzať inými podob-
nými, ktoré bolo možné dostať na takú veľkosť. Na tieto dole nosili
kapaty šité z domáceho plátna, modrotlač. Veľké modro-
tlač boli rôzne: srdcovitý, kolečkový, smerečkový.

zaplece, jahodový, voľnícky a kuša ľatá. Kabaty boli na
vrások a ľonkové podšaty a v pracovný deň z ľalivného ľlátva.
Keď bol nový kabát z ľalivného ľlátva, tak sa nosil najprv na
vonalky. Po oslobodení postupne sa viac tieto kabaty šli z ľon-
vinských ľatok ľajľubenejšia bola biela z ľolečkami, ľestín,
ľonovej ľarby z ľolečkami a, nakoniec ľonové ľdobenie, ale tak,
aby sa dalo podľa vranky ľobee kabát, ľkladat. Kabaty boli vždy
ľposkladané (aj ľotro ľam sa ľide tak ľkladajú) na ľrobné ľe-
dy. Ľotom sa z ľotí a ľpripadne ľprebne, v ľolovcu a, ľmaie, aby
sa nerozil. Tak ľposkladany kabát sa uklada do ľkasty.
V posledných rokoch 1960-1978 sa ľmodrotlaie ľlmu malo ľoni
Kabát ze ľily, zo 4 ľol (ľusov). Vpredu má vždy ľily ľusok
z ľlátva - ľredná ľola, ľlora sa ľe ľeae ľevšiv z ľile-
ho ľlátva (o 1975-78), ale ze ľe ľste ľilky ako kabát.

Ľstidne si ľastľuhje ľozornosi ľily ľabát zo ľtrejchom
Tento je vľrotený na ľkrovák z ľdreľchovľho ľlátva a ľdolný
okraj z ľdobeny ľerovnou ľrozitľeľe aie ľrozilou vrankou
ľvanou ľtrejch. Tento kabát sa ľoni ľen na veľke vľak-
ky ľvanec, ľin ľkralľ, Vľlgdeň (Vľľká ľov), Vľneseme,
ľuralla, ale ľen ľeden ľeň ako ľi vľakky vľadľivie. Ľľe-
ka sa ľe ľeie ľľoda (ľevšľa) ako ľde na ľľeie.

Ľod kabátom ľonili ľellu ľukľnu ľšľu z ľomacieho
ľlátva, ľvanu ľendľaieka, alebo ľpodolok. Ľd ľ 1950 sa
ľonila aj ľpľodna, ľľotovena z ľľolľatľu a ľľdobna
ieľkam.

Na ľohack v ľele, v ľmonalostľe ľenosilo ľie a ľe
do ľordij ľesene ľym ľmax, ľešľpal v ľohy. Ľotom ľe-
ľeli ľľpce, alebo ľľpľuny, vľľadok ľľpľany a ľľľľľeie ľeie.
Na ľlave ľonili ľľuľtku (ľľalku), v ľpracovný ľeň
ľľľľľeie z ľľolľatľu a ľľľvanu, ľešľor ľľľľľky a ľe
ľeľu ľľľľky.

Do ľľpľov z ľľpľun sa ľonili ľnalle, ľľoieie ľe-
vľolľkam, alebo ľľolľakam (ieľryimľ) z ľľpľun. Ľnalle

boli z domu plátno. Vo svadbe sa novú striemfle obyčajne fľače
výšne kdena.

V pime sa ženy obliekali seplejšie. Nosili „dooki“ (dtki) op-
liča, pod ktorými mali teplú košeľu. Takto chodili dievčatá
do kostola. Ak bola veľká zima, tak neboli opliča, ale v-
rútku. Vydaté ženy nosili do kostola poverchu vrúbky aj košid,
a to bily, ktorý dostala od svojej matky, keď sa vydavala.
V prípade, že mŕtvo, tak poverchu nosili ešte domáci čer-
ný portok. Ak nemŕtvo, tak ho mali prehodeny cez rukú.

Do cerkvy ľudia chodia svadobne vyotliekani. Na veľké
svadby ženy sú vyotliekane celkom v bielom. V posledný dni
čierne kabaty z modrotlače, alebo rôznofarebné (aj tiele), ale
z kupného plátna a čierne farsuče. Turci nosia len
populudni (mimo cerkvy) a v pracovné dni Turci z modrotlače

Odev ženichov - mladoch.

Domacia košeľa z obšúkanú brušlak z úpkou, chološne, tr-
panky, alebo čierne, kapelúš - kusak, redobný „mlodivský“
peron. Chološne nosil čierne šaty biele. To bol „letný odev“. Pime
na brušlak ešte bral čierne biele košičky, ktorý mu dala jeho
matka. Potom nevesta (mloda) mala rovnaký košiček ako
aj ženich. Košiček bol kvácky do para. Po svadbe košiček
ženich vrátil svojej matke.

Odev nevesty - mladoy.

Vleče kvácky opliča (dedučov) z čiernymu stýčkami na
rukavoch. Stýčky boli škare na kovanach. Zaplika safokoz,
ktorý podobne ako ostatné iade odievu musel byť rotáit
pre tento účel rhotovný a pred tým rotke nenomný.
Pod zaplikom bolo kuku mala salku z rancami z
stapcami. Dole od para pod spodom dve spodnícky-
kudláčky, alebo tili naviazane podlytky, daly na ruku
kabat so štychom, ktorý bol z deduču škare na kovanach
a z toho redobný čiernymu páskami - štychami. Vpredu
mala bily farsuče redobný forbelkami a úpkami.

Na nohách mala beže stromfle a čierne „spušťané“ čierne
 Na hlavu parku s kľúčkami, kľouu novlas od by, doly keď istas
 v kostole novas oblaška, 2) 3. nedele, libo v 3. nedeli, po
 3 oblaške bola svadba. Uprostred party novlas novček, ste-
 pputkami a v kús svadby rozmarinový vtáčik
 Trame mala este dlhé optiča a kožudu krátky a bily zdo-
 leny rozmarinom (červeným). Rozmarin bolu to koženku
 (veľmi jemná). Na nohách mala buď „spušťané“ čierne, ale
 to bolo rukovni čierne a dola koženi, ktoré boli pušne, pro-
 tove. Načty ženského kroja

Krátky optiča je také isté, ale má krátke rukavy
 Kabat (pukča) sa rozval v 3. pol v štvrtá predná „pola“
 bola biela a tenkého plátna. Kabat bol nišie kolens. Zdobu
 mal zo spodnej časti bielu obrubku - leslov a škora bol
 nachovaný do obšivky. T pase (v opasovaní) sa uplnošok
 pri obšivkani, iloným inurikmú kvani galunký. Dĺžka
 kabata sa postupne menila podľa spoločenskej módy. Vča-
 se keď sa menla, menla móda (výme kolens), začala napar-
 dvočatá, potom a, vydaté řeny skracoval po kolena. (k 1960-1970)
 Obor žien sa keď postupne menila. Spušťané čierne mladý
 sa zamerala na dlhé vysoké topánky a nekôr, na polto-
 gánky. Kabat sa šel v špe (v p. 1965-1978) a 5. pol ale veľk-
 ko skupensko plátna. Teda biela leslov a predná pola je ty-
 idy farby ako kabat. Väčky smeny v obšivkani nastala v sa-
 radzajúcej frontovú úroveň, so planovaním životných od-
 miarky postupne po oslobodení ČSR, 4. j. p. n. 1945

Odev družice (družky)

V lete kratke, s pime dlhi ošice, lajtki, kabal, s mramorstu s mod
neštáil, neškor kupaň u to najviacšieho bily, horoškatyj s)
čierneho včieho bodkame, alebo bily s čiernym drahým kobra
na nohach bily, štumfle a poltopánky. Na vrchu lajtku, kocio-
ku, tj. šatku s pateľastu ozdobenú vzáškami a úškami. Na kľa-
se včty partu a včieho. Niekedy party mali veľky družky
jako pánta, svadba s nedelú, tak až do toho času, kým mláde
medvedú čepul. (to bolo v posledok včiev) Teda v partach aj lau-
covale. Postupne party prestali, nosit si družice (po r. 1960) a
nosi ju (ak ide o kregovanie svadbu) iba staršia družica
a to len počas svadobného obradu. Poznámkou je, že od r. 1975
už prestali byť mláde a družice kregované, tieto sú s umelou
spoločenskou obličou ako včade inde chlapy (mlodyj a druž-
bica) už dávnejšie prestali, nosit kreg ako svadobcu (ani od
r. 1958)

Odev družbu

V lete dlhu košicu so širokým rukávom dole zhrabnutú
do čiernej obivky, ktorá bola čierne uškaná na kromach.
Na konci obivky boli vyšivané „uška“ (u kuku z na ruká-
vach sa zaviazavala bilymi, šnurikmi-gelankami. Ďalej
mal chološne (čierne, alebo bily), topánky, brušák, klobúk
(krivák) a doboň perom, koskami (dlhé perie a chová koha-
la) a kausom. Trias sa v predvojnových rokoch (pred 1945 r.)
zastihával so zahranicou. Boli to kusy perca dlhé asi
30cm a široké 10cm (čierne). V pime nosili ssa siba preho-
denú kvačku tuňa vpredu zdobenu pantičkami rôznej
farby (šnurkami), ktoré im dala obyčajne dievka v tom dome,
kde chodili pozvať na svadbu (ak mali dievku)

Dávčali včas školskej dochádzky ešte robali so svojimi cigaričkami asi do 3-4, a chudobnejších až do 5 lúty, ale tieto boli viac zložené a prvo-
pôsobení fluke a kabaliky, ktoré boli podľa zvyku v pôvodnom
zrôstokantom paz vyzdobené. Teda dolná časť bola v paz viac
nachylená a horná viac ozdobená ako sa zvyklo, tak vtedy
Chlapci nosili potom nohavčky a pánskeho meška, ľonkato
plátka a to najprv biele, potom zafarbené. 9-to roční začí-
nali nosiť cholišne. Na nohách sa spoločne nosili kopcovy
(doma sili papučky zo mkeny), šlaciť kopce, do ktorých dva-
le biele onuce (Onuce - kusky ľanových šatôk, obúvané okolo
nohy)

Odev pohrebný

Ženy zasa dnie čierne šatky na hlave, 6 masi kabaty, ale mohli
byť v pime bielej košičky. V tele čierne sukňa. Ak pašalo, ale
to sničilo, tak cez plecia mali pachtovaný čierny poršok.
Muži nemali žiadnu odlišnosť oproti ostatným dňom.

Spev zakubancov

V Jakubianoch sa veľmi veľa spievalo, preto môžeme
povedať, že sa najdlhšie zachovali staré svojpráve zakubancské
piesne. Tiež sme sa veľmi nepodobajú piesňam okolitých
dedín. Zvyčajne preto, čo tieto sa rozdelili pri pobyte na horách,
čím tento národ bol do určitej miery izolovaný od okoli-
ského života. Preto sú podstatne jedným podľa ľahu aj melo-
die. Je veľa piesní, ktoré majú spoločný text, ale odlišnú
melódiu. Tiež ich môžeme rozdeliť na ľahšie (pôľové,
alebo horské), svadobné, na kečtanoch, na veľčákach,
pre ženu ľanu, a príležitostné, ktoré sú veselé aj smutné.
Vzhľadom na to, že v minulosti nebolo muziky, museli si
vyhrovať často sami do tanca a to na ústny harmonike,
rovný "gajtaca". V dôsledku toho vzniklo aj hranie melodie
ke ľahu. Spev sa jednotlivý, v skupinách aj skupinách.

Tance. Najznámejšie boli horaš (naš originálny tanec),
drižba, polka, na dva kečky a zumba (valček).

Piekné svadby, svadobné zvyky. (z predavtobnej)

(Chyby a nekorektné - hltické predtoly pri vyprášaní)
Mysleli, že je potrebné najprv zoznamiť akým spôsobom
dvať mladá ľudia sa poznali, aby potom mohli ísť
k svadbe. Zoznamovanie sa začalo už na učebniciach a to
v takom mladom veku, často ako školopovinní štáti. No
nie vždy taká ľahká ľaska vydržala. Taká dlhodobá ľas-
ka sa nazývala, schádzanka. (od slova schádzať sa - stu-
kať sa). Preto že išlo o ľasku mladých ľudí, nebolo v ja-
kubranoch, roľníckostiach, keď sa ženil chlapec, pred vojen-
skou a dievča sa vydávalo 16-18 roční. Neskôr si dievčata
vážili takéto mladencov, ktorí boli po vojne a naopak
chlapci si brali dievčata do 20 rokov, lebo nad 20 bola už
stara dievča. Chlapci, ktorí sa rozhodli ženiť, povedali ro-
dičom rodičom aby ich proti mu dievča na ženu k, jej rodi-
čom. Keď sa už predtým schádzali, potom matka (chlapec)
už išla na istú. Boli však aj také prípady, že mladenci ne-
mali žiadnu známosť s dievčatom, potom musel spoluro-
dičmi, ktorým zadali rodiny úlohu, ísť a po vybratí ta-
ké dievča, ktoré by sa do ich rodiny hodilo. Matka prišla
do domu dievčata a prosila: „Dajte mi ránu dievča, slušni-
tu sa mojej synu, alebo, le by ste nedali slušnú ženu die-
vča sa mojej synu“ Ak dievča dala súhlas a jej rodičia
túž ešte v ten deň urobili menšie pohodenie, ale ten rodina
a mladý pár. Tomu aktu sa hovorilo „sprosiny“ Bolo dosť
prípado, že dievča chcela ísť za mladencem, ale rodičia
nesúhlasili a opačne. Keď bolo dievča donútené k svad-
be, lebo išlo o bohatého (bohu škaredého) chlapca. V prípa-
de, že nenastala žiadna zhoda, matka mladencu chodi-
la po dedine doľady „proti“, kým nenastala dievča pre
svojho syna na ženu. Často sa tiež predtým išlo domo
v syna a rodu rodiny boli rozobraté veľké množstvá,
keď dievča by pripadlo do úrady.

Predivne prave, že nikdy bolo také veľké žiarne synovi, lebo
"sporný" (pýlák) sa robil takmer v jednom čase v alty sidi-
ni na Vianoci, alebo od Vianoc do "Veľkej krasy". Svadby sa
konali tiež v jeden deň, len nikdy na dvoch. Pamätam
sa na roky, keď v jeden deň bolo to aj viac svadiť. Ale sa ne-
mohli konať veľké svadby v jeden deň, tak len preto, že sa
nemohli muskanti v celom okolí.

Predivobné obedy.

Pred svadbou sa konali v kostole ohlášky. Po každej sa konal
ohľad a to raz u "mlodej" a raz u "mlodeho", predtým bolo ich
celkom tri v kostole farár vyhlásil 5 krát po sebe v nedeli
že sa muenu ženíb chlopu, menom napr. Ján Rybovič, syn
Štefana Ryboviča, matka Anna, rodena Dudová a ženie-
ni sa ženu Eva Kuvónaková, dieťa Michal Kuvónak, matka
Ľuzara, rodena Pribišová. Kto by mal znalosť o prekáž-
ke, ktorá by im nedovoľovala sa "zobrať", mohli ohlasiť na
faru Prekážkou bol obyčajne blízky rodinný veľak. Teda
mohli sa zobrať len cudzí ľudia.

V 3 nedeli po ohlase ohlášky začala sa svadba.

Svadba sa začala prakticky už v sobotu, keď ženíb
povolal družičov, pohostil ich a rozdal im menošlov tých ľu-
di, ktorých chcel pozvať na svadbu. Družičovia potom ali po
po spozornu chodili pozvať ľudí na svadbu. Ženíb už sa
o pozvanie viac nestaral. Spozornu bolo neureknom dost, lebo
jeden ženíb mal až 10 družičov ktorí chodili vo dvojiciach.
Ale berieme do úvahy, že svadiť bolo málo, tak družičov
bolo ako narazých. Družičovia nosili na sebe hune,
na ktoré im v dome kde boli pozvať na svadbu dievka
pruvacala päťliku - žnútku kde dievka, nebolo žnútku
nedostalo. Družičovi mali v rukávoch kuchy (tenky chleb
ako prasocky, ale len z múky) svadobny koláč, ktorý, mohli
bely ale obyčajny čierny chlieb. Tento darali pozvaným
po kusku, aby im postáliť pre ostatných.

Prázeň pozvána na svadbu:

Svadobný oběd, svadobná máma, pan mlodyj, panu mlody
da dala vás pozvali na věnčá do Dufaly žebý ste nebyli
plamnyj ale přitomnyj. Některí družbova mali na to i
le svadobnyj předstev charakteru náboženství a mlody

Nedělu po kostole hrál se mlodyj vojch družbov a mlody
da družky na oběd, který nebyl nic zvláštní chleba, páten
ka, ryškařá - ryža, kroupová polévka, případně maso
a polévka a maso na tanier, případně slanina a klob
sary. Přicházi na oběd přivácl mlodyj, muzikantov, do
svého domu. Po oběde začali už hrát. Družky s mlody
dom išli po oběde po svadobný venec, který se nechal
usobit u ľudovej odborniky, ale potom bol přeneseny na
družky konci, a mlodyj, aby v tom čase, keď pře nebo išli
sa, mohli popyjit pencom, svojim obléčením a spívom
Spiev bol pre ten účel vzpracovaný.

Neděla - svadobná. Družky keď přišli s vencom, mohli
přít k ženochovi si polancovat, ale nevesta nie si bola
doma. K muzike a nedělu mohol přít každý bez ohledu
ie bol pozvaný, ale to nie. Na stole mali palenku, ale ponuk
le len zrodiny a pusedov. Teda nerobili veľké hostiny a pe
přiky, ľudom išlo o to, aby si kalancovali a karpovali.
Vieci okolo 7 hodiny sa predstavoval ženoch s muzikou a
svadobnou svadobnou družinou k neveste na účelom, aby mlody
da najst a vyprovit na ženou. Tento akt mal nábožen
sky charakter. Starosta přišel na účelom najst do dievča, kto
sému daroval, plati naučnici a družbomě rypjstky. Uka
zovali mu vrbliake dievčata i vdali čery, ale ani jedna si
bola sa práva. Starosta však nesmie na nich nástavat, aby
ich nástavat, ale hovorit, že pekne ste, žkrova, ale nemate
ani jednu, že plati naučnici a družbomě rypjstky. Ako
mu dovedu sa práva nevesta a parob, na hlavu a vencom
a potmau, klovu odovzda mladému ženochovi, aby si je
dobru všimel a vedel ju spoznat, když mu ju niekto uká
del.

potom mu bol udelený kľúčik, lanica a nevestou ako sloba, ale
schválilo sa pridať družky, družičkami a ošatni palcomi. Spo-
lúčali sa, katalovali do polnoci.

Pondelok svadba pokračuje, je hlavným svadob- ným dňom.

Ráno každý porvaný vie, že má ísť na
„fúštek“, kde mu dali vyplú 1-2 polievanky, zakusil v ústach
domor. Fúštek pohiba každá stránka pre svoju rodinu. Seta
mloda pre svojich aj mlodyj pre svojich porvaných. Uu od 3 hod
sa opal ísli veľká svadobnica ou pínichu, kde už bola muu-
ka Uu o pol denatky sa íonich, odobral od svojich rodičov, kto-
ru udela na jednotný spoločný laníko uprostred veľz ženich
u pred nich klakol a to najprv pred mamu a potom pred
otec a každého osobitne prepasil s týmto slovom, ktoré opa-
koval po starostov. Mamicko moja (háňičku myj) prosím
vás za a druhýj a tretýj odpuste mi s tým pom vám ublížiť
od svojej malenkoski a dajte mi svoje materinské (viev-
ské) blahoslovenstvo na cestu ďaleku druzú (cestu). Matka
(otec) odpoveda: Ja to odpúšťam a tá blahoslova jako kolo
svatého Jána dub na rosa tebi. Po dobu prepasáňa je
absolutný klud, teda tento akt je celým večným chvíľu. Lem
tam sa ove kias s rôznymi pornamkami: však ďaleko ne-
idíš, lebo ostaneš zase doma, u dieťaťa - nupláš, lebo tam ti
bude dobre, však nudesť ďaleko len na miény koncu a pod.
Tie, matka, syn (ak je to u nevesty, tak dcéra) obzývne pu-
tom plačú. Po odpráňaní začne akýsi laš, anelka. Potom
sa poberú svadobníci k „mlodyj (neveste), kde prebeha ten is-
ty akt odpráňaní postupne k mami, otcov a to najprv mami-
ka (dcéra) a potom ota, ktorý svoj krát oslovuje jej rodičov
„mamicko, háňičku“. Po odpráňaní idú na sobáš (cerkevný)
Po dobu, kým je sobáš, muzika vyhrava na dedine, privedú
oddychujú v okolitých domoch, lebo v pomnom období by zomali
im pesty. Po sobáš idú na zápis na faru, lebo civitný zá-
pis prebiehal niekoľko dní predtým, na moláčskom ústie.

Bo dotw. rapim muziku, hra a ta nym sa pred facou aj v zime
ak ide o viac svadieb s tenisky dnu, tak svadobny obrad a sa-
pis, celkova polovica. Aj muziky vypravaju spolocne pred
facou bo zaruse svadobianu idu do domu nevesty, kde
seba svadoba hostina. Vzhľadom na to, že svadobnik
je dost seba, tak sa rozdelil do susedovych domov. Vyššie
je svadba v 2-3 domoch (v tom čase, jednovozrojdi), teda v 2-3
bach. Hody do tých vzt na nona družbova, klasi to robia
ako vojny poranosti, teda, mu rodina, ktori, svadbu pou-
da Hody vypravaju od okolitych susedov, niekedy ak
sa svadby ine blizko seba, tak je problem družbom Hody
pochajal, preto ich nona (všetko ručal) aj z veľky odes-
lenosti. Tak iste zaberpiaju lavaci k stolom. To všetko
svadba so svadba, keď je svadba bo prichode domov k neveste
je hostina od obedu do predobeda (ani do 3-4 hodiny). Na
hostine sa vela pye. Na každom stole je 1 fliaša pálenky,
ktoriu da nevesta a po jej vypiti da zase po 1 fliašu ženám.
Viac na nedava. Dali na stole je "kuch", 1-2 lyžice, aby na-
la čím jest "kaiu, tu rybkaiu" (ryžu), ktori bola v jednej misy
a jedlo sa spolocne z jednej misy postupne z jednou, pripadne
dvooma lyžicami, dali mohli by masova, alebo hrupovi
polievka. Všetko bolo na jednej mise (osobitel každé jedlo)
u lepších gazdov sa dalo na stól aj slaninu (škvarky).
Taky svadby boli do r. 1945 postupne, stoly boli bohatsie
aj potlavšie jedla sa, menilo z jednej misy na lamice.
V čase vojny svadby sa nekonali, ale po z vojne biedy
bolo este dost, preto boli svadby z jahubianohl, mazyvani
pšička aj z čiernej kave (bez pálenky). Obrat k lepšiemu
nastal prakticky už po r. 1948. Otype svadieb dačného
lyou 1, v r. 1948, kedy sa tato kronka piše, zmienu
sa nerko, keď budem pisat dejiny po oslobodení 1945
Bo stle na svadbe sedeli v-8 ludu chlapi a ženy mali na
stole iba 1 poharik, z ktorich sa pilo postupne do okola.
Chlape vyššie voj puidel vypili a ženy mali na kole-

naše praxné fláše, do ktorých svoj pudil platiť ak boli manie-
lie a mne mal už pod katepomi (v nálade), tak aj on chcel svoj
pridel do maničelky fláše. Roznemenovan, že k pôvodným
svoj flášam na stole pribudla ešte jedna (ľudia) a to spoloč-
ne. To znamená, že na jeden stôl dal štyri paletky, na dru-
hý reverta. Tak sa davilo aj na ostatné stoly. To aj zveľko-
vanú (u nás sa vypilo, alebo chalo do fláše) sa radobnie poz-
hľadali domov. To ešte ponikli z paletky z kuchom tých, kto
tych stáli a na radbe neboli. Teda praxlucky iba sedela
sa hostila a spievala. Radobianci odišli domov si pokrmist
dobytok, družbove za ten čas n rbiňali kone, na ktorých
sa nosili a súčasne pripravili voz z rebunami, drabiňak,
nalobili "kastu" (ladu) z vybarou, nevesty a na ňu položili
periny v červenom domácom obličaní a "zahlovky". To vozny
a aj po nej ani do r 1960 matka dala 1 perinu a 4 zahlovky
šestkov z periny a 6 zahlovkov a okrem toho z male vyživani
Radobianci sa vrátili k neveste, ktorá sa odpravila tým istým
spôsobom ako pudlym a vypadla na rebunák za kastu, ktorá
bola ani tak v prostriedku voze. Postavila sa smerom dopredu,
oprela o svoje periny, hlava skotz šicela dokumentoval svoj
riad nad posledným slobodom. Družky sa postavili pred kas-
tu a za mladú pútom spievali pre ten účel púton. Voz
bol plný. Boli na ňom okrem družok aj mlade nevesty.
Voz ťahali z parý koni a pred ním slyčajne v bystape
kone, na ktorých sedeli družbovi a v prvom rade v prostred-
ku štyri družiac fláši po svatenom vodou. Kone medzi
chtape za udy, aby sa svojolne nerozhadali. Pred tuc
samo pochodovali mukikandi a pred nimi ako parý "kopiaci".
Kopiaci bola zrakom štyri z akoho rodu pochadza. Boli
to bily a mladry fackuck (modrošlav) na dlhom kolicku
ako kástaru. Kopiaci bol veľký fighar a ľudový tančovník,
ktorý nepochodoval v predu, ale vlastne celý čas tancoval,
vrát kopiacom nemohol byť kopicko. Najznamenajší bol
Janík z rístoku za Borodáčovou ulicou. Okolo roca 73

z obidvoch bokov niekoľko chlapov púšťovali voa, aby sa náho-
dov neprevalil a človek sa nikdy stalo, hlavne v rúme, lebo
v rúme mohli byť v púšťavak, ale na sanciach v arčily v rú-
tenoch vedľa voa a sa potom poháňal krdel' deti, ktoré
chýľali kusky kucha (v r. 1930 + aakusky koláč), ktoré hárka-
li došičky z voa okolo cesty, stopajimi ľudom. Tých bolo veľa
dov, lebo každý občan chcel vidieť výstavu, nevesty alebo
aj celý sprievod, čo je pekny. Teda každý počul na, niečo, čo
ho zaujímalo. Pre púšťavcov je to vždy významná udalosť
s nevestom obšle s keat okolo kostola v smere hodinových
ručičiek (E) a potom ju odvezie k žmuckov. To všetko
bolo v pondelok. Ženich nemel zabudnúť na každý kričovať
ke pokropil' cestu valtanov vodou, aby sa mu dobre vodilo a
nahnal všetkých zlých duchov, ktorí by mu stáli v ceste. Pri
vychode do svojho domu musel niekoľko prasknúť fláton
(zakostenim) v mier budovy, aby sa rozšla, čím bol koniec
všetkeho nešťastia. Ak sa mu to nepodarilo, znamenalo
to svojho ďalšom životu určite nešťastie. Ale bolo tiež, ak
jeho cesta s nevestou nebola bez poruchy. Teda nemal sa
prevalit' voa, popadat' kone, ba ani ľahat' tak, aby cukali
s voom akoby nemohli pohnúť ľáčky náklad. Po pu-
chode do domu nevestu čaka' nova matka (vokna), ktorá
v živnosti ľáčky a odávnosti ku veľkým, ale hlavne k ne-
veste obchádza všetkých ľudí chlebom dookola. Každý kto
jej stojí v ceste postrie' ho smerom do kráhu, aby ona ho
obšla a vonkajšy strany. Po uravní krahú prichádza k m-
este, ktoru pred tým opra a voa zobral, no ruky poboskal
a vniesol do, svoj dom. Matka tiež chleba nad jej hlavou
a nevesta krahú ohnúť do predu kráča do izby ženícha.
Takto ju vedie okolo stola, nevesta potomka každý rok stola
a pravidne na stol. Matka položí chleba na stol, privíta
nevestu a potomka ju. Za ten čas družkom (na konci) sa
votia družstvom a odvedajú kone domov. Ženich rak-
ovnia pany a voa do izby na prepravení praveku.

zobrat' Do vyprav. nevesty patrit az sukrovny "plati", tj. sukrovna deti, klen dostal ženit' nar. kóna ako odhlasenie. Po kratky zabav sa muzike nastala vlna choťta - čepenie. Hlavk' dvoje sa požiadala, nevestu - mladu, aby radla na nepreovnu stolicu a mohol ju zobrat' veniec a partu z hlavy. Čarbu dala sa pokyn, aleto opakovanie lebu po vydarovni: "Proča vás čas z druhýz i lesty, či mi dovolite zobrat' z ktorej bol silnýj vnec?" (to hovori vydarcom.) Vydarca odpoveda: "Dovolá ale bez ubračenija" (teda bez toho, aby ju posthodil i o ten jediný vlas na hlave). Takto sa pýta a odpoveda 3 krát a na 3 krát už to vykoná. Berie nož a špičkou dava dle zamajinovj veniec a partu, ktorú prepere nožom (zakodnikom) do dreveného trámú prvaty uprostred izby. Četom sa otstupca ženy a družky dorkola. Družky splozpu obhadú si pierne. Parta moja parta celenyj vnec už je tebe dvoje knes včera konca. Strahla ja partu, nemožem ja najst, dastil mi ja družka, nechce mi ja dav a keby ty partu rada nosila vera by ty družku kraš proula. Ine: ty klet tá kduč čepěty porci do povaly, izby vozje duk čorný oč mali a mnoho iných. Škór kým ja začali čepit, snažili sa svadobčianu položit' radnat' na stoličku, kde mala sediet nevesta, na ktorej bol, zahlovski chlapca, aby bol svoj chlapci v ich rodine. Nevestu čepia skúsené nevesty, teda zptati ženy, lebo chlapy om v tom brianaj snažer sa zranit' čepci z hlavy nevesty, ktorú čepia. Potom musu začinat' od znova. Keckedy musu opakovat' 3 krát. Aby sa to nestalo, družky a mlade ženy vytrvajú om. Keby, aby zabranili vnit nutu chlapcov do kruhu a prikup ke mlody. Keď už je začepena, nemá pravit' už žy nikt' začat' čepci, lebo to by bola hanka. Čepca je čornýj a hčkovanyj ručny. Vradu ma na čepu - čumě červené pautičky - snužky. Potom nasleduje platanie dier za čepu. Dier sa (povabujit' sa) tuče kometičky tráčkovane na čepu.

Činách se marně snažil manéžku spárat. Nevěděl se tu ani
spoléhání, ale spíše navažil podlé jenou známých vorkajšik
vládnosti, které se mu přitom ani snažil vypracovat. On se
však přesvědčil, že i té o jeho práci manéžku přeloženo
hodněly by zaplatit dle svých na čepce. Kappas dává na kta-
m, mladý, rozumně papíre, potom dává neplatné bankov-
ky. Tuto věšky mu přitom neřekne, že i té peníze už ne-
čou odněm. Je kéd poloviční, platné bankovky stědy ma-
chvalou a stále ukazuje na čepce, která dleka i té se-
kula zaplataná. Těto věšky vykoual podľa vůle přitomných,
peníze si zobala, mladá a z manéžku, mohol potokel.
Potom nasledoval jeden polovný tanec šker, „paltáčení“ a
se nim volně zábava přitomných. Dručky se mohli pachtit
i, dal party dle a křiat na sta káčovky. Zíteor levala
do polovny.

Uterok ráno okolo deviatej hodiny išli z domu z klovko
pochádza mladá, teda, od jej rodičov, a fríšikomí „Blíšina“
rodina na strany nerestných rodičov brali so sebou „krepki“
spiroky, ktoré boli čerstvo napiečené, čo navarené a išli na
návštevu so spievom, niekto si objednali aj muškantov. Tam
mali tiež niečo uvarené, alebo upiecené, pohostili sa a samoz-
reči do dopoludnia. Dručky i té boli v nedelu, lebo nevosta
pogostila blíšiu rodinu na obed. Napomínam, že vždy i té
maie o spiev a zábavu ako o hostiny v druhej podobe (17. ro-
ku 1918), o ktorých sa s mierať niektorí ľudia boli skromní,
ale napomínajú ich ráčím. Těto to vyplývalo z biedy, ktorá
sa zapadla prave i te písni a ľudoví prvky.

Sobaše aj v roku 1918 má civlné - nábné a cirkevné.
Kappas sa koná uavrebie manéžkova v sobainy miednosti
v Hory Zubovci. Tu sa realizujú manéžkova z jakabov,
Kobackova a Hory Zubovci. V tom isty deň sa uavrebie
ja puchode z Hory Zubovci - spievajúci ľudia y re-
kiony sotá. Je však už dost mladých ľudí z radov cir-
kevných, ktorí uavrebie „leni“ Hory Sobas.

Práce v lese.

Obvinnou chovu dobytka a košarovanou druhými zaměstnáními jakubánců byla práce v lese. To se zvláště psalo mužům, kteří chodili dříve slámat a zvěřovat na placi. To se konalo se zkušenými polnohospodářskými prací do jara. Práce byla těžká a slabo platená. Dřevo se vozilo na voze, na se máklo a to vyšně dleliny na kamene, lebo v jakubáncích byla v průstředech mluví Mejonického pila (parná). Dnes je tam iba pramen vody. 15. dec. 1924 byla dvojjazyčná. Pracoval ju Alfred Probstner, který v tom čase spravoval aj Novolubovianské kúpele. Po něm prebral spravovanie parnej pily Feantiček Tescher. Pila mala svoje zavítko: Parná pila a obchod Jakubany. Táto firma produkovala ročne asi 2500 m³ dreva. Zivnostníci mali od okresného hejmanstva v Zábřehu na Morave.

Táto pila zhotovila

Ju drevorubáci, ktorí chodili na furmanku - zväčš dieru, vozilo až do Staré Lúbovne, pod kaplicu. Tu je na miese to dnešnej pekárne, kde bol mlyn a pila. Furmanka hrala od včasného rána do poledného večera.

Ubo lesných plodín - drahé zdroje zárobku

Lesné a polné plodiny na chrepy, pšenice, čučoriedkami (jasam), nekôr maliny, mekly a huby (jedle) a v jeseni šišky (sveřboviny), lonky, jatovec a brusnice. Zberajú z nich, muž a deti. Postupne v 1918 týchto zberateľov utáčať p. roľníckych rodín a tieto nahradzujú cigani.

Ju zamestnanie Muži, ktorí v pime nenaliť prácu v lese, odchádzali na prácu do Čech, Brazílie, hranice našej vlasti a to Nemecka, Belgie a Ameriky. Niektorí pracovali tam aj celú dobu, tá aj niekoľko rokov. Niektorí dokonca tam sa usadili, na celý život a k sebe so sebou mali manželku a deti. Pila sa v Jakubánci sa hovorí o zväčšom vyľadovaní.

že, ktorí ostali doma, cez rumu pracovali na výjete, gon-
tor - angličtinu videli len na saniach, alebo priadli
bani. Vzhľadom na hlavný druh namedzovania sa oby-
čajne delia na gazdov a robotníkov. Toto rozdelenie je
známe pod názvom

Zidliarske boli hromadní robotníci, ktorých sa pár tisícov
prostoner povolil stavať od Katedyky na výšnom konci
smernom hore. Je treba mať na pamäti, že k tým, ku-
peru patrili aj robotníci - uhlári ako ich nazývali, ktorí
pracovali pre "maňu" na vyťažovaní jiel, pudy
Šoulyse boli gazdovia, neskôr bohatší gazdovia, lebo
aj zidliarsci sa postupne zakúpili pôdu. Šoulyse nemali
pre svojich kopiarov (kopiarov), ale na štátny vrások ma-
li právo vystaviť zastavu.

Gazdovia obhospodarovali o priemere 3 ha pôdy. Najbo-
hatší gazdovia v obci boli Bakos a Rybnič, ktorí vlastni-
li asi 25 ha orných pôdy.

Jasá činnosť v obci

Pred rokom 1945 okrem učiteľov je tu aj sklesná sta-
nica VB, pri kasteli (na mieste Marchevkových podiv, ktorým
bolo tieto domy pridelené ako náhrada za ich domy a
pozemky na ktorom mieste bola postavená dnešná
škola). Pošta mala neprebráti prevádzku. Príchod do
r. 1948 nosil poštu zo Staré Ľubovne, ale nie ten, ktorý
roznášal po dedine, ale poštu z Ľubovne sa nosilo stru-
tavo, za kolajom postupne podľa domov vždy iný, lebo
pošta sa nedostávala ako dnes autom.

V dedine bola 5 horárov, 2 mlynáre (medzi plotami
a o larinke), 2 stavníci, 2 stolári, 2 krávy a polav-
ní kováčov a 2 obchody. Najlepší kováři boli do r. 1945
šidria ako menší kováři, títo Rybnič a Bakos. Bakos
mal aj stehov. Pošta zvonostáva pracujú pre miestnu
potrebu. Jakubani sa urobili sami veľko, čo sa doma

ista pučina s smere Jakubani, tj. od východu na západ
a to ot jziny krajiny hranice po druhej pripadne pod les
Teta jedna roba s šivke avš to mi ista od Fambrouas in
pod les javorunka. Tých roba mal 3 kusy, na vjzom
kora vjze dediny, v prostredku dediny a najsie dediny
kochodne lake pole nemohol obratit nam a to už aj preto,
že potom čase nebola žiadna mechanizacia a jednak
par farar "predsa roba nemohol keta, ma štodilo pra-
covai dedinians ako ponane. Podla vjzvedi, starších
ľudi musel gada pristi na pole navčarat pred vjzvodou
staka, lebo väčš ho farar poslal domor a musel pristi
stakaj avš, keď farar nedaral, alebo nekoi veľmí, ale
objajne keď domor, tak to bola kalča a ruky, alebo
zemskore, čo mával kalčky a to na objajarou ľavou
o povinnosti pracovat som sa zmučil na str. 31, časť III
Okrem prace musel gada odoberat fararovu koro, koro
se, dičmo, ktoré imilo 45 kboliv veľkych (1 kbol = 30 kg)
45 kboliv bila norma pre celú obe, ktorá sa rozpočítala
na jednolivých gadov. Kantov bral 15 gboliv malých
(1 gbol malý = 40 kg). Dičmo nedarala rodina Jakubani
stych, ktorá mala vjradu ako polomkoviní zakladate-
lor Jakubani. Nekhodili ani pracovat, ale dvojnasobne pla-
tili za roba a pohreb. Dičmo sa ponilo asi do oslobo-
tenia ČS tj. do r. 1945. Okrem spominaných povinností
občianu muselo mu navozit davor na faru, zarezat
a porubat. Farar uzatvoval o urbaniou dokodu, kol-
ko davor na mu, má dotat. Na fare, mal plučkara
sluhu. Plučka sa staral o pasienie a kamenie dobytka,
ktoréto mal okolo 6 kusov, ďalej vore, ovipani a
slučky. Plučka upravovala a prala tieľiceň. Auto
v tých čaroch nemal, ale vjzpher furmana, ktorý ho
necel na vore (o pime na saniech) kedy a kde mu
len bolo treba.

Školský v Jakubanech

Učed o škole sa podrobne horová v školských kronikách, najmä v stručných prvkoch vývoja. O založení školy v obci sa horová v spisoch cirkevného archívu toto. Dominik van Vodo. Hlavne Stará Ľubovňa vytváral v mene kráľa nariadenie z 12. sept. 1782 postaviť školy vo väčších obciach tohto "Domina" medzi nimi aj v Jakubanech. Vyučovať sa začalo už 13. decembra 1780 na základe výzvy inšpektora univerzitných škôl v Košiciach Štefana Latomovského ktorý nariadil, aby kantori cirkevných škôl nie len spievali, ale aj učili deti čítať a písať. Nedy sa vyučovalo na byt kantora. Roku 1782 sa započalo o vystavbu školy pre kostol, ktorá počas výstavby terajšej cerkvy (1907-1911) slúžila ako pre školu, tak pre tohorubcu, ako cerkev. Po dokončení tejto školy av 1785 sa stala dochádzka pomáha. Školu spravoval Andrej Janček až do r. 1814. R. 1806 bola v škole ubytovaná kráľovská výška, ktoré ju dost. om. čilo, preto r. 1816 učiteľ Andrej Matyášek vymohol peniaze v kráľovskej komore v Staré Ľubovni na opravu roku 1837 po And. Matyášekovi vyučoval prvý učiteľ rodák z Jakuban Ivan Guláš, ktorý podobne ako jeho nasledovník Mikuláš Lukáč sa v škole veľmi ~~starali~~. Roku 1787-1909 bola škola dvojtriedna a potom šesťtriedna (7-8 ročník), ktorú spravoval až do r. 1915 Lukáč z Prešova. Od r. 1916 - do 14. febru. 1934 bol správcom školy Mikuláš Schudich, ktorý sa v škole ple. staral a tak jeho funkciu prebrala Anna Šteňová. Od r. 1934 bola 5-ťasdná slovenská škola pod nadv. Obecná ľudová škola. Vyučovať sa aj v kaštili kde boli 2 triedy. O učiteľské miesto v Jakubanech sa hlasilo 52 uchádzačov - učiteľov. Vybrani boli len 5. Keďže obec nebola v stave vydržať obecnu ľudovú školu, od 1. sept. 1936 sa prenádeje štátna 5-ťasdná ľudová škola.

světmi stane náklady na škole hradi obec Rozivuje na
světne s 1. třídou a 2. třídou. Správcem školy od roku
1930 - 1941 je Anton Janko. Učovalo sa v kastele v Mich.
novom dome niže Rybovcovej - Orlovskej a v cirkevnej
škole. Od r. 1918 - 1919 sa učilo po rusky, pred tým po
rusky a maďarsky. Od r. 1919 sa učovalo po slovensky
a i. r. 1933. Cirkevnú školu od r. 1925 spravuje fariar
Edmund Gulonca. V roku 1927 pôsobil tu aj Michal
Duchovník, ktorého práca sa vyznačuje pochvalou. V r. 1931
a i. 1932 spravom cirkevnej školy je Feautišek Janko, po
tým do r. 1943 Michal Lichvar. V r. 1936 bola v obci
založená obecná čítareň mena Alexandra Duchovníka,
ktorej mala sa úlohou pomôcť národného ruského ducha.
V roku 1938 bol zariadený do cirkevnej školy vyučovací jazyk
ruský, na miesto slovenského. Od 25. marca 1942 sa ma-
ni štátnej ľudovej škola slovenská na gr. kat. ľudovej
škole slovenskej. Od sept. 1942 riaditeľom tejto školy je
Julius Nikšič, ktorý bol do r. 1943.

Od 1. sept. 1943 nastáva zlučenie cirkevnej gr. kat. ruskej
národnej školy a gr. kat. slovenskej ľudovej školy v jednu.
"Ruskú národnú školu" ktorej riaditeľom je Michal Lich-
var, rodák z La. miesty. Učovanie sa prevádza na ja-
zyk slovenský, ale ruský jazyk učia oddelene ruskú
učiteľka, čím sa dáva možnosť deťom učiť po rusky
a uhrádzať svoj materinský jazyk. V r. 1944 bola
založená Dopravná hospodárska škola s vyučovacím
jazykom ruským. Učovanie bolo porovnané pre tých, ktorí
skončili prvú školskú dochádzku - národnú školu.
Učovanie sa prevádzalo 2 krát týždenne vo všetkých
hodinách po 5 hodiny. Riaditeľom bol M. Lichvar. Jeho
prijímaním u 1935 bol založený park niže cirkoní. Plom-
basi bolo v obci vysadených asi 2580 stromkov. R. 1945
Lichvar odchádza pracovať na Slovenský SNR.

obor školstva a kultury. Funkciu riaditeľa školy prevzal Michal Kollár, rodák z Udola a to od 1. sept. 1945. Riaditeľ školy M. Kollár bol v 1962. ŽNÚ - odborom školstva v Hlavý Lútni usolnený z funkcie a na jeho miesto nastúpil do funkcie jeho zást. Jozef Kormaník, (DD) rodák z Jarabu.

Školstvo po v. 1945

Následkom vojny bolo vyučovanie 16. januára 1945 presúvané až do 1. mája 1945, kedy sa vyučovanie v oslobodených miestach obnovilo. 1. sept. 1945 obidve školy, ktoré sa stali v 1943 v Rusku národnou školou dostávajú teras názov "Škola ruskej národnej školy". 1. sept. 1948 je otvorená jedna (prvá) trieda Strednej školy s vyučovacím jazykom ruským. Riaditeľom je Štefan Trošák; o rok neskôr Michal Mochnavský. Škola sa delí na "Národnú" a "Strednú". 4. okt. 1949 sa začína s výstavbou novej školy na mieste starého cintorína aleto ako hovoria miestni obyvatelia na starej fare nižšie Dubinského. Pri výstavbe boli vykopané kosti, ktoré boli prevezené na terajší cintorín.

Od 20. sept. 1950 riaditeľom Strednej školy v Jakubavci je Michal Kollár, ktorý bol pred tým riad. národnej školy. Od 1. sept. 1951 sa začína vyučovať v novej škole (Terajnej). Od v. 1953 (1. sept.) nastáva zlúčenie národnej a strednej školy s j. j. Osemročnou strednou školou (OSS) - ukrajinskou, ktorej riaditeľom je M. Kollár. R. 1962 M. Kollár odchádza z Jakubav a riaditeľom je ustanovený Jozef Kormaník. R. 1960 sa mení názov školy OSS na Základnú deväťročnú školu - ZDS. Učovanie jazykom ukrajinským bolo vyučované do v. 1969. Od toho času sa vyučuje po slovensky a ukrajinsky jazyk navštevujú žiaci dobrovoľne. Čiže niektoré klau navštevujú ukrajinsky jazyk po vyučovaní ako nepovinné. Prírodné sa neustále znižuje až nakoniec v 1978. Pristáva byť v neho záujem. V rok v 1978/79 sa na škole uču jazyk nevyučuje.

Mal samostatné bytanie so školou a vzdelaním
Vďaka vplyvu na deň do školy a vzdelanie mal pastevný ústav
na kochach. Vzhľadom na veľký počet miest na ústavoch v 1953
a to postavením a priradením do ústavov bola a tak Vojna
skými lesmi. Tým sa zvýšil záujem o školu ako sa obrátil
rodinám tak aj deťom. Na to bolo do odborných škôl a na výso-
ke školy odchádzajú len jediní. Preto hoci v posledných
rokoch 1970 - 1978 počet absolventov odborných škôl vzrá-
stal, naproti tomu, predtým na tak početná oblasť je málo. Na vze-
lanostnú úroveň má vplyv a školský, myslím tým jeho
štruktúra, star učiteľov ako aj nedostatok učiteľov (odbor-
ných kvalifikovaných učiteľov) a nakoniec samostatná vy-
konalosť škôl učiteľmi pomocníkmi.

Roku 1944 boli v obci 2 ľudové školy s 11 učiteľmi a 565 žiack-
mi. R. 1948 je jedna Základná deviatičenná škola, ktorá má
16 tried (z každého ročníka po 2 triedy, len 4 a 7 po 1 triedu),
20 učiteľov a 490 žiakov. Okrem toho je jedna materská
škola, ktorú navštevujú deti od 3 rokov. Tie sa vyznačujú
poľtá, nutnosťou záujmu rodinných včesť a tých rodičov,
ktorí sa obávajú namontovaní, pretože nedostatok priesto-
rov nedostatku každému dieťaťu navštevovať tieto školy, hoci
to bolo podstatné. Tieto žiaci boli rozdelení navštevujú
materskú školu iba rok pred povinnou školskou dochádz-
kou (pred 1. ročníkom). Táto škola má 2 oddelenia s 7
učiteľkami a materskú, ktoré sú samostatné čo do orga-
nizačného systému. Toto časť v obci takmer máť analýza
občian, ktorí sú dňom starostlivosti v človeka za
predmestovskej republiky do oslobodenia 1945. Toto časť
sa to nemôže stať. Poznámka: v na rok 1981 v obci bolo
3751 žiakov, a toho 1393 mužov a 1358 žien. Celkovo
prvá trieda 136 mužov a 154 žien. Len celkovo žiakov
84

59, mužov a 31 žien. Počet azalfateľov je 1156, mužov 592, žien 564. Tedy bol v obci: 2 učelia, 2 úradníci, 448 gazdov s 7 sluhov, 381 robotníkov, 249 podnikníkov roľníckych rodín, 29 samostatných podnikateľov, 7 šoférov, 1 učič, 5 maštiníkov, 4 samostatní remeselníci. Do školy chodilo 165 detí pod 14 rokov.

Nakara, mov.

1847 bol veľký mov v celom okolí, preto ani jakubiany nemohli rásť bez jeho zasahu (podľa vyprávania staršieho majiteľa okresného súdneho archívu v St. Ľubovni p. Hastea). Hlavnú obťažnosť zase tvorila na základe rozprávania oči podlievajúce v tom čase ľudia, ktorí išli do hôv kopať, alebo kopať seno, chodili len v skupinách. Bolo, keď sa na nájazdy museli porúť, pretože každá isla iným smerom, na ľavú, či na pravú, ako knak. Keď sa vychádzali večer domov, každá si svoj knak zbrala čo dohľadávali, že žije. Večer pri stielnutí domov sa na rožnom ľožovali na knak radostu so životom. Koľko ľudí v tom čase zomrelo, nie je známe. No iste je, že značne klesol počet obyvateľstva.

V septembri a októbri 1942 na červenkú bolo namozných 5 dospelých a 2 deti, no nezomrel nikto. V tom istom roku na čierny kábel v auguste zomrelo 5 detí, v septembri 12 a októbri 4 deti.

Táto sa spomína na staré časy, lebo život bol veľmi biedny. Každá sa jedla v veľmi nade spomínajú bol pohyb po prívode, krásne spay, ktoré sa držali z doliny do doliny, ďalej rozky - obýčaj, ktoré bolo čítané v každodennom živote, ako jedine. To krásne sa zachovalo v našom ľude, ač do dnes a nade predovšetkým a isté do isté mladé generácie.

Az toto oblasť postupne zasahuje, nakara, ale na túto sa nemôžeme hnevať, keď je to nový život!

SNP 1944

a jeho vplyv na protifašistickú činnosť
v obci Jakubany

V prvých dvoch vyhláseniach SNP mnoho schopných
občanov vedelo, že protifašistický boj nastupel novou cestou,
ktorou sledovali cestou rozkladového prijímania. Vzhľadom
na to, že v obci v tom čase bolo plne pádov a to so mlynom
"Medví plody" a Mikulášova Compla a to na dynamo po
kaňane vodou, tak sa tento dom centrom živnosti vjevy
Slobodného vyvolania v Banský Bystrici. Chodil tu dove-
ny usavrdly knihy ktorých prvý počít a mená sa napoda-
nilo píšit Bol medzi nimi plázeň raditeľ školy Liekva,
podak a Kamenky, (Bella) Albert Schutich, Jozef Marian-
ik, jeho časť občanov ESR, Mikuláš Pribiš najstarší komu-
nista v obci a iní. Ke prvým patrili aj sovietski partizan-
ski zvlášť Meskóv mala tu aj vyvoláčku. O tom, že pracova-
li zodpovedne a uctívadome, vedeli aj tá skutočnosť, že
počas vojny sa nepodarilo rozhodníkovi túto vyvolá-
čku odhaliť. Po určitom čase, keď sa začalo v našich
horách (na obzavreť) prvé organizované skupiny velené so-
vietskymi partizánmi aj z našej obce, mnohí mladí chlapi
odchádzali do hôr k partizánom, aby pomohli čelit nemi-
com v ich postupe. Náš chlapec sa osvedčil predovšetkým
ako sprevádzajúca partizánskych prievozov a v nich hôr do
Roháčov (na Kamenkov), kde bolo hlavné centrum parti-
zánov. A nás sa partizáni zdržovali na Vinnych lukách
by vďaka na Jankovom smerom na Levčín. Tu sa
skladovali aj zbraň, odev, strava a partizánske postly so
sovietskych ľudia. Tento priestor Vinnych luk bol tak
silne strážený nacistami, že Nemea sa smerom od Ja-
kubany daly odhaliť ako na Jankovec. Oni sa neodvi-
nili, lebo iba partizáni bola tak silná, že ako hovorila
mnohí občanov na Jankovec takmer, je každým steome

bol uzavretý, ktorí partizáni tvorili početné skupiny, ako je nám
známe, partizáni sa pohybovali výhradne na konoch. Miestna
obľudnosť pomáhala partizánom tak, že im poskytovali potravu
a špeciálny a pichyly nemeckých vojakov. Partizáni chodili
do dediny výhradne v noci, akoby ako sa sami po-
matami aj cez deň. Nemci púšťali do dediny takmer
každý deň a to na 3-5 autobusov na preskúmanie. Robili preh-
ľadky domov, chodili do lesov, kde okrem partizánov hľa-
dali aj židov, ktorí toho času sa skrývali hltoko v lesoch
a bunkroch. Taktom židia boli z jakubov vyťahovaní
do koncentračných táborov a tu, čo sa schovávali, museli
sa dobre maskovať, aby ich nemci nenastli. Časť to boli
odhalení z rodiny, ktorí na mieste podľahli. Kostí a
povstávajú tela boli pravezené do obce a zahrabané do hrobu
na židovskom cintoríne nad Berchami. Nemci okrem
nasledovania každého, kto spolupracoval s partizánmi,
robili po dedine aj podrobné hľadanie priamo v dedine
nočné a denné cvičenie. Hľadali a nacúvali, boja a hľadka
Tu takých akciách došlo k strate hospodárskych zvierat. Tak-
že nenávisť obľudnosti voči okupantom sa tomu zosilnilo.
Všetci židia boli aj takí jednotlivci, ktorí nemcom pomá-
jali. Boli to predovšetkým občania nemeckej národnosti ako
bol Regps, ktorý bol rodom z Amiedneho a pracoval ako
hriev. No aj niektorí jednotlivci z jakubov poskytovali nem-
com ako udavači. Ale celkovo je treba povedať, že všetci ob-
čania likali s partizánmi, ktorí púšťali do dediny
a presvedčení, že tu majú pomoc a podporu.

Partizáni sa zdržiavali v Simonke, na jakubi
a Banisku. Organizátormi partizánskych skupín v jaku-
banoch bol Michal Lichvar a Jozef Marianič. V na-
šom bode boli skupiny Kráľovského a na kochá-
-Magura (Canaeva). Pri nemeckých ťhľadkách boli ne-
mci došlo k predelke medzi nemcami a partizánmi.

to bol veľký a prebýtky rabiň, ne je známe kedy
medialke došlo púťom v obu v neapck hodvazach bol a Karolka
bajlika (v domei Uvajšich Strachana, vili Karolka niči je
aj) parhacim a počtu s miču v son čese prište púťne pro
neko ku púťanemu skladu s nakladni aula, nemcov čize
len aula zastavili, parhacim sa dali na útek, ce jeho
dvoj smezoni do radu na zahumenok. Petöie z aut
bol nuamy ošlad do dovia a nemci prišli pravdepod
ne na naklade hlavna sa byrto učilom, dali sa okam
úte, sa parhacim na útek. Gluclali sa nemci, ale
parhacim stáli rahnul na ruku stodoly a xmirli
o veľkyl domoch medca kutovani. Tach bol veľký, preto aj
cufaly útek, skončil v Michnovom jarke, kde zyslenij
Malaj Plozák a Karol Kivack podľahli gulkanu, dum,
dum, známe vogyov bharovu silou po xarahu. Jeden z nich
mal úplne roztrhnuté bruchko a omulnosth vonku. Chlaba
je sa pochovaní v Jakubovoch na cintorine. Těti meum
Zoska sa v veľkom strachu ukryl pod dno (vymol) na
toku jaraku nekryty zvyjom rachu, takže bol nenapadny, ale
kepeňij. Po tejto strachij akcii sa Zoska pobral do kórkhu
parhacim k rozpy jednotke. Tento parhacim sa dočkal oslo
bdenia a aj toho času žije. Těchy omd stihol aj miestno
ho občan Michala Mandalu. Ktoičto nemci od viedli zto
mu Mandala pracoval s parhacim. Tam som ako chla
pu videl Mandalu na nakladnom aute, ktorého stra
žili doza nemci. Ostaloni nemci v tom čase boli skieol
Mandala sa pújal od bolesti a dieť sa za ruku, kto
ru mal postellanu nemcami. Potom bol odvrcenij na
hrad do Hlady Lúbovni, kde bol umučenij a rabiň. Učij
opšobomnikto nevi. Po oslobodení bolo jeho telo ro
ve ne vykopani a pochovaní v opšobomni brote na bre
hových k Gontovoch, ktorý sam žije po uly ruki. Vekla
don sa so, že dom bol v poli ďaleko od Jakubov a

v Hlčekově levo, byl ubytován pro partizánův, kteří nacházeli
v něm druhé domov. Tohoto času byla rodina Nikolaja Bes-
kyda pronásledovaná. Syna Jirka Beskyda zadrželo německé
gestapo tucí na hraně do Slavy Zubov, kde byl tucí pro mačiční
rabity. Po osvobození na 10. Beskyda s rodinou odjel do 2588,
kde žije až dnes. To byla osvobodenecká tupa tucí tucí, sbrna
zračka partizánův a němcův na výzvěti konce výzvěti tucí
ny a to okolo 23 hodiny v zimnom období, která tucí tucí
2 hodiny, ale v mrtvici je známé

Osvobodovací boj (1944-1945)

Ludia, aby nemohli odhadat do kův, němci rozhodli
k zákopům, které sa kopali na Sambromu a Bajerovce
Lo Timin. V těchto místech byl výborný rozhlád na ústí
okolí, ale hlavně na dolnom smerom k Pěšovu, sbrnit
sa čekat napori sovětských vojsk. Ludia chodilo pře
každý deň nad Bajerovce a viceť zpat domov. Bnat z-
kopův bola povinnosť, ktorú navadilo německé gestapo
2 každé rodiny museli chodit chlapi až sbrnit ženy. Učast
bola denne kontrolovaná. Podobne bola sledovaná činnosť
tych, ktorí boli doma. Ludia sedeli se postupně sovětských
vojsk sa blížili, preto sa snažili pracovať pri zákopoch
tak, aby sa do nich němci nemohli nachýtiť, čo sa
aj potvrdilo. 23. januára 1945 sa stal pre němci deň
omdny. Sovětské stíhačky a bombardovacie lietadla pre-
nikli do tých priestorov kde boli zákopy, ktorí ako si nem-
ci vyvolávali. O 10⁰⁰ hodine dopoludnia v zákopoch nes-
tal zmetok. Němci nemali tu o radení žiadne také
zbrane, preto nastal poplach. Katare zrušili zákopy
aj obec Sambrom, ktorá už o 10⁰⁰ hodine bola v plameňoch.
Každý sbrnit kde mohol, jakubanci domov k rodi-
nam. V jakubancoch nastal tiež zmetok. Jedni ukry-
vali sed do pivnice, druzí nakupovali čo mohli, takie

Kadostac boli choiti ked sa imke sa dalo porovnat dav vojaku
po cilmu skolitelov pola jakubov. Bolo to smutake vyjde ludia
kvalite ustalych byzomikov, zat, aby nabrali nových ul. Po boku
smutokym vojakov byzomali aj naši chlapi a jakubov ako pri-
kupnici vskostov ludovj az mady. Za naši plobodu polsili mo-
ji žindy: Sakos Jozef, Krajniak Jan, Mraz Michal, Kucovnik
Jan, Fere Mikuláš, Halady Stefan, Kalenic Stefan, Marchevka
Michal, Mizikav Jozef, Compel Stefan, Stefan Marchevka,
Luchka Michal, Beskyd Jan, Mandala Michal, spolu 14
chlapcov a jakubov. Heta psati vsklym, klvi sa akynkol-
nik spsobom pučimili o oslobodeni našej vlasti. Kihlo
sa sa vráti domov zdievi, mektovi sa neni vskli saki
byzomali preto, aby sme sa dnes mali lepšie.

Akčný výbor.

Akčný výbor bol ustanovený 25. januára 1945 jeho predsedom
bol Nikolaj Beskyd (z Gontovoho), ďalší členovia boli Jozef Ma-
maník a Semian Michina. Tého času viaceri sú občianmi 2534
to veleni sa striedali. Po Beskydovi bol predsedom Jozef Man-
ník a po ňom Semian Michina. Od konca r. 1946 bol predsedom
Petrus a do r. 1950, po ňom dočame Mikuláš Patis a ďalší
nasledovníci boli Jan Mačuga, Jan Gydech, Jan Vesel, Jan
Blazovský, Adolf Jakubausky, Stefan Pokrivčák a toho
času vzhľadom ma výmenu funkcie tajemníka a predsedu
z Mikuláš Žilka (od r. 1948).

MNO (Miestny národný výbor) je umiestnený v starý ná-
horupcej budove, v ktorej je umiestnená dlhoká poradňa a
obecná knižnica. MNO má 2 miestnosti. Pracujú tu ako
zamestnanci: predseda Mikuláš Žilka, kancelárske sily
Anna Gulásová a Anna Dudová, upratovička a domácozlet-
ka Mária Vargová. Miestny národný výbor má 26 poslancov
a 3 komisie. Komisie sú nasledovne:
1. Finančno plánovacia a pre výplatu (má 2 členov)

2. Komisa pre školstvo, kultúru, tel. výchovu a mládež (5 čl.)
3. Komisa pre ochranu verejného poriadku (7 členov)

Život v Jakubaneoch po oslobodení.

Zmeny, ktoré nastali v celej republike nemohli byť ani ja-
 kubancov Život sa zmenil od pekľadu. Pred vojnou bolo 55
 murovaných domkov. Toho času (v 1948) 283 murovaných a
 niekoľko ďalších rozostavaných. Pritom je treba poznamenať,
 že výstavba jakuban sa začala od r. 1960, lebo do toho času
 výstavba nebola povolená, nakoľko sa uvažovalo o výstavbe
 v rámci okruhu Prvý murovaný dom v obci mal Rybovici - Kasiin
 učie obchodu - družstvo, ktorým bol kamenný a pripomínal
 skôr kôlnu. Preto aj menovaný Rybovici bol tiež murovaný z múry.
 Dnes na jeho mieste bol v 1947 postavený kamenný poschodový
 dom. Zmeny kamenné aj vzhľad stavby jednotlivých domkov.
 V prvej rubele výstavby (okolo r. 1960) sa stavali domy sá-
 rnono za dlhku porostavajúce z 3. rubele. V 1962-69 to boli
 už štvorcové stavby (prizemie s pivnicou pod budovou), ktoré
 v šírke boli 1 m až 1,5 m, na krovu železky sú z kameňa,
 domy z toho. Po v. 1970 začínajú vzhľadom umiernenosť ok-
 rezu pivnice aj letné kuchyne, ktoré sa menili postupne na
 obytné miestnosti, takže ľudia tam mali len sena, ale v spia-
 ťoch miestnosti budovy sú vau obdobou a zväčša sú iba
 pri návšteve, alebo dovolky, prípadne v letnom čase. Pivnicové
 miestnosti (obyčajne sú 1, ale 2 izby majú malé okna a
 dost nízko poväty). Od v. 1970 sa ako stavbný materiál pou-
 žívajú boarmice zo škvarcobetonu. Budovy má 2-3 izby, ku-
 chyn, spaly a kúpeľku. Postupne si občania rozvídajú vo-
 lody a to na terling, alebo spádový WC v budove nie je,
 ale má sa urobiť kanalizačný odpad. Prvý vodovod
 v obci mal okrem školy stáť Bielovochy, ako spádový.
 Začal to po v. 1960 sa začína výstavba murovaných domkov,
 po v. 1947 sa tento problém nútil odpradáťom celých hospo-

ľavých úradov po občasoch, ktorí oplovili do ZSSR. Utkane sa do ZSSR vysťahovalo 150 rodín, ktorí sa usadili najmä v Krasnojarskej oblasti USSR. Bolo to asi šesť tisíc. Tu odpovedajú na úroveň ľavých rodín a prítomnosťou veľkého a potom občana rovnaké sa postihnúť.

Pre regióny, ktoré majú iné meno malo veľký význam rozvoj elektriny v 1955. Elektrifikácia prebiehala tu veľmi rýchlo, hovorí kladne len starí ľudia, ktorí videli a nej pochopili ale nepodupne, keď sa presvedčili o výhodách používania elektriny, tak sa z toho radosť a to na vlastnú radosť. Dnes vďaka elektrine je v obci veľa televízorov, rádiov, práčov, a iné elektrické spotrebiče.

V rozvoji priemyslu nachádzajú občania aj pracovné príležitosti. Do r. 1945 mnoho chlapov, ak aj žien odchádzajú na prácu do Čech a to hlavne po skončení jesenných prác až do jari. Niektorí nachádzajú prácu na Slovensku a to v Podbrezovej, Mikuláši, Konecovi (VŠ), Piešťoch, Poprade a v iných priemyselných mestách. Rozvojom priemyslu aj v okolitých mestách, začali občania pracovať začínajú v Hrnčičovom a to muži ako robotníci na stavbe a ženy ako spracovateľky, ďalej v Štrútkarovi, vo výrobnom krajčiarstvom družstve, agr. družstve, pozemných družstvách a inde. Dobrym zdrojom ziskov sa stalo párenie krav a hovadičiek dobytka vďaka TRD v celom okolí nášho okresu. Menšie, dokonca odchádzajú aj do iných okresov. Preto by aj nie keď na jeden rok muži sa činnosť zarobujú 40-50 tisíc. Stalo sa tradíciou ľavých, že kto chce postaviť si dom a ne-mal peniazí, išiel do družstva TRD ako pastier a za mesiac ko pokor sa ukázal výsledok jeho práce - pekný muckový dom. Myslí, že v tento moment kladne odpovedá na myšlienku ľudí pri socializácii dediny. TRD nebolo v čase týchto stránok ale podniky s dobrými možnosťami ziskov. To je dobrý výsledok socialistického poľnohospodárstva.

V niektorých pohľadoch je ľuďom vidieť v ľuďoch, ktorí v minulosti
k pivovaru k prácu, ktorý bol už dávno v minulosti
Kladom bolo práve je, že jakubáci opozdávajú život na
TRD mnohí občania ako súkromne hospodárstvu, ktorí
na TRD nedávali, ale to čo na TRD pracovali im, mohli
budeme konkrétnym výsledkom vyvolať. Keď každý
svoj pracovník dostal plat a naturalie voštie, ako ke-
daj, napríklad zresta o deti, (myslím na roky 1970-79)
a to nie je dôkaz, ktorý nepotrebuje argument. Súkromne
hospodárstvu roľníci už stracajú záujem o prácu. Preto
mnoho ovocí pôdy ostáva ležať ukrom. Mnohí idú prácu
ale ako roľníci v činy sú doma na polnohospodárstve.
Neviemu sa, ani chovu dobytku a tak súkromne roľní-
ctvo stráca svoju hlavnú úlohu - zdroj obživy. Súkromne
roľníctvo je na úroveň školských detí. V jeseňom
a jarnom období sú vyučované na prácu doma. Dôchádz-
ka do školy je taká, čo má vplyv na kvalitu vedomostí
učiv. V dôsledku toho deti nemajú záujem o vyššie vede-
banie. Na dokaz pri takom počte obyvateľstva je v jaku-
banoch veľmi málo absolventov vysokých škôl a to veľmi
pre súkromne poľnohospodárstvo, lebo deti mohli ísť stu-
dovať, ale rodičia im v tom bránili. Väčšinou odchádzajú
ju do únorových škôl, kde je túžba rýchlo pracovať a
byť nezávislý.

Kultúrna činnosť

V tom čase kultúrna činnosť pokračuje a nacvka
kultúrnych programov školskej mládeže, s ktorými sa
pravidelne predstavenie na porých hlavných poriad-
ných a obci. Vystúpenie predvieda sa v kinorale je
to dom bývaly cirkevné školy, ktorý slúži pre všetky
V tejto budove sa hra a filmové predstavenie pravidelne
v stredu a v nedeľu. Okrem toho sa tu konajú aj literárne
zájazdy, smelky a veľké sújny schôdze a iné podujatia.

Thrustnosť pre svoju veľkú úroveň, nepotlačuje, preto praxou získala
a opracovanie sa domáceho obľavy: na každý spôsob postave-
nia nového kultúrneho domu. V roku 1978 sa o tom veľmi
ľavo diskutovalo pri každej príležitosti a aj ONV dalo prísľub
o započatí a vyštartovaní, ktorá sa mala započat' v june 1979
Z radov občanov boli prijaté aj sociálne záujmy na dobrovoľne
odpracovanie brigádnických hodín pri vyštartovaní kultúrneho
domu. Táto skutočnosť o vyštartovaní započat', akási čas.
Toto časť stary škola kultúrneho domu je vyštartovaný a harmonie pre-
to malá dostáva plnú a dlhú realizáciu ako 2 roky. Naktu-
dy sa malá sú pomerne veľké, preto sa na tento dom veľmi
doplaca. Vymy a kina, no radšej záber a smých pred-
zabí ani zdaléka nekryjú vyštartky na malú, nehorozac
o ostatných vyštartkoch na udržbu.

Veľký čas mládeže v hostenci, ktorý vtedy časom mal
šikovný a gulčičkový stôl Texas (v. 1978) je tu už iba
alkohol a ten sa ponúva o x násom množstve. Je smutné,
ke chodí tu veľa mládeže od 15 rokov. Dokonca po chodbe
sa nebiť školoprovinní mládeže až do 10 hodiny ráno.
Mládeže patrí naša budúcnosť, ale rozhodne nie v kríme,
preto už by sa mali zamyslieť zodpovední pracovníci kedy
začnú o vyštartovaní nového kultúrneho domu. Hostenci je
umiestnený v spoločný budove s potračinami. Je to pochodo-
vá budova, ktorá bola postavená v 1966.

JEDNOTA spotrebné družstvo

Zastované sa dľa cestou JEDNOTY, ktorá má v Jakubancích
3 predajne potravín, 1 hostenci a 1 zelovce. Jedna predajňa
potravín je umiestnená už v spomínaný nový budove, zatiaľ
v bývalom družstve a jedna v kašeli v podnájme Zelovce
je v drevenom domku pri kostole, ktorý je vlastným stredom
Hrachana. Zelovce bol daný do prevádzky v lete 1974 roku.
V Jakubancích je organizácia JEDNOTY, predsedom ktorý je Ján
Kytarič, miestny občan a učiteľ. Organizácia má už 420
členov. Táto organizácia má značný podiel na kultúre mlá-

dlia. Súčasťou predsedu J. Ryboviča boli zakúpené hudobné nástroje, ktoré mali slúžiť na to, aby každý kto, má záujem o hudbu, mohol sa naučiť hrať. Kultúrne sa živil a tým pomohol ešte ďalšie fakultaty, nemali totiž hudbu ako záujem, ktorá na modernizáciu už vôbec nepostáčovala. Táto sa navyše hudobný skupiny sa zvykli zdieľať. Ján Gáča sa spája so J. Rybovičom. V priebehu roka bolo skupina už navyše vypracovala, hrala na zabavach. Byť to bol občiansky múzeum, ktoré úplne odstavil. Nebol splnený ten hlavný cieľ - vykonať talentovaný hudobníkov, lebo zakladajúcim členom skupla vyškolo štáta a stal sa z nich parobkov, podnikateľov, ktorí venovali medzi nimi a J. Rybovičom ako pred, toľko štátny, ktoré okamžite rozpad gitarovej skupiny. Tento rozpad bol spôsobený tým, že Ján Kolečák odišiel študovať na gymnázium, Ján Mraz odišiel na základnú vojenskú službu, Ján Hudík sa oženil a prestal mať o túto prácu záujem. Hudobné nástroje boli zakúpené v hodnote 26.000 Kč, ktorú poskytl okrem predstavenstva Jednoty. To 1. gitaru solo, 1 kontrabas a 1 kontrabas, ďalej prísľužiarstvo (komplet) bubnov, 2 reportážky a 1 xonlovač s mikrofonom bez stojana. Neskôr boli zakúpené aj 2 stojany a mikrofón a harmonika. K 1978 sú fakultaty opäť bez hudobníkov.

ŠPORT

Šport nie je veľmi rozvíjaný. Do roku 1968 dobre pracovali organizácia telovýchovy pod názvom Sokol fakultaty, ktorá organizovala svoju činnosť na futbal a stolný tenis. Stolný tenis sa odráhal a možno povedať, že našiel svojich mladých nasledovníkov a vedov školskej mládeže. Tá mužov hrali spoiatku len učiteľia neskôr aj chlapci z fakultaty, ktorí sa v tomto športe zaujímali a zdokonaľovali na učňovských školách. K 1978 sú to predovšetkým fakultatní chlapci, ktorí sa zúčastňujú aj okrem mládeže. Futbal v 1968, zanikol, pretože futbalové ihrisko opotrebovaný - štadióny bolo dané do výstavby.

núťovské bytovik, ako náhoda malo byť postavené nové školské na mieste bývalej fakulty a to na kamene za Rybníčkami (školcom). Toto sa začalo aj robiť, ale v ďalšej práci sa nepokračuje, keď jeho zmlouva bola ponúkná zväčša finančnou čiastkou, za ktorú bol navrhnutý štát. Ten bol budovcom zverovaný fakultárskim mládež' márne sa dožaduje jeho pokračovania a dokončenia. A tak fakulta je vďaka budúcnosti k 1977/78, sa začal hrať aj volejbal. Jedna družstva obkru-
 100 hrálo okresní súťaž.

Kto mal svoj v obci:

1. Radiopríjemník na dynamo - Mikuláš Compel, obyvateľ Medos ploty.
2. Ruční mlátičky - Jozef Fleček (Boudček) od r. 1920
3. Strojná mlátička - Jozef Rybovič (Bocobai)
4. Elektrická práčka - Ján Mráz č. 277 (na pôv. skladišti)
5. Auto - Ján Jakubianek
6. Televízor - Ján Dytiek
7. Vozovod - Jozef Bielovický
8. Rolnícke kurenie - Peter Burešák (vprot. škole)

PREHLAD O OBYVATEĽSTVE

- r. 1950 : 1667 obyvateľov
 1961 : 1781 - " -
 k 1.10.1970 : 2215 - " - ubytok bol 20%
 z celkového počtu bolo 911 do 17 rokov a 1304 nad 17r.
 k 1.1.1970 : 2186 obyvateľov z toho bolo 834 do 17 rokov a 1352 do nad 17r.

Výstavba po r. 1945 (mimo súkromných domkov)

k. 1951 bola postavená nová škola (vlasť) v hodnote 2 mil. Kčs
 1970 bol prepracovaný kultúrny dom v hodnote 150.200 Kčs. V r. 1966
 vystavba pohostinstva a predajne stala 650.000 Kčs. V tom istom
 roku bol postavený most cez fakultársku do N. ústie v hod-
 note 450.000 Kčs. k. 1971 bol dokončený a prepracovaný v hodnote
 4,5 mil. Kčs.

- R. 1970 bol opravený pivovar, sklad náklady činili 14 000 Kčs
- R. 1972 bola dani do užívania novopostavené bytovky v hodnote 2 243 600 Kčs
- R. 1971 bol odklonený ponník padlých v l. a z. ročiny v ožne
- R. 1971 prevedla sa opatva obecného rozhlasu Hodnota 127 595 Kčs
 Do toho času sa používal bubon. Do vystavby mu je zapo-
 čítaná práca pri výkope a betonovaní jam, práce bola
 prevedená v rozpočte. Práca opatva bola v 1956 v hodn. 55 828 Kčs
- R. 1970 bolo prevedenie rozpočtové oploenie cintorína. Náklady
 (meno práce) na oploenie činili 249 913 Kčs. Rozpočtové
 bolo odpracovaných 6 242 hodín. V tom istom roku sa
 prevedlo aj oploenie okolo kultúrneho domu a cesty.
 R. 1970 bol opravený kci MNV, náklady činili 24 000 Kčs
- R. 1968 bolo prevedenie oploenie (kvalitného) futbalového ihriska na
 mieste terajších áil. Výlomky v hodn. 27 670 Kčs
- R. 1969 bola postavená mašina v hodnote 8 375 Kčs
- R. 1971 bola prevedená čiastočná úprava radnej cesty od Ba-
 kova okolo Šucky (Hlavica) po faru Klámen. Za pod-
 klad boli navrhnuté z cintorína. Hodnota prác 39 880 Kčs
 V tom istom roku bolo prevedenie oploenie okolo ponníka
 padlých v hodnote 15 480 Kčs
- R. 1972 sa prevedla v akcii z reguláciou potôčika od cintorína
 rozpočtové. Náklady na vyhltenie potôčika a betonov
 branne boli 384 000 Kčs. Rozpočtové bolo vykonaná
 práca za 115 000 Kčs
- R. 1973 bol prevedený náter oploenia na cintoríne v rozpočte.
 Práca stala 17 280 Kčs. V tom istom roku sa prevedel náter
 okolo ponníka padlých, výdavky činili 3 456 Kčs a
 okolo kova 1550 Kčs. Úprava parku pri kci stala
 15 300 Kčs. SZL odpracoval 556 kci. Náter okolo ZDŠ
 stál 4320 Kčs
- R. 1967 bol dany do užívania novopostavený mól na Duplečovej
 kci. Práca činila 374 500 Kčs
- R. 1972 sa prevedla sa úprava Popoveho jarôčka v rozpočte.
 Náklady na materiál činili 171 000 Kčs. V tom istom
 98 odpracoval rozpočtové Hlavica, l. j. 51 310 Kčs

Do 1978/79 bola dokončená správa jarka v Mirovsko škole Muzajšine
(Školare) a Beškya (Karamyja) v hodnote 400 000 Kčs.
R. 1976 sa započalo s výstavbou televízneho zariadenia na Didenoch.
V tomto roku začlenené podniky a na j. 1977 bol doň
zabraný a akčný. V tomto zariadení pracuje Katedra komunikačnej
technológie. Práca sa pokračuje. R. 1976 bola urobena, že cel-
ných uličiek, asfaltové cesty. Kým práca sa vykonávala, vyhladená
400 000 Kčs.

Rok 1978

Vstúpil do nového roku pánomiel pre mladých občanov nový
život. Jarkubany sa známe ako súkromne hospodárcau podnik
Kadimel čas, keď myslíme ľudí pokračovať nabolko, že bolo pok-
ratni a, v našej oči prístup specializácii poľnohospodárstva. V sa-
ktor mladých sa objavali filary, že niekto robil doma na poliach,
nech sa predtým stali. To zase na väčšiu prácu nastáubi ani
niekoľko stla polia obhospodarovat, lebo nebolo im to potrebné.
Keď každý občan, ktorý dovŕnil potrebný vek pre splnenie náde-
ku na starobný dôchodok dostane najmenej 600 Kčs, čo má pos-
lánuje na životy. Preto pole čoraz menší sa stále a pone-
chavali na lúky, alebo pasienku. Také hospodárstvo nepre-
jalo ani súkromne hospodárcau podnikov, ani štátu. Preto
Preto v snahe pomôcť týmto ľuďom rozhodlo sa v zálož-
nom TRD. Prvé kroky boli urobene už v 1977. Je pravdou, že
rolníci, ktorí prešli celý život v tejto práci pripravovali
kupne a podpisni prihlášky, ale rozhodne to neboli roky, keď
sa so socializáciou v štáte začínalo. Vymedzením občanov
zabránilo hie nástliv na dobrovoľnom rozhodnutí každého
zodpoveda. **20 januára 1978** bolo založené TRD. Toho dňa
sa uskutočnila ustanovujúca schôdka, na ktorej bolo púťom-
ných 14 členov a predstaviteľov z ONV. Novozaložení TRD boli
bolo endovane ako samostatne hospodárcau jednotka, v sku-
točnosti boli priradené k TRD v Novy Libarce so sídlom
v Novy Libarce. Jediny zastupcom, ktorý sa aktívne podieľa
na práci v TRD bol Mikuláš Gazdy ako zodpoveda. Býly

ako členovia pravidelne pracovali život a
 členovia v práci v TRD naprejali výujem, preto tak ako
 v nemeckom nášte si nám v zavodoch a podnikoch v Sta-
 rey žubovne je treba povedať, že ty ti, čo nepodpisali nemali
 proti založeniu namietky, takže pri zakladaní nevenikli
 nijake rozpor. Škódea mala slávnostný čas. Zo začiat-
 ku členovia akoby sa nechceli ukázať, že podpísali pred-
 volajúmy, ale postupne sa rozhodli a tak na schodze boli
 všetci členovia. To oficiálny čas bol predvšetkým kultúrny prog-
 ram, ktorý popočuli žiaci ŽDŠ a mládež Keičan, pri dozornom
 zreteľ Jednoty a jakubansk. Program naviedli s učiteľmi Ján
 Gašon, Michal Kundlí, Kľefan Křtovic a Helena Kurdtlová. Na
 záver bola laická zábava. Bozornost si zasluhuje pieseň,
 ktorá bola složená M. Kundlím s následovným textom:
 1) Žijú sme ja všetky jak jedna rodina, bo TRD zakladal i naša
 dedina. 2) Po celom okrese budú dobrí krasuli, ale v jakubanskoch
 družstev zakladajú. 3) Nebudeme tu tak ľahko zabit, bo nas
 budú bratry na poli vovať. 4) Na poli vovať a slapy polní pou-
 žijúť komu namu, jaka radost žito. 5) Čaudili by nám naši
 zradcové keby om krali što je u nás nové. 6) Kelko ja mužik om
 nalezajdu, žibz om mohli dašto zaočít. 7) Pizoko daleko na klu-
 bom chodili, žibz mozi daly di sáinli. 8) Prda pomínata sa-
 diti uvellika, bo nám nětokač am Amerika. 9) Lude porizajut
 što budeme zabit, ked sme ja rozhodli do družstva stupiti. 10) I nate
 ja lude dobu památali, isci kom ja naš družstev zakladati.
 11) Roboty budú dob pro chlopov i pany, chci by ja roboty aji na dvo-
 rince. 12) Što sme zamískali, treba dočkáti, žibz nám začato
 selo pichotati. 13) Vělačny február, tak my ošlavime, ked u našim
 selu družstev vyhlusime. 14) Ked na našem poli křeno pokonime ta
 slava se a nebo usjeme. 15) V januaru tomu je 33 rokov, ked
 nas obklivati neme v každych tokov. 16) Potom, nedýšel čas i nej-
 kvaše chodla, ked Keava armija nás ošlobdila. 17) Ja tobo my
 chceme ja podátovat a u našim družstev čistni pracovat.
 I práci TRD va napočalo bud v jarnom období

18. marca vznikol prvý výskyt horúch počiav. Bolo to v sobotu
o 15³⁰ hodine a to u starých Gondovcov (Chobara). Väčšina vznikol
nedopatrným presťahovaním občanov, ktorý mohol mať trapičku
nasledky chodvaje maničku na výšne 30 roční. Manička
bola nemocná, a keďže sme nechádzala a jej manička nie dala
súce zaspať. Kašľala, išiel z horúceho mladého Mikuláš
Kabrami, ktorý počiar zbadal a utekal k domu, ktorý bol
zblat v plamienoch. Vyrazil okno, otvoril dvere a zo sednom vy-
mšiel cez horiacu úž dvere von. Tym ich zachoval od istej
smrti, lebo medzi tym prebehli iní ľudia, ale nik nechal
stoknu vyjsť do horiaceho domu. Dovo aj napriek zasahu
poisťovníkov zo Hruzy, Lútorne, Kory Lútorne, Koláčkova a Jaku-
ben chcel aj s vnútorným zariadením.

15. apríla posielal faxer na faxu, lebo od 1. 1968 je národnosti
nesprávne učebný ustanovený na bohoslužbu, chodili ľuďmi
občianov s iných dedín Tym faxerom bol Fedor (Buger).

20. júla bol počiar u Stachy (Stokla), v dome býval Emil Hubala
ktorého vlastný malolletý chlapec pri hre so papalčkami zapá-
lil stodolu. Táto aj maďarskí choroba. Väčšina počiaru domov
nebol nikto ten, slávna nemocná babka chlapec.

Od janu do janu premdla pánovníkova sprava v St. Lútorne pohy-
bil Stachy kostola. Hlavný pletch bol z obruby dala a Stachy bola
pokryta medovým pletchom.

V prebehnu roka sa previedala úprava Gopového zavčku a
po vnútorne. Táto práca nebola ešte dokončená.

Úmrtia narodených a zomretých:

Čelkom sa narodilo 43 detí. Zomrelo 24, z toho 3 do 14 rokov
(do 1 roka) a 19 starých.

Od 1. janu do 31. dec bolo narodených 15 slobanov.

Počiarie.

Prváne bolo udelené a slávné dňové. Do 15. marca bola
nepretržite prana so snehom. Od 21. marca už slávn, sneh ušiel,
ale s novu mracy. Co ten bolo pekne a dool lenlo 18.22 + 10°C. Od
10. apríla napadal opat sneh v noci, ktorý ani 3 dni neustál
ani cez dňa.

Podomou porokrádali ale ten o sedome ale z polia a hoi cisiel ai
28 aprila. Maj bol velmi dazdivy. Tak mna bca pasobacky city
miesiac prišlo do spôsobilo oneskonomie jarnej prac v poliar
hospodarstve. Celto zamuky sa sadili po 1. júni. Priemerná
teplota denná bola 11,7°C najvyššia 13,6°C a najnižšia 8,6°C
Ten 5 dni bolo pekne ale v noci bol mraz
7. júna: 5 dni jasno ochlad, 6 dni polopasno. 14 dni oblačno. 8 dni
polioblačno a 11 dni prišlo. Ale muselo pekne bolo iba po 4
dni v mesiaci. Jul bol veľka priemerny na pekne počasie.
8. máe lepší než ani august. Pekny bol september, ktorý sa
ka koncu tie zhojnil. Október bol porovnany kutyjme mlha
na v marcom, takie priroda bol od inovate ako v june.
Zato na horach bolo krásne teplé počasie, lebo muso v
mlha bola len v dolinách. Na horách koncom oktobra v
záverečnom novembra sa mohol človek opalovať. Prvy sneh
prišiel 28. novembra, ale ten už nevyšiel. Začala taká mrazi-
va cima. Teplota sa pohybovala vočiinou okolo 10-13°C pod
nulou.

Oslavý 1. mája

Okrem školskej mládeže boli prvýkrát na TRD Jakubany 101
25 členov a to len tie, ktorí pracovali z jara na TRD. Sú
stena boli na vojenskej lize a svoje podniky kde pracovali
celkom prišlo z Jakubany 3 autobusy plne.

Veľigden (smaltes jara) bol veľmi smutny, lebo kaž-
dy den bol pohreb, puto lidia, nehodili v bielom ako je zvy-
kom, ale v žltom. Nebola to, riadna náhara, ale akosť
okolnosti normalna smut. Hodno je spomenut veľkú tragi-
du 20. júna 1958, keď v podnapitom stavu, radil auto toho
sam byranca v Jakubany maniel učitelky ZDS Fajdala J.
V aute bolo vojaka Bačlovských, ktorý bol na dovolenke a
sojz 3 deti (die, niekoľko ročné). Menovaný narazil na
ratičker nábci 11. júna do lize a umrel vojaka aj
sojz 2 deti. Zetor dieťa aj on vplli z toho so vzmenim.

v menšom množstve, lebo chov je zameraný na
sukropičnosť a bývali sukrorní hospodári
a roľníci pôdu nemajú len ako zahumicaty
na ktorých sadiť semienky. Väčš domá chov
sajú osipanci, tiež asi 5. chovateľská kolónia
JRD sa venuje predovšetkým chovu dobytku.
Pre tento účel je zameraná väčšia časť poľno-
hospodárskych prác.

Rastlinná
výroba

Pestuje sa rž, na niektorých lepiších miestach
pšenica, kukurica, ovos, jačmeň, semiačky
sukrorné a repu. Veľmi málo až to len
sukrorné sa pestuje zelenina (mrkva, petr-
šlen, šalata a lina a kapusta). Kapustu
nepěstujú, lebo nemajú kde sadiť, alebo len
ten, kto má kde, preto na zimu súto kúp-
ujú. Niekedy keď bolo sukrorné hospodárstvo,
tak nebolo gardu, ktorý by nechal poradiť
kapustu a to dosť v značnom množstve.

Vzhľadom na to, že ide o mládež (voj-
novci) družstvo tak rastlinná výroba ešte
neplníva predpísané úlohy. JRD má na
takej rozlohu poľa ešte slabý strojový park.

Obživovanie
medví

V roku 1978 ale hlavne v 1979 boli takmer
na všetkých dostupných miestach rozprané me-
dve. Poľe zomreli, voj. vojak. Mali, uctie pa-
rky poľa zostali ako pamiatka iba na
niektorých neprístupných miestach.

Obživa v Jakutskoch takmer nič lebo
to, čo je tak, môžeme hovoriť o pamedobitel-
nom množstve. Tiež ani nie kde pestovať.
Obživa nemajú vože záhrady, lebo domy
sú nahustené. Často nie kde ani selen-
nu pre svoju potrebu vypestovať.

Chov
včiel

Včely chovajú v Jakutskoch: Rybčoni (včelár),
Zilka (preds. H.N.), Kamenik (riad. školy)
a I. Kurovnik (včelár).

Ukrytých odpadů
Tento se prováděl, že cestou kádrov v 522
bych sádkami, který, který, který, který a který
rástliny
vykupují lemych plodů

Vykupují se vřky ale za morání někdy dříve
pokleslů Daley a vykupují číselněky, kterých je
se těle měly, lebo vřky, kterých je mány
užívány ako kedyn keď bol najekrom čí-
sinnou vřkromníkovi vřdy sa ľubky používajú
kosti, pade sa kraj, bod a to vřky vřky
to na rad, inčímtoke, křmny aj matín.
Přto plodiny akoby sa obracali v brav, kto-
na ich part, "křkřky"

Šlačka, Q

V jinu bolo pistené an to ochorení na
šlačku toto o iný druh infekčný šlačky.
Postihnutí boli hlavně deti a ani s dospělých
Děti boli hromadně odvíceni a léčeni asi
3-4 týdně v Popradě, Lúčaně a Přívově.
Přívově me se známe.

Oprava střechy na kostole

Od rája do konca októbra bola pre-
vedená oprava střechy. Starý plech pozinkovaný
bol, sňatý a nahradený medeným plechom.
Výdavky boli hrazení väčšy částy Pamiatk-
ovým ústavom, ale mlté s príspevkov občanov.
Ostatná nepokrytá kopula vřky, bola pre-
vedená omielka křtola bucolatogyn, opravom
Přívově prevadech mřvári s novy Láboně,
Uřka přívově na křtola bola dobrovolně
podľa vlastněho uvěření vřkybrala sa
od 50 Kčs po 1000 Kčs na manželky s
sacóna, přímě na JKD vřky, přímě
vřky. V jinu přívově bolo vřky přímě
lěmě, které sa stalo manželom, vřky.

Omielka
křtola

Popov parky

na tomto parku od ústupu na do Popovského
parku se pracovalo 2 roky. Práci se prováděla
a byla poskytnuta byla provedení regulace a
obklad obklad zakopit H.N.V. a práce prováděla
si oficiálně zadáno

Věstník
aut

Věstník se zlepšování životních podmínek
vážně počít vlastníkem obilných
aut. Počet k 30. dec. 1959 je 23

Věstník
kareme

aj životy se stále zlepšuje. Hlavně se
nově domy podla velikých závd kulturněko
bydlení. V starých domcích se 70 roků kupet-
ky, ale zavazovací aj vstřední kareme. 5-
ho čast ho má 15 občanov

Školní
vedení

Socializma dělní má velký vplyv aj na
vedelacostni úroveň občanov. Vidia, že hlav-
ným zdrojom úrodnosti nie je nikrom ná-
poda, ale počom, vedelanie, schopnosť uplat-
nit sa na klimatickock pracovisku. To má
si vedcov pomáhat deť do škôl. Toho času
je 64 absolventov stredných škôl s matu-
ritou a 15 s vysokoskolským vedelanie
Tento počet vzrástol v posledných 10 rokoch,
lebo má len (po) pred r. 1945, ale ani po
r. 1945 v dôsledku mikromného hospodárenia
v školách nemali zariadenia pausom. Je treba
povedať, že vzhľadom na počet obyvateľov
je vedelacostni úroveň veľmi nízka

Autobusové spoje

Celkom premáva 16 spojov pravidelne, čo
je asi každú hodinu a 12 minút. Okrem
toho autobusy majú svoje mimoriadne spo-
je, ktorými odchádzajú do práce na Ťst.
bydlištia.

Podniková
práca

Toho času mášiel hospodárstvo viedla
sa v r. 1955. Bolo to puzmy od obyvateľov
za mládežky cirkulácie, ktoré odvídzeli
na H.N.V. Potom bola povolená podniková

vyžito pracovalo sa 25 chlebov a počiny podnik
ktož ročne výnosy boli asi 180.000 čs. poskane
plnace sa zakúpilo nákladné auto, masalke
sličkas, ktoré sa vyvíjajú vo práci na zvlášť
samej čtu. Am v 1970 bola táto „podniková vy-
roba rozšírená“

Odkov Slávi

Pravda 32 ks Počiarnik 25 ks Čiča 4 ks
Vychodiarov normy 15 ks Imena 4 ks Kolnícke
normy 8 ks Šport 1 kus, Rude právo 4 kusy
Škola odoteru školáci časopisy, ktoré sa
do uvedených počtov nepočítajú

Dochodky

Veľkú starostlivosť vyžadujú tiež oš-
čiarov chorých, invalidov, starých oščiarov a
maternekej podpory.

Mesečne dostávajú vdovské, invalidné
a starobné 305 oščiarov v hodnote 260 595 Kčs
a maternekej v počte 58 žien v hodnote 15 370 Kčs

rok 1980 - 1984

O práci MNV

Keďže používame slová, že obec je
taká, aké je MNV. Keď máme potierat na
našu obec čo únosí MNV, musíme po-
vedat, že táto práca nikdy ľahká.
Inakto urobil našu obec krajšiu sa, ste-
lavala s mnohými náhľadami jednako
po strany oščiarov, ktorých úny rozš-
rozu sa slovom a bez matke pos-
tanej neplaca si svoje služby tak,
ako im ukladajú nemeromú prácu
MNV pre plnú úplnú prácu
Čiže oščiarov pre pomoc MV
neraz znamená ristiť si myšlienku

ľuď a premení ho v konkrétnu prácu. Preto je potrebná väčšia spolupráca poslancov s občanmi voľného občianskeho združenia. Poslanci v ľubovoľnej miere zodpovedajú za prácu predsedu, podpredsedu, tajomníka a prípadne úradníka.

Na úroveň MNO v minulosti vplyvali časte zmeny vo funkcii tajomníka, ktorý bol na prvý úväzok väčšinou to boli občania mimo Jakubčan. Predsedov, ktorí pracovali len na ústavný úväzok vykonávali na iných občanoch. Z nich najviac práce pre obec vykonával tohto času neboli Adolf Jakubčiansky. Ostatní podpredsedovia vplyvali zakomunikovať s prácou ostatných poslancov.

Chytrou tohto, že sme nemali tajomníkov pre svoju obec bola sa skutočnosť, že bolo málo ľudí, ktorí majú stredoškolské, alebo vyššieškolské vzdelanie, teda nebolo schopných ľudí pre túto funkciu.

Obrat k lepšiemu

nastal v 1981 t.j. po voľbách do MNO. Funkciu podpredsedu vykonáva Ján Jakubčiansky a tajomníka Katarína Kucronáková ako prvá žena vtedajšie od vzniku MNO. Ovídzoja pracujú

Nový předseda

na ústřední úroveň a má vstoupit v Jakubany. U každé roční schůzky jsou několikrát, ale už práce mohou hodnotit velmi kladně. Kromě toho se užel dobře funkce Josef Dufala, který v Jakubany, který vykonává předsedu. Funkci přebíral v roce 1984 v. po odvolání Františka Růna, který tuto funkci předsedu vykonával od v. 1981. Menovaný byl odvolán v důsledku častých onemocnění. Přehledem, že předseda od v. 1981 je plně platný.

Všichni tři mají úplné středníšk. šk. vzdělání, maturitu a dobré organizační schopnosti. Je to brigáda, do které občas vstoupí i řádní. Mnozí je napravo. Většina z nich je v oboru naměřena, Jakubany se nimi připravují.

Ostatní pracovníci MNU

Dalšími pracovníky MNU jsou uviděny Anna Galáňová a Terézie Špišková. Vedoucí a ekonomkou dočasně pověřena je Marie Šmolková.

Charakteristika občanů.

Jakubany jsou lidé otevření. Když se nově, je na vidění, se na jazyku. Jsou velmi pracovití. Dobře se osvědčují na každém pracovišti a to každý podle svých schopností, vzdělání, odbornosti v daném vykonávaném práci.

Nová generace má užkon i celkem myšlené, ale mají starší poklidně.

Keď sa inak ani nemôže byť. Našu rodinu
prešli celý svoj život na horách pu-
pasení kráv a oviec. Dali sa znovu-
do ten rojnu súkromnému hospoda-
reniu. Dľa sa podívali svoj vlastný
manier ne bez možnosti súkromného ma-
jku sa juť, neďa. To všem vyplývalo
z toho, že v Jakubovoch vyjít, pachtokov,
močnosť okrem leva, kde sa ramiest-
nawali ramiestov eklaču ako seconni
robotníu a drevorubáciu nebolo. Preto
mali strach v prácu a chliet. Tento
nárok sa postupne zmenil. Hlavne po
v. 1948 keď bolo v oči pachtien TRD.

Zmena
v myslení
otčanov

Otčania sa stále viac presvedčovali,
že TRD vyprodukuje viac ako doteraz,
oni počas súkromného hospodárenia.
Mladí po skončení školy sa ramiestnali
v Harej Lútovní, prípadne v okrese
ke aj ramiest okrem a to podľa toho,
ako si ich odbornosť vyžadovala. Pred-
na generácii od 45-60 rokov, ktorí ne-
mali ukončené štá pachtadne vedelani
pracujú ako robotníci na stavbách,
na TRD a jeny ako upratovači v Ha-
rej Lútovní.

Rodina si po v. 1948 ráunaju uo-
dmoral, že ich deti sú už na pôlat-
hospodárstve nepotrební, pretože tých
pau pozemkov ktoré im ostali sly-
čajne medzi domami v oči a pa
steru mimo výmery TRD stali
si ako pachtovníky obrobí sami,

Zaujímá
v školách

alebo sa pomoci detí po ich pracovných dňoch. Preto
každý z občanov má snahu dať svoje
dieťa ďalej sa učí po skončení povinnej
školskej dochádzky. Väčšina snaha je
dosťat ich do odbornej školy s matura-
tívou. Dievčatá študujú najmä na
strednej ekonomicko-škole, stavebnej,
pedagogickej pre materské školy, učea-
votnej, alebo iných stredných školách
s maturitou. Ostatné dievčatá sa
ochodňujú - predovšetkým, krajinky, ale
tiež na poľnohospodárskych učilištiach.

Chlapci majú zaujímavú väčšinou
o odborne učilištiach s profesoriou kuchar-
-ciašnik, vodoinštalátor, stolar, auto-
mechanik a podobne iné.

Snahou je učiť školu skončiť
školu, a parabať peniaze.

O gymnáziu je slabší záujem,
lebo má je veľký záujem v vysokej
škole. Ak sa páchajú vchodmi študovať
na vysokú školu, tak je to obvyčajne na
pedagogickej fakulte. Iný smer školu
Ing. J. Kiliak stavebnú, ktorú študuje tiež
zahral prva žena z fakulty Anna
Galašová pod Cigákova. Na vysokú dop-
ravnú chodí J. Krajník.

Celkovo je treba konštatovať, že vyso-
kškoláckych absolventov v obci je málo
(vzhľadom k počtu obyvateľov).

Doplnak je

1. inžinier - stavebník
2. " - stavebník
3. učiteľka
2. právnik
1. lekár

Výstavba.

Rodinné domky sa stavajú väčšinou v Carinke na voľných nezastavaných pozemkoch. Táto výstavba je bez staveb-
ného povolenia (na čierny), lebo pôvod-
ne pre Carinku bol vypracovaný plán
pre "sídliisko Carinky", ale tento obča-
nia svojimi poruškami. Pošli to obča-
nia, ktorí mali v tomto priestore viac
voľných pozemkov a mali strach, že sa
im odobrujú a prideli ako každému iné-
mu žiadateľovi o stavebný pozemok por-
naku výmeru. Preto tieto voľné pozem-
ky, ktoré nemali v jednom mieste pa-
čali medzi sebou vymieňať a prevádzali
výstavbu rodinných domkov. Tí sa
páčali stavať preto, že mali jediny
pozemok na výstavbu a mali strach,
že aj s tým prídely, že ho prideli iným
stavebníkom. Tak sa stavali a ešte
stavajú domky kačity podľa vlastných
(nie) uvoľnených, vlastných ale často ne-
vhodných plánov. Títo občania sú po-
kutovaní sumou od 5-10 000 Kčs, ale
im akoby na tom, neváhajú. Ulicov-
dredná cesta je neokusná, úzka
a klukatá. Okrem toho plná blata,
prasypaná, iba hrubým štrkom a ka-
menom, ktoré si sami občania nash-
pili. Kvôli tej takej ceste, ale aj vzhľad
sídliška bol iný, kedy bol dodržaný
plán výstavby. Výstavba prebieha

aj na volných pozemkoch v obci. Niektoré otia-
nia vojsi staršie domy prestavajú, robia
prístavby a modernizujú. Väčšina ich sta-
vajú nové domy, navádzajú si voda, us-
tredni - stacionárne kúrenie a mnohí aj plyni-
-propán - bután na bombu. Veľký sú výberu-
jú pekným nábytkom. Takže môžeme kon-
štatovať, že sa zlepšila aj kultúra byta-
nia. V bytloch novostavieb majú aj WC,
kúpele sa kúpal' neorganizovaní, niekoľko
má verejnú kanalizáciu.

Príkladná tabuľka „čiernych“ stavieb:

1980	1981	1982	1983	1984
6	3	5	11	8

Dôsledok nepovoľovania stavebného povolenia:

Mnohí mladí otiaania - maničchia
vychádzajú na to, že v Jakutansku nema-
jú svoje pozemky, na výstavbu rodinné-
ho domku a oni sa nepridávajú, od-
kupujú si domy, alebo stavajú nové
mimo Jakutansku a to v Novej Lábovni,
Starý Lábovni, Hromni, Chmelnici, Plec-
nici a Hromni, teda po celom okrese.
Teda obidvaja maničchia sú v Jakutansku
Teda je to akýsi nový druh výšľabo-
valstva v Jakutansku, má sa navle-
dok ubytok obyvateľstva.

Stávanie výstavby
23. júna 1984 bol daný do účinnosti
občanom pekný kultúrny dom spolu
s MNU, ktorého hodnota je 4,5 mil. Kčs.
I jeho napojením sa začalo 1. októbra 1980
Výstavba prebiehala veľmi rýchle a
so zasluhou nášho postarania riaditeľa
OSP s. Dlugolenského. Startu prevádzky
Okresný stavebný podnik. Vedúci stavby
bol Ján Chudík, rodák z Jakubian. Tak-
si podiel mali na výstavbe robotníci
OSP - prevážne Jakubičania ako sú Jozef
Kabrien, Holan, Ján Mačuga a ako brigá-
dieri členovia spoločenských organizácií,
keď účelová ako členovia ROH. Všetci pra-
covali v rámci prijatých rámcov. Naj-
mäz brigádnikov odpracovali členovia po-
sady ochrany, ktorá organizácia je naj-
početnejšia po JEDNOTE.

Organizáciu túto výstavbu zabezpečovali tajomníčka MNU Katarína Krutáková a podpredseda MNU Ján Jakubičský. Ošidzoja vyvinuli maximálne úsilie, aby MNU a kultúrny dom bol aj náležitom vhodne zariadený. Náklady väčšinou sa-
mi za prémie pracovníkov MNU a príspe-
chu občanov na MNU ušetrili.
Vzťahom ešte mi je úplne dokončené.
Hodnota vnútorného zariadenia je veľ-
ká a bude môcť vyčíslená až po ukon-
čení prác v kinosále.

Otvoreni kulturneho domu

Otvoreni malo slavnostny zcv. Na otvoreni sa zúčastnili zastupitelia OVKSS, ONV, OSR ako prievodcovelia, starý, M. M. a. občania.

Kulturný program dodal niže dospelých, "Klčica" spolu s deťmi a folklórnu skupinu pri 25.

Program bol nasledovný:

1. Otvoreni - úvodný príhovor s Jakubianskymi
2. Básni: Slovenské meje (A. Dufalová, 2 x 2)
3. Pôjma spev - pičky 25
4. Časťská pre starákov - dospelí
5. Duo - chlapec 25 (Bondra, Muz, 7 x 2)
6. Duo žien "Tam sa selom" (K. Kivová, Maček)
7. Kvitiny - dospelí
8. Trio "Nepýdu horami" - pičky 8, 100 25
(A. Dufalová, H. Mačeková, H. Šaňalová)
9. Spev mužov "Plakala hrdinka" (doprovod na akordeóni 7 Compel)
10. Ženy "Polánka"
11. Trio "Nevraba rodu" - pičky 25
12. Duo žien "Vencok" (K. Kivová, Helena Bücková, doprovod Compel)
13. Taneč "Hora"
14. Spev mužov "E jak to dobru sedláckovi"
15. Jakubianska radta - dospelí.

Program prevádzka s uč. Benová
Vedúca radbou: H. Kundlová, uč 25
Michal Kundla uč 25

Program trval 2 hodiny. Týmto vystúpením radbou "Klčica" nakoniec svoju úlohu prestal pracovať.

Vo kultúrnom vystúpení bola tanečná zá-
bava
Za rok 1984 sa v tomto dome uskutočni-
li 4 kabaty a 3 rozbly. Ďalej tu bola vj-
rovina schôdka SRD.

Rekonštrukcia káshelá

sa prevedca od r. 1982. Po jej ukončení tu
de služit pre učily materskej školy.

Prístavba školy

sa začala v decembri 1984. Jej prevedenie
sa má likvidovať sohr časni dvojsmenné
vzdelovanie. Prístavba bude pozostávať z 8
tred pre učily ZŠ.

Rekonštrukcia elektryckej siete

ako aj rozšírenie el. siete sa presiedle
v aprili a máji 1984.

Prehľad o obyvateľstve

Préc obyvateľov k 31. 12. 1983: 2 208 obyv.
k 31. 12. 1984: 2 242 obyv.
k 31. 12. 1984 je 411 uzávort

Tabuľka narodených, zomrelých a sobašov

	1980	1981	1982	1983	1984	1980-1984 celkom
narodených	41	42	56	47	59	245
zomrelých	26	21	22	23	23	115
prírastok	15	21	34	24	36	130
sobašov	35	18	28	20	36	137

Prirastok 150 občanů má je konečný stav na roky 1980-1984, lebo celkový stav prirastku má lo rplys přihlasování a odhlásování občanů a trvalého pobytu. V tom, navíc hovorů tabulka

Počít přihlasených k trvalému pobytu - me ja- kubianskych občanů a dorodov uzavretu manželstva a dieťaťmi z Jakutsk:

Přihlasení k trvalému pobytu	1980	1981	1982	1983	1984
	13	3	15	20	8
Odhlášení z trvalého pobytu	39	34	26	21	12
úbytok	-26	-31	-11	(+)-1	-4
<u>Celkový (pri- rastok)</u> <u>úbytok</u>	-11	-10	+23	+23	+32

prirastok spolu 57 občanů

Přehled zemědělců v obci:

Poznámka: Druhý slpec udává počet zemědělců zapsaných v celkovém prstu v prvním slpci

	1980		1981		1982		1983		1984	
Starší věk	21	-	18	2	19	3	17	-	21	2
Střední věk	2	-	2	-	3	-	4	-	1	-
Mladiství	3	2	1	1	-	-	2	-	1	-
Spolu	26	2	21	3	22	3	23	-	23	2

Přehled o cigánských občanech

Počet cigánů k 31. 12. 1984: 411
z toho školopovinných: 110

Počet ústředních domů v obci všechyech: 555
z toho "cigánů": 42

Tabulka narozených a zemřelých cigánů

	1980	1981	1982	1983	1984
narození	19	11	21	18	19
zemřelí	2	3	3	-	2
přírastek	17	8	18	18	17

Porovnání cigánů s ostatními občany obce:

Za rok 1980-84 → 21,4%
ze cigánů narodilo: 88 (z 411)
ostatních: 157 (z 1831) → 9,11%

Zemřelo cigánů: 10 (z 411) ... 2,43%
ostatních: 99 (z 1831) 5,21%

Přírastek cigánů celkově: 78 (z 411) 18,9%
ostatních: 52,57 (z 1831) 2,8%

Jedna přírastek cigánských občanů patřila k ostatním obyvatelům o 16,1%
což je 6,7 krát.

Melioračná pozemková TRD

Práca ukončená 1983 v Pevnostiach na 3 roky.
Začalo sa s prácou najprv v západnej časti
Jakovan s; od Laskov popod Lestík, Javo-
rinka až ku blízkejšiemu jarokom. Potom sa
priesledla melioračná práca v Uhoč, Prastop
a Danilac.

Pre poľnohospodárstvo to má veľký
význam pre zúrodnenie pôdy. Melioračné
to znamená úložok vody a pokles pit-
nej vody v studniach, alebo úplne vyschli
studne, lebo poruchová dažďová voda ne-
mohla nájsť presiaknúť do väčších hĺbok
a dostať sa k prameňom vody, ktoré boli
zastaranou pitnej vody. Preto gazdovia
museli studne prehĺbovať; alebo dobýjať
pumpy hlbšie, lebo darlingy prestali
pracovať.

Vodovodná sieť pod Kličovom

V r. 1983 sa započalo s výstavbou vo-
dovodu hlavne pre Starú Lútorinu a nes-
kôv pre celý okres.

Dňa 31. 12. 1984 voda už pretekala potru-
fín do Staré Lútorine hoci len s provizornou
sietou. Plynul to po celý dĺžku z ja-
kovan do St. Lútorine v hĺbke asi 2 m
pstržene a zakryté. Celú túto sieť
prezradia „Váhov“.

Obeť sa nedodržané predpisy pri stavbe
Obeť výstavbu vodovodu potrvá dlhší čas.

muselo sa postaviť vyššie Majooského
na výšom konci Jakubas ubytovace
nariadením porostajúcej po dvoch bari-
kád a jednej kotolne na ústredné kúre-
nie. Toto stanovisko nebolo zhradené
a bolo prístupné kvádemu, teda aj
deťom a tak 10. sept. 1984 vstala Beata
Kováčová, matka 1 ročníka na stav-
bu kotolne, ktorá ešte len bola vo vý-
stavbe. V tom čase pašoval silný vietor
a nešťastnou náhodou phodil betóno-
vý základ, ktorý Beata na mieste
usmrtila. Bola to veľká dáv na nepr-
vonnosť tých, ktorí nedodržiavajú bez-
pečnostné predpisy a stavbu neohra-
dili.

		Chov hospodárskych zvierat	
		z 1.1.1984	z 1.1.1985
Chov hos- podárskych zvierat	Hovädzi dobytki	630 ks	576 ks
	Hľyďdina	1203 -	1619 -
	Ovce	294 -	221 -
	Kozy	28 -	24 -
	Ošpanci	137 -	128 -

Sport
Telovýchovná jednota Sokol Jakubany
organizuje 55 športovcov
Najväčšou činnosťou vykazujú futbalový
oddiel, ktorý po určitý prestávke pre-
výstavbu nového ihriska začal svo-
ju činnosť 1980 roku. Futbal začal
v 3 okresnej skupine, ale ako prív-
ťahovník ukázal, že vie hrať futbal
a na 1. rok futbalovej sezóny sa pre-

pracoval už v nasledujúcom roku do 2. skupiny.
V majstrovskom a rozhodujúcom zápase s Kromom
(pracoval) Lúbovňou v. 1981 prekročil len pri
rýchlejšom nervov a tak sa nedostal do
1. skupiny. Odtiaľ doby futbalisti kraja v 2.
skupine. V r. 1983 boli na 4. mieste a teraz
po jesennej súťaži v r. 1984 sú na 6. mieste.

Ostatná činnosť

Dievčatá (br.) 25 kraja voleybal, chlapci
futbal. Dospelí kraja okresnú súťaž v stol-
nom tenise.

Okrem toho každoročne poriadajú tur-
naj v stolnom tenise a majstra Jakubian
a futbalový turnaj v lete

V r. 1984 sa uskutočnil 1 ročník športovo-
-brannej súťaže - branný pretek.

Obrátenie pôdy TRD

TRD "Kozkerel" v Novej Lúbovni obrába pôdu od
cigánov pod Lounami, Lasky, Zahumensko,
Kalkov bereh, až pod Kečerou, teda celú zá-
padnú stranu okolo Jakubian Dalej Vyšnou,
roveň ako v Jakubianoch horová "Vyšná vlna"
až pod Kečerou, Polánu, Prislou a časť
"nad Berehy". Ostatné pozemky sú pánentky.
Na orných pôdach sa pestuje pšenica, jačmeň,
kukurica a zemiaky. Kukurica a pšenica
sú novým druhom poľnohospodárskeho
produktu, ktorý sa začal pestovať až nato-
čnením TRD. Inkeornice to nepestovali,
vraj sa nedalo, lebo sa nemohli ako
krmivo sa pestuje zmesianka s j. prnt

Lukromské
obrábkami
pády

s datelínou a travou
Lukromské ako zahradnickej sa obhospoďuje
naše pôda v Čarenke medzi domami,
kde ešte nie je zastavená, ďalej nad šer-
niamu iba sa časť, ktorá je neprístupná
pre strojové obrábanie na TRD, hneď na
dedinách na západnej strane pora domy a
to po celej dĺžke Jakubov, a východnej strane
od "michalovky" okolo kultúrnych domov
až po mostec Kupčova ulicu a nako-
ľore pozemky na kamenci pod Kečkov
až pod Orľanov. Na týchto pozemkoch pestu-
jú vlašiny, repiaky, repu, kapustu
reľeninu a ľahé vjedinele obilie.

Školstvo

V 25 sa vyučuje na 2 smeny. Prvá
smena sa učí od 7.50 - 13.05 hodín, druhá
smena od 13.30 - 17.55 hodín. Je to veľmi
stlačené vyučovanie, lebo má priestorov
na prevádzanie mimoškolškej práce, PO,
na doučovanie a učiv po 12.00 hodine
je na čas, neskoro na túto prácu a
nedovoľuje to ani školský ráokov. No
aj keď tieto ťažkosti škola vykazuje
slušné výsledky vo vedomostných sústavách,
napája sa do ročných sústav riadených
Okresným pionierskym domom v Hlavej
Lutrov.

Vyučuje sa jazykom slovenským.
Ukrajinský jazyk sa vyučuje od 1. roční-
ka dobrovoľne a to vo 2. vyučovacích ho-
dinách týždenne.

Vyučujú všetci učitelia kvalifi-

kovani. Pokersk sa uctil v jazyku slovenskom. Žiaci, ktorí idú na prvé mene pokory, nemajú také problémy ako v minulosti, keď sa vyučovalo na ukrajinskom jazyku.

Učiteľov pochádzajú z rôznych krajov Slovenska, z Koni, Prešova, Púchova, od Ročova a z Bratislavy. Z Jakubian - podľa vzťahu 5 učiteľov. Všetci učelia druhé spolunavšívajú hoci sú postihnutí z celeho Slovenska a k tomu trojakej národnosti: slovenskej, ukrajinskej a maďarskej. Úlohou všetkých učiteľov je pripraviť žiakov čo najlepší pre ďalšie štúdium.

Celkom je 18 učiteľov z toho 4 na ročníkoch 1.-4. a 11 učiteľov na roč. 5.-8. Od r. 1984 má 9 ročník, ale je, lebo základná škola plne prešla v tomto roku podľa novej koncepcie na 10 ročníkov povinnú školskú dochádzku, čo znamená, že v Jakubianoch je 1.-8. ročník a ďalšie dva majú však ukončiť buď v učebnom pomere, alebo na strednej odborní škole.

Riaditeľom školy je Jozef Kormaník a káštupcom Anton Novajovský. Vedúca PO je suda. Vilková.

Práca
v súbore 1978 do 23 júna 1984. Teda skoro 7 rokov. Jeho činnosť sa zúčastnil z vlastného podnetu členov Pože to prevádzali mladá manželka, odchovanca školského súboru. Vo svojom repertoári mali jakubianske piesne a

vyky ako sú svadba, krasny, krasny a
krasny sena, dalej tanec "horu". Mazi
sa setou vela peknych vystupeni a to na
okresny a krajskej nistai, kde obsadeli
vacsinou 1 miesto. Dalej vystupovali 2x
na vyrovnej schodse TRD v Novej Lubovni,
na festivale pismi a tanco vo Lvidni-
ku, Kamienke, vo Vychodnej, Legnove,
v Horiciach a na mestnych slavnostiach.
Predvadali vedy autenticky jakubian-
sky folklor.

Pelto sa prepadol v prvom rade
pre podivnu ralicitost. Manželski pa-
ry odchádzali z domu na skúšky obyčaj-
ne vo večerných hodinách, alebo v nedeľu.
Ich deti boli v tom čase doma bez dozoru.
A to neboli jeden večer. Na vystúpenia
sa chodilo na 2-3 dni pred z domom.
A čo s deťmi? Podstrčilo sa ich, melko-
mu, najcastejšie svokre, ktorá sa s mi-
mi trápi a túžobne očakávala náv-
rat ich rodičov.

Druhým problémom bolo uvolňova-
nie členov z práce na vystúpenia a
niekedy aj na skúšky. Za 7 rokov bolo
solko tých problémov, že členovia presta-
li mať v mieste prácu. Ani nie dv.
Ved. to bola práca náročná po každej strán-
ke.

Na voľnej činnosti si so ralicitkou
pracoval sám a to poriadaním lenti-
nych párov. Neskôr nám začalo

prispieval TKD a to dva krát po 5.000 Kč.
V roku 1983 aj ONV - odbor kultúry prispel čiastkou
20 000 Kč, a čo sa pričítalo tajomníka HNU sestra
Kriváňová a predseda ONV sestra Pokriváňová.
Tieto peniaze sme využívali na nákupnie
krojových doplnkov - kabáty, šaty, topánky,
ky a iné.

Šator viedol Helena a Michal Kundlová,
učiteľka ZŠ.

Detická folklórna skupina pri ZŠ, ktorú viedli tieto
manželka Kundlová sa 1984 pri rozpadu
z týchto dôvodov, že to boli riadky tak-
mer z jedného ročníka, ktorých sme do
skupiny zapojili už v 3. ročníku. Dosahovali
velmi dobrých výsledkov, hlavne v posledných
dvoch rokoch. V septembri 1984 ako riadky 2. pri
odšli do škôl na rozličné miesta, takže
skúšky sa s nimi prevádzali doma, lebo
do škôl odchádzajú v nedeľu popoludní a
prichádzajú v piatok ráno. Okrem toho ma-
jú aj svoje školské pracovné povinnosti.
Tým vlastne táto folklórna skupina pozos-
lavajúc sa 11 členov prestala pracovať.

Novou
riadkou

Neostáva mi iné, len pokiaľ novou od-
rádku. Toho čaru pri ZŠ opäť riadkou pra-
covať folklórna detská skupina v počte
až 20 členov. Sú v nej žiaci od 1.-5. roční-
ka. Je to práca veľmi náročná a určite
potreba, aňž pokiaľ tým budeme môcť ísť
na okremú úroveň.

Svadobné
zvyky Svadby aj o Jakubových sa zmodernizovali.
čienich a nevesta sa o všeobecnom obličaní ne-
krojovaní. Svadobní hostia - ženy sú ešte
dost' v trýznom púde v krojoch. Mladí diev-
čata a nevesty už v šatách. Muži už vo
sú na svadbu v krojoch nechodia.

Pohostenie sa neodlišuje od ostat-
ných svadieb na Slovensku.

Vo zvykoch sa zachovalo vyprašanie
nevesty a čienich pred svadobou, pri
vyberaní svadobných darov o pol noci
na tanier a to každý účastník osobne.
Dáva sa obyčajne 200 Kč manželský pár.
Krugujú sa aj večné dary. Dary sa odov-
zdávajú len do rúk nevesty. Vyberanie
prevádza starosta svadby. Ľudia dávajú
dar na tanier, ktorý dáva starosta, pokiaľ
starostovi aká je rodina a starosta po-
dáva dar neveste, ktorá je za svadob-
ným stolom so slovami: "Klaním sa
vám darochom, malým a oďačným kum.
Nevesta odpovedá: "Dakujú vám za po-
sluhu a momu kumovi za dar".

Ďalej sa prevádza čepenie nevesty
a obličenie do jakubianskeho kroja a to
aj stedy, že nevesta bola počas svad-
by v šatách so závojom. Po načepení
sa prevádza platanie čepca penichou,
ktorý dáva na klavír peniace kým ul-
nálože celý čepce. Obyčajne platanie päťsto
korunkami. Teda majú ich mať
5-6. Potom čienich v kraku trajúje

Pohreby sú cirkevné. Boli aj 2 občianske, ktoré pre-
viedol miestny zbor pre občianske záležitosti
(ZPOZ). Bolo to v prípade, keď si
dvaja mladí, slobodní mladenci vybrali
život.

Na pohreby chodiat ženy v lebe
v čiernom, alebo aspoň v čiernej šatke. Upe-
me môžu mať aj domáce biele kočušky
ak nemá hnedý a čiernu šatku.
Mnohí chodiat v civilnom ročovním vúb-
roch, alebo s úzavrou obliek.

ZPOZ

Zbor pre občianske záležitosti pracuje od
roku 1981. Členmi sú učiteľka s. Beňová,
a Kundla, pracovníci MNO s. Krivonáková,
Jakubiansky, Galášiová a Jan Mačuga.

Akcie: - Slavnostné zábery pri narodení
- Životné jubileá od 70 rokov
výinne. Teda 70, 75, 80, 85 a po 85 výročí nar-
odenia každý rok.

- Odchod brancov na zákl. voj služ
- Odovzdanie obč. preukazov

Oslavy
v obci

sa konajú pri otvorení a ukončení Mesiaca
ZOSP, oslobodenie obce, lampionový spre-
vod pred 9. májom, pálenie väzby SNP
(29. aug.) za prítomnosti promierov, zá-
rakov a členov protifašistických bojov-
níkov (ZPB). Na 1. mája občania sa
zúčastňujú osláv v Starý Látovni.

Malta
kostol

V lete 1984 sa začalo s maltou kostolom - interierom a to s renováciou pôvodnej malty. V zime sa táto práca pokračovala a bude dokončená 3. IV. 1985. Malta financuje pamiatkový ústav a miestnu občinu, ktorú sa skladajú po 500 Kčs od manželskej páry. V domy alebo osoby nečinní prispievajú podľa toho koľko môžu.

Požiare

3. IV. 1980-1984, nebolo žiadne v obci. V lete 1983 pokw bol požiar v horách vo výškovom priestore, ktorý vznikol vinou ich námestnancov pri spalovaní (travy) hallowing v lese. Na poraste veľké škody neboli. Florela viac trivna.

V lete 1984 bola opravená požiar- na zbraňnica miestnou prevádzkárňou pri MNU a na pomoci členov požiarneho zboru. Bola prevedená oprava dlaňy, vnútornej omietky a náter strechy.

Požiariv

v posledných rokoch má je stabilné. V lete často prší, ale je chladno. Jesenné dni sú často krajšie ako letné.

Výkyvy zimy.

3. IV. 1980 zima brvala dosť dlho. 7 apríla bolo ešte teplo, skutočná jar a o 2 dni sa veľkou noc sa ochladilo a vydatne snežilo. (ani 20 cm snehu) Zima brvala do 15. apríla. Inek púťel, ale bolo chladno. 7. a 1. mája bolo teplo a slnko no 2. mája opäť vydatne snežilo.

Sneg pokrýval úľe pole a hory. 5. mája sneh
vyniel okolo domu, ale na horách ostal.
Bolo stále chladno, ľudia nemohli orat.
Zima trvala skoro celý máj. Teploty pok-
lesli 7. mája v noci na +3°C, denne +15°C.

Podobne to bolo aj v j. 1934. Zima
trvala dosť dlho, takže jarne práce aj
vegetácia sa oneskorila až o 3 týždne.
Jeseň bola veľmi dlhá a pekná. Sneh
pršiel 21. novembra, ale len na hory.
V doline snehu nebolo ani v dedine až
deň pred Vianocami napadol, ale len tak,
že pokrýval polia. Lyžovať a sánkovať sa
deťi nemohli.

Rastlinstvo Rok 1934 je bohatý na hrubý, hlavne
dubiny, ktoré sa objavili ešte aj v neskorý
jeseň v novembri. Luciviedok bolo málo
pretože jarň mrazo poškodil ich kôru.

Rok 1935

Ľudnatosť

Počet obyvateľov je 2223, z toho 460 cigánov.
Oproti roku 1934 nastal pokles obyvateľstva
o 19 občanov. Pokles nastal v dôsledku od-
hlásenia 43 občanov po trvalých pobyt,
z toho 4 cigáni a umrela 22 občanov,
z toho cigánov nikto neomrel.

Celkom sa narodilo 46 detí: 16 chlap-
cov a 30 dievčiat, z toho cig. detí sa nar-
dilo 13 (6 chlapcov a 7 dievčiat).

Ako porovnanie cig. občanov s ostatnými obyvateľstvom obce tak počet cigánov alebo os. vzácnosť 89 u ostatných, poklesol o 23 občanov.

Vzhľadom na tvrdé pobyty naslede z tých dôvodov, že mladá ľudia - manička, nakoľko nemali kde bývať a svojich rodičov, alebo nemohli si postaviť vlastný rodinný dom, lebo nemali svoj pozemok, ani nemohli si odtiaľ niekoho nakúpiť, preto boli nútení sa odsťahovať tam, kde si pozemok mohli zakúpiť t.j. v inej obci, alebo priamo v Hlavej, Ľubovni, prepadne, čiže bývať do bytoviek. V Jakubčanoch sa v tomto čase prosedníctvom MNV pozemky nikomu nepredávajú, nakoľko MNV nevláda riadne pozemky ani nemá iné pozemky vhodne na vystavbu.

Problémy s vystavbou už prežívajú niekoľko rokov, nakoľko každý kto má svoj vlastný pozemok, alebo plot, chram, si ho postaví. Pokiaľ sa nachádzajú v obci medzi domami niejaké voľné pozemky tak sú obvykle nevhodné na vystavbu v súčasnom prístavbe a služba škôl na prístavbu toho času obyvateľ domov často ide o pozemky, ktoré sú pozemno- knične nevyprádkané, takže sa občanom vysporiadania ťažšie, lebo ide o náklady (celou súdu) proces.

Učady nemajú ráznejší a jednoduchšie
celého problému. Napríklad komplikáciu to
lebo tieto pozemky už v minulosti boli
vlastnou dohodou vysporiadané pri-
padne vymenené so pozemkami majiteľ-
mi dlhšie roky za celou generáciou uča-
vane. Tým, čo sa objavujú nové meno
v pozemkovej knihe ako je terajší ma-
jiteľ, dávajú mu podnet k tomu, čo sa
k týmto pozemkom klasifikujú len po-
tomkovia alebo menovci majitelia, kto-
rú v žiadnej výmene, dohode, alebo
inštnom vysporiadaní nič nevedia
a preto si žiadajú opäť náhradu za
svojú časťku buď peniazmi, alebo
iný pozemok. Často ide o malé časťky
- podielky, lebo v priestahu mliekarských
dedení sa, tak podrobili, že na pozem-
ku 10 x 15 metrov je až vyššie 30
účastníkov, čo na jedného pripadá
5 m², ale na túto časťku počaduje
až 50 Kčs. Teda ceny za kúpu pozemku
sú veľké v porovnaní, že priemerný
meračný rastlinný je 2 000 Kčs. Vlada-
ná cena za 1 m² je 4-6 Kčs. Rozdiely
v kúpe pozemkov na výstavbu sú veľ-
ké. Pokiaľ niektoré kúpuzi pozemok
od štátu za úradnú cenu, zaplatí
za pozemok 15 x 40 m (600 m²) prib-
ližne 4 000 Kčs a od súhranníka
až 40 - 60 tisíc Kčs.

V Laričke, kde najviac prebieha indivi-
dualna výstavba rodinných domov, je
medzi domami orna pôda. Tu si ká-
dy chráni pre prípad, ak by potreboval
si s niekým vymeniť na výstavbu,
alebo na ponechanie si ju na pestova-
nie poľnohospodárskych plodín - re-
míakov, kapusty, repy a zeleniny. Vy-
mena je ľahá práca, ale jej odkúpenie
je problematické a nemožné. To spô-
sobuje nemalé starosti miestnemu
národnému výboru (NNO) pri realizá-
cii výstavby podľa vypracovaných plánov.
Občania tento plán neoprávnené poru-
šujú tým, že stavajú bez povolenia.
V posledných rokoch tým, že poplatili
pokuty, snáca sa mnohí stavebníci
porozumieť si vysporiadať a vyplatiť
stavebné povolenie. No sú aj takí, ktorí
najprv rámcu stavajú a potom dodatočne
si vybavujú stavebné povolenie, čo je ot-
sádnější.

Čistota pitného prostredia.

Prejavujú sa nedostatky čistej hy-
gienickej nezávadnej vody, ktorá kedykoľvek
bola v Jakubovci vamberejmoctví.
Hrozíme podozrením hrozivaniu, ktoré
po rozpuštění spolu s dažďovou vodou
presakuje aj do spodných vod, kde voda
nikde menej, inde viac kávaná.

Postreky polí a helikoptery škodlivých rostlin
a živočichů. Ak sa nikdy hovorilo o
Stavolubivostom škodlivých ako v, panca-
škovej prírode, dnes sa už neplatí. Mo-
že sa, to tak javí v ústach ešte tých
ľuďa, ktorí sú prichádzajú, ako túris-
ti a domy majú horšie, prirodne, pro-
stredie. My sa tak povedať nemôžeme,
lebo sme poznali prírodu kedysi a
dnes. Postreky škodlivých hlavne ovocným
stromom, lesným stromom, kvetom a
polia a liečivým bylinám. O tom mede
aj táto skúsenosť, že ovocný strom,
ktorý je nezaujatý postrekom po-
odkvetnuté má krásne plody a sek-
né listy, stromy zaujaté postre-
kom sú bez ovocia, alebo plody sú
zakrpatené a listy pokrivené a škoda
v ňom opadáva. Teda, aj keď sa
robia postreky proti škodcom, ale
ke postreky proti plevelom v poli má
sú vhodne, ale naopak škodlivé
je ovocné stromy.

Postreky a lietadla škodlivých aj pľe-
chovým krytinám domov. Plevel rýchlo
hodia. Najhlavnejšie je, že škodlivé
nám všetkým pri znečistení
ovodní.

Malta kosiť bola ukončená 1985 rok.
Lexovius interius (vnútorná
malta) prevádzali...

Celkové číslo malty stalo...
Kostol bol na Petra 12 júla (ciekavý
smiech, prvý vysväcený kostol, po jeho
postavení) keď je v Jakubových odpust
opäť vysvätený na príležitosti ordinácie
gréckokatolíkov Jana Hurka, pozvaných
hostí a širokej verejnosti z celého okruhu.
Bola to prekrásna slávnosť, na ktorú si
ľudia budú dlho spomínať. Od víťazno-
ho rána sa čítali ulice. Prečarúvajú vys-
ťahovali hlavnú cestu po celý deň.
Väčšina veriacich bola taká veľká, že mimo-
riadne sa musela riadiť aj premávka
v ňom. Po skončení bhosťovníky bola v kul-
túrnom dome slávnostná hostina pre
hostí a tých, čo sa priamo podieľali
na malte kostola. O prevedenie práce
pri malte (mal) sa najviac zaslúžil
pan farár našej farnosti Fedor Bugivo.
Farnosť aj kostol je majetkom gréckokat-
olíckej cirkvi. Tento majetok netuší
nikdy ani na čas existencie pravoslavia
a j. od r. 1956 - 1963 prevedení do klas-
sického pravoslavného cirkvi.

Krsta a
rotácie

V Jakubových sa prechádzať takmer
všetky krsta novonarodených detí v kostole
okrem tých, ktorých rodičia majú sú s Ja-
kubom a sú iného nariadenia ako
vo katolíckej. Aj rotácie sú okrem
stánskeho (tie sú v horách Lúbovom) aj cir-
kvi. Teraz k „cirkevným“ rotáciám idú
na cirkvi.

ZPOZ (zbov pre oficianske zariadenosti) pracuje na
dobrych zariadeniach. Prevádza stanicu do jazyka
sa, odchod (a prichod) francov na základni vo-
jenskej služby a ich prichod domov. Dalej pracuje
viac ako 20 rokov na zariadeniach narodenin stá-
nov 40, 80, 85 ročník a státnik ako 85 ročník
každý rok.

Televizionná ústava nameniava sa najmä na
futbal, športovú - futbalistú doradujú prímera-
ne výsledky športu sa umiestňujú v pres-
triedku futbalovej tabulky. Každoročne sa
koná v novej tabulke a najlepšie dvoji-
ce, alebo trojice. Talo sa koná športu
v zimnom období keď je futbalistú majú
vlnu a tým dochádza k aktivácii ústavu,
aby aspoň takým spôsobom nahradili tréning.

Festa Vrable s prevádzkou v Jakubovoch, ktorá
je umiestnená v budove bývalého kultúr-
ného domu pri kostole má svoj pôvod
v roku 1914 v Jakubovoch pod hrádou. V Ja-
kubovoch vytvárajú študovú kondenzáciu.

Opäť bolo budovy najprv bývalý
vieteňej školy, neskôr kultúrny dom,
ktorý od účasť po odovzdaní do užívania
nového kultúrneho domu 1924 roku bol
časť rozšírený, premenoval Festa na vlas-
tné základy asi 1 milióna Kčs. Otvorené
nastalo 25. decembra 1925 so samostatnou
organizáciou, stanovami vznikali bolo 1. január 1926.

Číslo pracovníků při začátku převodky bylo 18 a toho 14 vyrobili pracovníků a 4 administrativní síly. K 11. březnu 1936 bylo stav 34 pracovníků, z toho 10 nevyrobili. Vedoucí je Ing. Bedřich Šobanek. Vyrobili síly supeřivně ženy a jakubani a z toho 10 žen, z toho 5 chlapců-účetů. Z jakubani je 12 žen. Tyto, že bylo dano do převodky, toto pracovníky jakubanské ženy našli vhodné pracovní podmínky přímo v otis, kým v minulosti museli na práci odcházet mimo jakubani. Plánuje se celkově 72 pracovníkůs převodkou na dva směry.

Slučovací kondenzátory se mění vyčistí pro sone, učily do počítačů, televizory, měřacích přístrojů a jiné spotřební elektr. iniky. Je to kusová výroba. Pracuje se v 4-5 kóde. Práce porostá a 13 pracovníků operací. Pracovníci jsou v různé pracovníky také normy byly nízké, pohybují se asi okolo 100 kusů za směnu. Norma rámcového pracovníka je

Počasí. Január byl velmi chladný. Teploty se pohybovaly v nohách -18°C do -23°C. Sněhu bylo málo. Mrazí poškodili ovocní stromy, hlavně ovocí praskali. Koncem januára se zlepšilo. Teploty v nohách byly -2°C do -5°C, čas dny +5°C. V březnu a marcu byl teplo. V aprílu byly teploty v nohách -2°C, čas dny okolo +3°C.

Bolo pekno a teple. Koncom marca bolo spás
ochladenie so snežením. Gach sa na poli
udielal do náčiatku mája. Uj 1. a 2. mája
vydalas snežilo. Jun bol ply meniac, iasť
práca. Leto bolo v celku priaznive. Jesen
pekna a teplá. Nová rima začala asi
20. novembra a do Vianoc bola pribrna.

1986 rok

Činnosť MNV bola zameraná na plnenie volieb.
niektoré programy je treba kontrolovať, čo
došlo k väčšej aktivizácii poslancov nard-
ného výboru. Práca sa stala učelavedomej-
šou a systematickejšou k čomu "nemalý
mieru prispela aj socialistická súťaž na
rodnych výborov. Na dobrej práci sa podie-
ľajú tak platení zamestnancov MNV ako aj
členovia rady a pléna.

Prevádzkárni MNV. Vedúci je Marian Drahovský,
ekonomka prevádzkárne po odchode Marii
Smekovej a M. Lúbovi je Anna Stempová
a Jakubán. Ďalší pracovníci sú: Jozef Va-
nil, Jan Maňuga, Vasilova, Anna, Mirosl-
va Katarina, Jozef Špel, Štefan Maňuga
a Štefan Dufala. Počet zamestnancov sa
pohybuje okolo 10. Práca prevádzky v roku
a na objednávku v rámci okresu. V oblasti
prevádzky úpravu potáčkov, kanálov okolo
cesty, stavbu práce v nákladnej a maters-
kej škole, služby pre občanov, činnosť

oblasti a skleneného písa. Každého z nich
využívajú pre svoju prácu v práci a pre
služby obyvateľom.

Komisiu
HNV

Na prvom zasadnutí v 1986 bolo
volených 5 komisií a neskôr ďalšie dve.
Ide o tieto komisie:

- pre služby ugarského obyvateľstva
- pre verejnú poriadok
- školstvo a kultúra
- sociálno - zručnostníka
- finančná a výstavba
- celovychovna a pre mládež
- jednotný systém tranxy výkonn

Všetky komisie pracujú dobre. Je v nich
27 poslancov a 11 menovaných členov.

Všechnoprospešná práca je zaměřená na skrášlenie
našej obce. Za najväčšiu hodnotu sa
považujú vykonané práce - oplotenie okolo
pomníka padlých v 1. a 2. svetovej vojne,
okolo úradníka, kultúrneho domu, upra-
va školského dvora, vyčistenie verejných
priestranstiev, nálev kávy a USA. Hodnot-
ta vykonaných prác bola približne
100 tisíc. Okrem toho sa tieto práce preodrážajú
v rámci zahraničnej upratovania. Podielajú sa
na nej žiaci základnej školy, učiteľka
otrávna, kváca, dôchodcovia a zamest-
nanci TESLY, obchodu. V rámci celonárod-
nej smery robia úpravy okolo domov pra-
covísk a tam kde sú jači ploty a steny.

Veľké osídlenie
a rozklad

su často kultúrovani, nakoľko
rozmiestnenie svetiel neodpo-
vída skutočnej potrebe. Čiada sa aj rozši-
riť osídlenie na radnej ulici. Rozklad
je tu v zlom stave. Často na niektorých
miestach reproduktory nefungujú po celý
rok, ale s určitými prestávkami. Preto
bolo namontovaných 47 reproduktorov.

Odpad a popolnice Postupne sa rozširuje počet
tych občanov, ktorí si objednali popolnice,
čím sa priči k nečisteniu priestorov
v obci, hlavne okolo potoka Jakubianky.
Pravdou je, že doposiaľ nič je vyhradený
priestor na odpad. Občania volia odpad
preto aj napriek zákonom MNV k mostu
pri rieke Jakubianke, čo nečistí vod-
ný tok a jeho okolie. To isté je aj na
inom mieste pri futbalovom ihrisku,
kde cesta k nemu je akoby cesta odpa-
dom a smetiskom. Je dosť tých občanov,
ktorí nemajú popolnice a brania sa im,
ale práve oni sú tí, ktorí obec nečistia
napriek tomu patria aj úganiški občania.
Doposiaľ 300 rodín vlastní popolnice.

Stará životná prostredia je rovn-
kadeho občana. Čiada sa zmeniť mys-
lenie ľudí, aby konali a mysleli v súlade
celospoločenskou a to ešte v veľkých ob-
noti domov tak, nie, ja.

Investičná časť
akcií, L

V roku 1986 sa započalo s výstav-
bou miestneho vodovodu. Stav-
ny dodávajúť Vb. vodárne a kanalizácie
Bardajov previedli veľký, vzdelávací technic-
ke a odborné práce. Občania si urobili
prípustky k domom a pomôcili pri rasy-
paracích prácach, ako predovšetkým pri odstra-
ňovaní kôringov, pekáčik pred svojimi domami,
aby vodovod mohol ísť podľa plánu. Občania
pri tejto akcii odpracovali 20% veľkými náklad-
mi, čo činí asi 400 000 Kčs. Pri každej etape
celkovo má stať 5 etáp.

Spolupráca MNU s TRD

MNU má dobrú spoluprácu s TRD „Kockol“ so
sidlom v Lovi, Lúbroni, ktoré sa podieľa
s pomocou zdieľovania finančných prostried-
kov na zabezpečovaní akcií v obci celkovo
v 1986 združilo (dalo) 500 000 Kčs, ktoré boli
použití na rekonštrukciu bývalého kaštie-
la pri veľkej materskej škole. Do prevádzky
bola dana 12.1986. Finančne na správu
kaštieľa dala ONV - odbor školstva, TRD pris-
pelo na výstavbu kaviarňu. Čiastočne pre-
viedla miestnu prevádzku pri MNU.
TRD taktiež platí prevádzku by. upratovú a
kuchárky odbor školstva - ONV platí učiteľky,
ktoré sú jeho zamestnanci.
V rámci TRD započalo s výstavbou „Ladky“ pri
prírodnej jaz. Jankovskej k MNU, ktoré v r. 1987
dokonilo náklady činili 1 200 000 Kčs, TRD z toho
prislo 200 000 Kčs.

Rok 1937

Bustarka 25

5. 10. 1937 bola dana do prevádzky priestava
zahľadnej školy na 6 miliónov Kčs. Stome-
nie bolo slavnostné, lebo bolo spojené so
rozpočtom školského roka 1. 9. 1937. Správne
vytváranie deli aj rodina privítala dovo-
nie školy - priestavy, lebo tým sa definitívne
skončila dvojjazyčnosť vzdelávania.

Prevádzkou školy bol ústredný staveb-
ný podnik v Hlavnej Lúbnici. Pracovali tu
všetchno jeho zamestnanci občianaj fu-
kubau. Je to poschodová budova, ktorá
je pekne vybavená podľa terajších požia-
daviek školy. Má 6 miest, 5 kabinetov,
pracovní pionierskej učičnej a výchovného
poradcu, sklad pomôcok, upratovacie,
prírodné, pracovňu s vestibulou, medi-
teliu, pracovňu nástupcu riaditeľa a
bančiarскеj sily. Ďalej je jedna laborató-
ria miestnosť pre fyziku a jedna pre chemiu
a prírodopis s kompletným vybavením.
Chýba plyu, lebo ten v obci ešte nie je.

Predajňa potravín bola dana do prevádzky na vý-
nomu kóci pri lyčovkách. Je to aj veľmi
ny stav, ale v menšom výbere ako pri-
mo v obchode s poľnohospodárskymi výrobkami. Medu-
cou je Anna Kvančlová. Táto predajňa
sa presťahovala z kašiel, ktorá mala

uotlnit priestory pri učely MŠ a bola dočasne
premieštaná do budovy Vahusovej vzšit. Ma-
gostského.

Započalo sa s výstavbou novej predajni
tého istého typu v Laciakovej Prevádzko-
lomu obidvoch stavieb (postavilo) TRD v Ho-
vej Ľubovni Horna, predajni bola postavo-
vaná na 2 roky, ale do prevádzky bola dove-
zená o rok po jej dokončení, lebo nemali prí-
požku elektrického prúdu potrebného na
zapojenie akumulovaných pecí.

Televízny Na jeseň 1984 sa započalo s výstavbou
vykrievní televízneho prevádzenia na 1. a 2. programe
jeho hodnota je 700 000 Kčs. Prvý program
bol daný do prevádzky na jar 1985 v

Nová traťostanica

pri fare V lete 1984 v. bola prevedená montáž
novej traťo-stanice, ktorá má slúžiť pre
horný koniec jarkov. Dolný koniec ešte
ten čaka na traťo-stanicu, lebo stanica
je poruchová a nevyhovuje spotrebe, preto
nižný koniec býva odberom prúdu, hlavne
býva elektrické spotrebiče kotlárnia prúdu
a siete (televízny).

Klub

mládeže Oprava vzhľadného domu po zotobyl. Me-
mládeže delových manélov pri požiarnej zbrojnici
je zameraná na úpravu pre klub mládeže
Práce prevádza mládeži prevádzkovať, pretože
im otras mládeže

Práca
s občanmi

Celkove sa práca zlepšila zavedením
vzdenného a večerného občanov na jednot-
livých akciách. Zapojenosť občanov do práce
je neekonomická. Tu veľmi aktívni občan-
nia a ako protiklad sú také, ktorí nechce-
dia na ľudské brigády.

Výchova
občanov

- Pre nás všetkých je dôležité vychovávať
občanov k dodržiavaniu socialistických na-
rad, molunaxivania, dodržiavanie svo-
vlastnosti, prehlbovanie ich právneho
vedomia a neomluľiteľnosť so všetkým
protispoločenským. Aj napriek výchovnej
práci, ktorá sa prevádza cestou, miestneho
rozhlasu v obci, besedami a prednáškami,
je ešte dosť veľa priestupkov, susedských
sporov a perimky a iných. Najčastejšie sú
to spory o hranice pozemkov a spory o okopy
na domoch. Je to zrejmé tým, že dvory
sa pomerne ťažko a pri rekonštrukcii
starých domov a hospodárskych budov je
snahou mnohých sa rozšíriť aj keď
na úkor suseda. Teda u mnohých
ľuďi veľmi pracuje zloba a nenavist'
povýšená nad kresťanskú, alebo socialis-
tickú vedomosť. Sporom by sa dalo pre-
dísť keby ľudia neboli lakomí a stava-
li na starých základoch, čím by nedo-
chádzalo k premiestňovaniu hraníc.

Talim chybou je oplozovanie pozemkov,
prícom dochádza k porážkam do cudzích
pozemkov.

činnosť
sig. občianov

197

V snahe pomôcť imi vytvorili rodinnú a
úžitkové prostredie, kultúrnu bytovú
a odpočívaciu, varenia a stolovania, miest-
ne kultúrne stredisko (MKS) v fakultate
pod vedením Márie Buceovej poriadajú
na rôzne prednášky a besedy, kurzy vrec-
nia, šitia, pletenia a akcie ako je ma-
lá rodinná škola, spoločenské mimu-
výchova detí. Rok 1984 bol rokom bohatým
na tieto akcie, ale zo strany organizovaných
občanov nie je taký záujem ako by sa
od nich požadovalo.

ZPOZ

pracuje podľa vopred vypracovaného plánu a
poberá občianov. Vytvorila sa kvalita ZPOZ
V priebehu roka bolo 69 akcií. Najobľúbene-
jšími je velenie narodených detí do školy
a jubilejov starších ako 75 rokov.

Prehľad o obyvateľstve v obci (spolu s obcami a

ostatné obce)

Počet obyvateľov v r. 1985 bol 2223

	1986 r.	1987 r.
narodených	65	60
zemrelých	26	19
príslasných	12	25
odhlásených (ubytok)	43	43
celkový prírastok	12	23
celkový ubytok	—	—
Star obyvateľstva	2235	2258

Ruční a užitkové obřady

	1985.v.	1986.v.	1987.v.
narodiny		18	20
zomrly		2	—
prilasy		2	—
odhlasy		6	2
celkový přínos		12	18
celkový úbytek		—	—
Star obyvatelstva	420	432	450

Ruční a ostatní obřady (mimo cig.)

	1985.v.	1986.v.	1987.v.
narodiny		47	40
zomrly		20	19
prilasy		10	25
odhlasy		37	41
celkový přínos		—	5
celkový úbytek		—	—
Star obyvatelstva	1202	1203	1208

Abi k výhledu do obřadu lze tabulka užitkové a tabulka ostatní obřady. Více tedy, než většinu obyvatelstva, podle (1. tabulka), více porodu než abí sledujícího vývoj užitkové, zatímco ostatní ostatní obřady vidíme, že přínos

u cigánov je ras dvojtých celkom 30 občanov, čo je 7,14% a ostatných obyvateľov je približne 5 občanov, čo je 2,67%. Z toho dajú zplyvať, či prirastok cigánov v oči k ich počtu 420 r. n. 1985 v porovnaní s počtom ostatného obyvateľstva v oči ide 26 krát rýchlejšie.

Chcel narodených cig. detí som ^{viac ako} ~~viac ako~~ jedným tretinu u ostatných občanov čo sa prejavuje aj v škole, kde cigánski žiaci tvoria jedným tretinu všetkých žiakov školy.

Pri takej populácii cig občanov a narastajúci cig. obyvateľstva, kde 16 roční dievčata sú už malky sa môžu zúčastniť na niekoľko rokov v škole, či cig žiaci v škole budú hovoriť polovicu všetkých žiakov. Voľným, by neboli ani tak o tom, čo ich počtu veľmi slúpa, ale o tom, čo nemajú príjem sa učí ani v základnej škole ani sa ďalej vzdelávať. Uspokojujú sa tým, čo vedieť čítať a písať a celkovo to vedomostiach veľmi považujú za ostatnými žiakmi, ktorí učebni plnia všetky opalované školstva a štátu teda sa im mimoriadne venujú. Vedomosti väčšinou u cig žiakov v 2. ročníku sa považujú žiakom 2-3. ročníka.

Čortupat u cig občanov narastá problém s týraním. Chceli by si postaviť rodinný dom, ale peniaze chcu kúpiť sa kancat, alebo aby im NNV pridelovalone kúpiť si inu.

Ľudstvo

Práca v škole bola sťažená v dôsledku dvojnásobného vyučovania, nakoľko niektoré školy nevyhovovali pre jednonásobné vyučovanie. Vyučovalo sa od 7:45 do 13:15 hodiny. Narušený bol nie len vyučovaci chod, ale aj mimoškolárska činnosť PO (po- nímajúc organizácie) a práca v kružkoch. Pre mimoškolársku činnosť sa vyučovali so- bota a nedeľa. V pracovné dni mohli pra- covat' kružky pionierov len vo veľkých budovách kde sa vyučovalo na druhej strane, alebo vo rezervných hodinách po vyučovaní a. j. pri 13:00 hodine.

Výchovná práca PO bola zameraná na plnenie "Výchovného systému" a formovanie vedomia a konania žiakov v duchu marx-leninského komunistickeho svet- návoru.

V tomto duchu sa niečo aj spoluprá- ca so združením rodičov a priateľov školy (ZRPŠ). Zariadenia ZRPŠ sa konali 4 krát v roku a to tak celoškolárske ako aj tried- nicke, kde rodičia spolu s učiteľmi rie- šili problémy vyučovania a výchovy. Vä- kšina ligánskych rodičov sa týchto para- dntí malo (v malom počte) zúčastňova- ti (pre učiteľov) mimoriadne rozpravali rodičov s. j. deti, ale aj tak málo chodili. Vyhovut' vhodnú podmienky, tak pre prácu žiakov ako aj učiteľských kolekt- ívov námiere vynechať pracovné plet'

long a oddeanil dorozmenenost' vyučovania.
 Práca v r. 1984 sa zosústredila s zriadením
 prístavby základnej školy a k 19. 12. 1984 bola
 ukončená a táto sa užíva. Práca
 sa zvyčajne na jednu smenu od 7.45 do
 13.15 hodiny v 14 triedach a toho 2 triedy
 rastavajúceho riakov. Od poludnia sú 3
 triedy (oddelenia) školskej družiny (SD).
 Celkovo je na škole 8 učiteľov na 1-4 roč-
 níkoch a 9 učiteľov na 5-8 ročníkoch, 1 riadi-
 tel, 1 zástupca riaditeľa, 1 pomocníčka uču-
 ču, 3 upratovačky, 1 školníčka, 1 kurier-udržiavač,
 3 kuchárky, 1 administratívna síla na po-
 lovičný úväzok a druhá polovica pracovni-
 ko učičku dopĺňa sa ako uču, školskej
 jedálne. V SD sú 3 vychovávateľky. Spolu
 na ŠS je 30 zamestnancov. Práca riakov je
 356.

V materskej škole (MŠ) je 1 riaditeľka, učič-
 telka, 1 kuchárka, 1 pomocníčka v kuchyni,
 2 upratovačky. Zvyčajne sú v dome budováci
 (+ kášteli a bytobáci). O teplo a udržiavku
 sa stara 1 kurier. Spolu je v MŠ 12 zamest-
 nancov. Prístavy MŠ v bytobke rozho-
 vajú požiadavkami, lebo sú iba upravené
 2 byty trojizbové. Telo nemá svoj zha-
 dený priestor na hranu. No aj v kášteli
 sú priestory vraku na dome oklieštené,
 lebo časť priestorov patrí majiteľom
 vojenských lesov, ktorý sa bráni dať ich
 do užívania MŠ.

Rok 1988

Lúdnavosť

Počet obyvateľov k 31. 12. 1988 je 2 259,
z toho 455 cigánov.
Narodilo sa 60 detí, z toho 16 cigánskych,
zomelo 18, z toho cig 1, prihlásených 5, z toho
cig 5, odhlásených 46, z toho cig 15.
Celkovo u cigánov bol prírastok 5, u ostatných
bol pokles o 4 obyvateľov, takže spolu došlo
k prírastku o 1 obyvateľa v obci.

Zmena
na MNO Vd. 1. 11. 1988 dochádza k zmenám admini-
stratívnej nly. Ľudovika Anna Gulášová,
ktorá zastávala funkciu ekonomky odchodu
do dôchodku, a j. na jej miesto prichádza
Anna Rybníčková.

Sociálna
starostlivosť je venovaná približne 140 občanom,
ktorým MNO poskytuje jednorazovú so-
ciálnu výpomoc vo výške v priemere 600 Kčs
na osobu. Je to výpomoc ako tomu hovorila
občanmi na palivo.

Čistota
obce Je to stále veľká stranka obce, lebo
občania nemajú vyhradený priestor na odpad,
a nie všetci majú popelnice. Občania nedoká-
jú pravidelne udržiavať poriadok okolo do-
mu, na ulici a ostredných verejných priestoroch.
Veľkú nevidia vinnú u dospelých, aby odpad-
ky, ktoré majú prísť hodiť do najbližšej popelnice.

Ani na jar nedokážu rýchlo preradiť úlohy pred domom od škvar - zúženie porypu, nato však veľa kritizujú a poukávajú na všetky tie spomínané nedostatky. Dokonca ako veriacu neveria, že na poriadok okolo kostola, čo v angličtinách môžu byť príkladom rovného poriadku.

Školské
ihrisko

Započalo sa s úpravou školského dvora, v rámci na účelom vybudovania školského ihriska na tenis a odleptal.

Práca
v odvodu

Pokračuje v práci v odvodu v obci, pokladá sa v odvodnej polrubie, okolo hlavnej ulice a bočných uliciach. Občanmi zariadenými a úpravou kanály okolo ulice, ostatné práce robí organizácia, ktorá tieto prevádza. Vychodoslovenské vodárne a kanalizácie Bardosov na štátny rozpočet. Občanom neplatia nič. Majú však za povinnosť si vybudovať odpadové žumpy.

Práca
v barinde

Práca sice ukončená, ale nemôže byť dokončená na do prevádzky, lebo nemá požadovaný elektrický prúd na vybudovanie telera.

Práca
v barinde

na druhý program bol ukončený a hod. prevádzka má byť hotová. Za úpravou bude dať náčrtok v 1989 (za jar).

Oprava ZŠ

Započalo sa s opravou starej školy

a to tak z vonku celej omietky, náter
okien, strechy, okapov, štrabov ako aj
vo vnútri malých väčších priestorov
V r. 1989 sa má prestavať 500 000 Kč

Predajňa je umiestnená v staršej drevenej a rezy-
relninovej budove, v súkromnom domečku.
Podnik a prevádzkovanie a riadenie vlas-
tnej budovy nepáči rovnako.

Kultúrna je v obci riadená MKS (miestnym
činnosť. kultúrnym strediskom, kde riaditeľkou
je Mária Buceová. Byva síce v Starom Ľubov-
ni, ale pracuje a žije so pôvodnou obcou pre
jakubany. Dopravila určite urobila viac
ako jej predchodcovia.

Ľubov Dobro čas je organizovaný pri MKS 11 okl.
Klečka 1988 má oslavu 25. výročia vojny kalos-
25. výr. nia. Vedúci náboru je Michal Kundla a
založiteľka pomaha mu jeho manželka Helena Kun-
dlová.

Oslavy sa uskutočnili v kultúrnom dome.
ako predpríprava bolo vyzvanie mlodej (neer-
ty) tak ako bolo kedysi okolo kostola a to
v čase keď sa slnecovalo a potom od 18⁰⁰ ho-
diny to bolo vystúpenie detí a dospel-
ého náboru. Trvalo 3 hodiny za prítomnos-
ti preplnenej miestnosti občanmi a hosťami.
Za hosta bol prítomný predseda ONU

263r. Štefan Pokrišoviak, preds. MNO PhDr. Jozef Dufala, preds. VOXSS a riad. školy Jozef Kor-
manik, zastupcom, Krajského výboru. Al-
ru kultúry Lora Baccovka a Jozef Bakšaj,
redáci VOX- výboru kultúry Milau Maštyj,
riad. Okresného osvetového strediska Jan
Vira, a pracovníka ZÚŠ/ časopisový um-
leckej činnosti Monika Hrenková.

Každé číslo vystupenia hodnotného prog-
ramu obzvlášť odmenovali bohatým pô-
sterným programom toľ náhady na megu-
lofonovú pásku pre spomienku budúcej
generácii. Učinkovali 31 detí a 34 dospelých.
Hudbu tvoril Pavol a František Za-
miška, Jan Mrug a Andrej Šanč. Program
spravovala Maria Bucová. Na sceni
deti odovzdali 25 karafietor vedúcemu vý-
boru, pričom mal predvída MNO a po prog-
rame najprv bol premieľnutý film o obre-
se Stará Dubová, v ktorom sú aj Jakubany
zastupení vzjom architektúrou, domor a kos-
tola (a pta), činnosť výboru Kéčca a potom
do rana bola tanečná zábava.

Vedlanie Škola dorokuje prvémeane výsledky, nakoľ-
ko žiaci aj rodičia nie sú na seba navzá-
mí. Uspokojujú sa väčšinou so stredškot-
ským vedlaním a tomu celku podčiadajú
svoje počadavky. Dopovali je 15 vzokročit-
ských absolventov, čo je na taku veľkú obec
malo. V posledných rokoch ukončili vyoká

školu Ing. Anna Gulánová - stavební,
 PhDr. Josef Zafala - filozofická fakulta,
 Ing. Jan Krájčík - odd. elektrotechniky,
 zprav. Dušan Rybář, Vladimír Rybář a
 Jaroslav Kundla, pedagogická fakulta Milana
 Čokruvack, Emilie Konečková (rod. Pokornáková)

Společ. Pedagogická jednotka zaměřená svoji
 činností nadálej na fotbal, stolný tenis
 a jednorázové akce chť je hlavní pretek
 v síti v nohefale.

1989 rok

Ľudnatosť ras v. 1989

	všetkých v. obci	len cigánov	ostatných
narodených	54	21	33
zomrelých	21	4	17
prihlásených	19	—	19
odhlásených	70	3	67
celkový prírastok	—	14	—
celkový úbytok	18	—	32
Star. obyvateľstvom	2241	469	1772

Tabuľka narodených detí

157

Rok	Spolu	z toho cigánov	ostatných	chlapci		dievčatá	
				cig.	ostatných	cig.	ostatných
1976	31	9	22	5	7	4	15
1977	45	7	38	4	20	3	38
1978	39	14	25	7	13	7	12
1979	46	11	35	8	16	3	19
1980	41	19	22	9	6	10	16
1981	42	19	31	5	15	6	16
1982	56	20	36	6	20	14	16
1983	47	16	31	7	15	9	15
1984	59	18	41	12	12	6	29
1985	46	13	33	6	10	7	23
1986	65	18	47	7	14	11	23
1987	60	20	40	11	23	9	21
1988	60	16	44	8	18	8	26
1989	54	21	33				

Tabuľka zomrelých občanov

Rok	Spolu	z toho cigánov	ostatných	do 50 rokov		nad 50 rokov	
				cig.	ostatných	cig.	ostatných
1976	20						
1977	23						
1978	24						
1979	20	1	9	1	1	—	18
1980	23	2	21	2	4	—	17
1981	23	3	18	1	1	2	17
1982	23	3	19	—	2	3	17
1983	22	—	22	—	1	—	21
1984	23	1	22	—	1	1	21
1985	23	—	23	—	—	—	23
1986	22	2	20	—	—	2	20
1987	19	—	19	—	1	—	18
1988	18	1	17	—	1	1	16
1989	21	4	17	—	2	4	15

Tabuľka prihlasených a odhlasených občanov

Rok	cig. občania		ostatní občania	
	prihlasení	odhlasení	prihlasení	odhlasení
1979	—	1	11	47
1980	—	4	14	35
1981	—	8	3	26
1982	2	4	12	21
1983	—	—	20	21
1984	—	—	8	12
1985	—	4	—	39
1986	2	6	10	37
1987	—	2	25	41
1988	1	15	4	31
1989	—	3	19	67
Spolu	5	47	126	344

Uzavreté manželstvá

Rok	obaja sú z Jakubian		muž z Jakubian		žena z Jakubian	
	ostatní	cig.	ostatní	cig.	ostatní	cig.
1979	6	2	4	—	15	—
1980	5	5	12	2	9	2
1981	9	1	3	—	5	—
1982	6	6	8	—	7	1
1983	2	3	6	1	8	—
1984	4	5	19	—	7	1
1985	6	5	9	1	11	1
1986	2	3	19	10	7	1
1987	5	2	4	3	8	2
1988	7	6	9	2	6	1
1989	8	8	9	1	3	1

Přehled o počtu obyvatelův

	celkem	organov	ostatných
1979	2 217	383	1 834
1980	2 194	374	1 820
1981	2 189	389	1 800
1982	2 186	389	1 797
1983	2 208	402	1 806
1984	2 242	411	1 831
1985	2 223	421	1 803
1986	2 235	432	1 803
1987	2 258	450	1 808
1988	2 259	455	1 804
1989	2 241	469	1 772

Z tabulky o počtu obyvatelův je vidět, že kým u org. občanů ide o nárůst, u ostatných obyvatelův došlo k poklesu za posledných 10 rokov. Príčinou možno vidieť v tom, že u org. obyvateľov je väčšia populácia, väčšia úroveň a odsťahovanectvo, u ostatných obyvateľov je to opačne. O príčinách odsťahovania sa o fakubau a ostatných občanov bolo už spomínané - u mladých nedostatok bytov a možnosť ísť o fakubau, postaviť rodinný dom.

Kým v Horej Latorni rastie počet obyvateľov, lebo prímky sa podelovali na vydatku tým, že boli vydaté o podnikov fondov kaslatov SRD, a nas počet obyvateľov klesá.

Socialna starostlivosť K 31. 10. 1989 je v hod. 400 dôchodcov, z toho sociálne odkazangeli je 142. Počet obyvateľov starších ako 60 rokov je 134. Jednorazová finančná výpomoc bola poskytnutá vo výške 118 173 Kčs a to 116 domácnostiam, z toho 3 dôchodcom - ciganským občanom. Priemerná výška pomoci je 630 Kčs. Pošta vyplaca mesačne 405 občanom 394 440 Kčs, čo je priemerné 980 Kčs na osobu.

Hospodárstvo MNO na v. 1989 mal rozpočet 2371000 Kčs. Kmenie bolo prekročené o 2 131 692 Kčs a to v dôsledku zvýšenia rozpočtu z vyšších rezanov.

Spomenciu napriek niektoré výdavky pre jednotlivé účely:

- vodné hospodárstvo	64 991	Kčs	
- prevádzka MŠ	191 423	-	-
- prevádzka ZŠ	684 587	-	-
- školská jedáleň ZŠ	286 277	-	-
- " " MŠ	127 314	-	-
- MKS - záuj. činnosť	216 500	-	-
- ZPOZ	10 000	-	-
- požiarne ochrana	397	Kčs	
- činnosť poslancov	24 244	-	-
- sociálna starostl.	118 377	-	-
- mat. a in. ovčenie	30 064	-	-
- pohrebníctvo	18 746	-	-
- odvod - akcia Z	1 773 069	-	-

- knažstanie v Lacinke	35 086 Kčs
- projektová dokumentácia k požiarnej zbrojnici	93 578 Kčs
- regulácia prítoku	95 753 - -

Z uvedených výdavkov je vidieť, že
ofici sa neustále rozširujú a dokážu to čo
oni v minulosti zameškali. Veľa sa teraz
robi a ešte viac chceme. "Korupcia" zo strany
občanov je stále väčšia, ale číada sa
aj viac pracovnej iniciatívy od občanov

„Namatova
revolúcia“ Tak napríklad občania u nás aj ľud
celej republiky udalosti, ktoré sa
odohrali 17. novembra 1989, ale aj o ďalšie
dni. Napríklad ju tiež „NEŽNÁ REVOLÚCIA“
17. novembra 1989 s napätím sledo-
val každý občan aj v našej obci. Udalosti
v Prahe, Bratislave a v iných mestech
sa šírili ako blesk do dediny a všetkých
kultov našej vlasti ako aj na hranici
Československa. Občania sledovali všet-
ko diaľkou cestou televíziou, rozhlasom, štátom,
ale nechybali ani plagáty a strojom
rozumníci mali ocnany, ktoré praviať
strojom tlačili a rozmnožovali. skupin-
ky mladých ľudí z Tesly v Jankovciach
Tieto potom vylepovali po domoch, do-
moch, plotoch a stodolách. Bolo ich
u nás dost.
Čo sa odohralo v našej revolúcii?

Lidé na ulicích demonstraci pořádal
odstápeno komunistický vlády a to tak
federální akce v české a slovenské republi-
ky a výměnu velkých neschopných a vře-
štin komunistických funkcionářů na
velkých stupních národních útvarů a
v závodoch a podnikoch. To všetko sa akcia
to veľmi rýchlo, pořadateľky demonstran-
tov sa plnili a hodiny na hodiny a to
tak, tak aby polica a milicionaris zara-
kovali. Prvý a posledný krát rohávali
obuškami policajti pohotovostnej jednotky a
pražské příslušníci strou národný bezpeč-
nosti (ale nie všetci) demonstrantov na
Vaclavskom námestí v Prahe. Preto, že
ani tu nedošlo k použitiu slzavých plynov,
a v ďalších dňoch už nemôžeme ľuďom vyka-
drali do ulíc nazvať túto revolúciu
"pamätou, alebo nečinnou".

U nás v dedine žiadne veľké zha-
mäténie sa nekonalo, iba mali sku-
pinky v pohovkavali o tom čo videli u
poľaku.

27. 11. 1989
GENERALNY
ŠTRAJK

Generalny štrajk, ktorý bol vyhlásený
v celej republike sa odohral tak, že robotní-
ci symbolicky nastúpili na 5 minút prazu,
sinej hučali, u nás prvý zavrhli a o šes-
te razomil rovník, presne o 12⁰⁰ hodín
po dobu 3. minút. Inak sa riadok prac-
ovalo by, demonstrácia a tzv. štrajk, čo
je tiež dôkazom NEŽNEJ revolúcie.

V Teda bola od 18. novembra ani mesiac vypracová
slovenské nastava. Pracovníci Tesly sa po
pracovnej dobe zúčastnili mítingu v Hla-
ry Lúbovni, ktorý poriadala občianska in-
ciatíva, verejnosti proti násiliu (VPI), pred
ONV. Mítingu sa zúčastňovali aj mládež Ľu-
dia a Jakubov.

Volby
riaditeľov

V rámci prestavby národného hospodár-
stva sa v priebehu celého roka 1989 uskú-
pňovali voľby riaditeľov jednotlivých, resp.
dot. Voľby sa uskutočňovali tak, že boli 1-3
kandidáti na riaditeľa a robotníci svojim
hlasovaním si zvolili jedného z nich. Teda
už pred „reálnou“ revolúciou prebiehal demok-
ratický proces prestavby. Tieto voľby po 14. no-
vembu 1989 nadobudli vyššiu úroveň.
Pracovníci Tesly si zvolili nových riaditeľov
v Hlary Lúbovni, Fojenskej lúky v Jakubovci
a Kolačkové nové spracovateľské spracov.
v Hlary Lúbovni a pedagogickí pracovníci
na Základnej škole v Jakubovci nových
riaditeľov školy pán Jozef Šarvák na
miesto doterajšieho pána Jozefa Kormanika.
Voľby prebiehali aj na castupom riaditeľov
školy. Pán Anton Kováčik, doterajší riaditeľ,
dostal od kolektívu učiteľov dôveru
a funkciu ostáva naďalej.

Byvalý riaditeľ Jozef Kormaník po
volební nových ľudí nasledujúcim dňom
od 15. januára 1990 začal pracovať, ať

s pladnostou od 1. februara 1970. mladim
 dekanom 2711. odboru školske funkcie
 riaditelis školy zbornos Juraj Tarcas
 Na 23. prechadze, niti aj pravo učitelke
 Du. Marie Korsochove s kvalifikaciou pre
 5-9 ročník. Zastupuje neprilomnu pre mate-
 rskú dovtlenku v 4 ročníku.

Nabízení

Zamatová revolúcia uvolnila cesta
 aj greckokatolíckym veriacim, ktorí
 v r. 1950 - 1968 boli potlačení pravosláv-
 nym nabížením. Za ten čas im bolo
 navrhnuté naviedena pravoslávna viena
 ako v ostatných Rusinov (Rusnakov) na
 východe Slovenska. Čiastka veriacich, ako
 by ostala verná pravoslávneho vierovye-
 maniu a dôvodom že greckokatolíci
 prestali po vone ostatných Rusinov v škols-
 tane, Lúbovna (zakubany boli už posledná
 ofca v okrese, kde vžitú po starom) na svä-
 tenie, ukončených sviatkov po novom, i
 podľa terajších kalendára, a niti k týž-
 dne nekto.

Je sa niektorými veriacimi nepredava
 a preto pokateli na svätenie sviat-
 kov po starom. V skutočnosti im o to ešte
 ale naviedeni pravoslávne. Po novom
 boli už vianoc, 1937 a veľký sviatok v 1938
 kdesaj veľkí, ako 1938 prebichali v blúde v
 vianoc, 1938 boli v škole, radosti a pokoji.

Revolučný proces po 14. novembri 1989, časť keď
dy po novom. Leby demokratický proces, pres-
ťahy o v. 1989, sa niesol v rámci revolúcie
a tak v Jakubovoch už na jar 2 týždne po
Veľkej noci sa odohral medzi veriacimi
grécko-katolíckimi a skupinov-pastanov
pravoslávni 9 apríla, 1989, predčasná revolúcia.

PREČASNÁ
REVOLÚCIA

Tak, možno nazvať udalosti, ktoré vymo-
bili rastanovci pravoslávni.

Veľká noc bola po novom 25 a 26 marca 1989.
Svatky prebiehali vo vzatoj atmosfére
s plnou účasťou ľudí v kostole aj na
svätení pasky, už na skupinách asi 15 ľudí,
ktorí svätit pasky po novom neprišli a
dočakovali sa posvätiť pasky o 2 týždne
neskôr t. j. po starom. Grécko-katolícky
veriaci aj páp farar im sa súhlasili, že
im posväti pasky v nedeľu ráno 7⁷
hodine t. j. 9. apríla 1989.

Čo sa ale stalo? Keď o pol siedmy sa
zhrmáždili otčania, ktorí chceli si posvätiť
pasky po starom v počte asi 10 rodín. Keď
sa približovali do kostola grécko-katolícky
páp farar (nie nás čo bol na fare, lebo on
bol v tom čase nemocný, ale iný, ktorý ho
rastupoval), rečal ho ostro, nadával
ho aj dačdnikom, posťrkával a odmiätali,
aby im posvätil pasky, lebo oni si priot-
dú posvätili svojho pravoslávneho farara.
Ten mal prísť v predstihu, a to v Bajzovici.

Čakali, ale nepřicházel ani nepřijel. Greeko-katolíky farář iwo pastýř nepřivítal, pravoslavný nepřijel a tak i zastanevici pravoslavní, kterých bylo potom s parkem asi 15 rodin odšlo domov bez povolení.

Právoslavný pan farář

Greeko-katolíky na + uvažovali a tajně dohodli, pravoslavných dokonalí věděli vše věci v, rotoch a tak už

ráno v 5 hodin v neděli 9. srpna 1959 vyrazili s dvěma motocykly autami opřeli neman do Bajerovic, aby ho upozornili, že neman už do Jakubov, aby nechtěl pokračovat stávkou. Hledli ho už v Jančovicích. Pravoslavný pan farář s nimi vyhlásil, ale po ich odchodu domov přistupoval na plyn a snažil se ich předchytit. Po nepřetvornou dohodou im předal, že ich iba na benzín do Starý Libovce. Greeko-katolíky na autách odšli domov, kde v Carince ich čakali dříve ani 30 při terapionu odchodu s delvenými přeháčkami v cestě. Pravoslavný pan farář v snahě splnit slub, že učitel přide, převodil na iné osobní auto (aby ich poplašil) a přišel až k přeháčke. Už při druhom ax-karovi hoí hovoril, že ich na benzín se zjednit, že z nich mlčky v jakubovoch bude. A nedostal sa, lebo v Carince sa pokušiel preraziť bariery, ale ma hodili bicykl pred auto, takže musel zastat. Greeko-katolíky ho chytli potom vyzvali a tak se predsa vrátil cestou do Starý Libovce.

kde ho už iakoby politicky-prislušníci storočného
 národného hnutí, ktorým gr. katolíci
 ohľadom fackého púchodu. V Hlavnej Lútkovni
 bol pán farár prislušný a musel sa vrá-
 tiť domov do Bajecov. Medzi tým kým
 prisušil pán pravoslávny farár do Jakubov
 na nový konic, gr. katolíci kradli
 každé auto, ktoré išlo do Jakubov, ni-
 vyňmajúc ani autokusy, naktadých
 aut aj prislušníkov storočného národného h-
 nútu, ktorí sú navreli do Hlavnej Lu-
 tkovni, a vyšli z nej pán farár, prisušil
 opäť do Jakubov oznámiť, aby sa už
 gr. katolíci nevrátili domov, a zachovali
 klud. Klud bol však iba relatívny, lebo
 praxou deň boli skupinky ľudí a hovorili
 čo sa odohráva tým, ktorí s tým rozhodli
 Pravoslávni utrpeli porážku, ktorí
 sa snažili vrátiť vinu na gr. katolíkov,
 že neboli hantw Jakubovom, a skutočnosť
 to boli rastancovia pravoslávni, ktorí
 chceli zrušiť svoju jancu námlu.

Uvedel si uvedomiti, že namlu bolo
 1956 pokus do 1962, čo už skončilo, lebo
 Jakubovci nikdy neboli pravoslávni a
 ani kradli a fara nestala sa majetkom
 pravoslávne počas jej existencie. Aj po
 ukončení vnútorného mltty bol 11. júla 1985 opäť
 vymenovaný redinárom Janom Hlirkom ako par-
 lupcom gr. katolíckeho biskupa, lebo nikdy
 ešte gr. kat. biskupa nemali

Zoony na
elektrický
proud

Vzhledom na to, že schodiště v kostelní
věži je dřevěné a ručně opatřované,
od čias když kotel byl postavený uplynulo už
83 rokov a dále žijí vychod po schodiště už
hore k zvonom, kde sa zornilo ručne povra-
mú je namakavý aj pre mladých, rozhodli
sa zbavit' všet' škvr na elektrické za-
radenie, po 100 Kčs od manželky pany.
Toto bolo zakúpené, namontované a do prevádz-
ky dalo na jar 1939 roku.

Príroda
okolo nás

Príroda je ručne pôsobená ľudskými
nedopatreniami. Postatnenie lesov a odor-
xovanie do spravy vojenských lesov s hlavnou
spravou v Helmauku má svoje špecifické
stránky. Horovali, čo sa odtrhlo ľuďmi
od ľahkej driny a životu na horách, ale týmže
zakabancami opustili hory, prestali mať svi-
zodov kontakt, ktorí ich rovnako potro-
vali ako oni ju. Ľuďmi sa prestali hovať,
kravy, ovce sa prestali pohybovať po lesu,
pastierneč, a hus, ktorý pohyboval aj tieto
miesta rával prírodu, najmä horami chrbát.
Kvalita pôdy (bonita) sa neustále zhor-
šovala. Ľuďmi majú dnes už len niekoľko-
násť brávy - žienu, ktorú nikdy nekoni a
tak krásne ľuďmi sa zmenili na spusti-
natú machom porastajú krajinu. Ľuďmi,
ktoré kedysi rastli na každom kochu, dnes
ich ľuďmi, stm. len vyhládali. Nerastia už

tolko krásnych a krásnych kľasov. Horovo
 čoraz viac napadajú abnormálne škony, po-
 le ktorým lesní robotníci bojujú proti nim
 rúchovkami a chemikmi, napríklad a ten
 kde to nejde, vyhubením aj posledného
 mladého lesa. Dnes už takto napl 100
 ročný les, ktorý nikdy bol užitý (les
 taký sa nikdy) na kôporok. Keďkoľko
 lesa utúda, lebo taká ich horda, ktorá
 predtým dávala na hraniciach na území a nájde
 ich aj kôporok. Zda sa mi (môj názor), že
 ani odborníci - lesní inžinieri, ktorí aj so-
 botníci nemajú taký vzťah k prírode ako
 ho mali obyčajní gazdovia a pastieri, kto-
 rí žili v horách a videli, čo oni ich žijú.

Utúda aj sprava tých vtákov, ktoré
 pri prechádzaní lesom pre tých, čo sme ho
 poznali kedysi sa nám javí púšť a tichý,
 ale pre tých, čo ho poznajú iba dnes a poro-
 navajú ho s tým, ktorý je devastovaný (zni-
 čený) napr. na kopcoch Kôporok a čičiek
 horstva, že máme peknú prírodu. Keďže
 sa klamali, že najvyšší čas aj - Jakubovci,
 povedal slovo chemia a spomali sa
 civilizovaný národ! Vdovedaže do ústava-
 nia prírody toho, kto má k nej najväčší
 vzťah a má toho, kto je najväčší táč.

Čičorucký, ktoré kedysi kraj spadol,
 kosiť pokonili (dnes sa tomu hoví, že
 rúchovi) neustále sa omladzovali, rastli
 nové a bolo ich stále doš. Dnes ich už
 nič

člověk ani krava a ichi neustále je mraz,
 kdo ich pítí? Suchá tráva, mech, nedosta-
 tky vyčívá. Posledky pro škodcovy to nej-
 spíše bída je kyžla a pastvinová se-
 propílová.

Chor dotyčka jakubanců ako odúštorení pastiev
 a tohto prestávajú mal, paucem a ľavostor (va-
 ľačnicstvo), pastierstvo dotyčka na TRD
 ale aj v svoj vlastný chor. Je to tým, že
 nemá kde kosiť doma seno a každý
 rok, musel trávu kosiť v výde obciach-
 kupačovi a do vrsenského pastiera a fahu-
 banoch sa každému neujde na dobrom
 mieste, lebo tam kosiť veľmi robotníci.
 Z dvúštorného prídeltu luk, ktorý dosta-
 ne len sen, ktorý odoveda pre TRD mlilko,
 na vychoval dvé kravy nedá a pre ovce sa
 už vôle, neujde. A poslednou príčinou
 v nedostatkú chor dotyčka v ovce, že
 mladé stracajú rángem vôle a gazdov-
 stot.